

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Біржовою Радою
ПАТ «ФБ «ПЕРСПЕКТИВА»
Протокол № 15/10/02-01
від 02.10.2015р.

«ЗАРЕЄСТРОВАНО»

Національною комісією з цінних
паперів та фондового ринку
Рішення № 1801
від 03.11.2015р.

Голова Біржової Ради

Е.І. Мілюшко

Голова Комісії

Т.В. Храмаєв

ПРАВИЛА
ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«ФОНДОВА БІРЖА «ПЕРСПЕКТИВА»
(нова редакція)

м. Київ 2015 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1: ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ	3
РОЗДІЛ 2: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	10
РОЗДІЛ 3. ЕТС БІРЖІ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ НА БІРЖІ	12
РОЗДІЛ 4: ПОРЯДОК ДОСТУПУ ДО ЕТС БІРЖІ, ЧЛЕНИ БІРЖІ ТА УЧАСНИКИ БІРЖОВИХ ТОРГІВ	13
РОЗДІЛ 5: МАРКЕТ-МЕЙКЕРИ	16
РОЗДІЛ 6: ДОПУСК ДО ТОРГІВ, ЛІСТИНГ ТА ДЕЛІСТИНГ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ІНШИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА БІРЖІ	17
РОЗДІЛ 7. ТОРГОВИЙ ТЕРМІНАЛ ВІТ ETRADE	26
РОЗДІЛ 7-1. ТОРГОВИЙ ТЕРМІНАЛ ВІТ ETRADE IPO	26
РОЗДІЛ 8. МЕХАНІЗМИ (ПРИНЦИПИ) РОЗРАХУНКІВ ЗА НАСЛІДКАМИ УКЛАДАННЯ ДОГОВОРІВ НА БІРЖІ	27
РОЗДІЛ 9. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА БІРЖІ	28
РОЗДІЛ 10. СИСТЕМА МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ НЕВИКОНАННЯ (ЧАСТКОВОГО ВИКОНАННЯ (ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ) ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ДОГОВОРАМИ, ЩО УКЛАДАЮТЬСЯ НА БІРЖІ	30
РОЗДІЛ 11: ЗАГАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ТОРГІВЛІ НА БІРЖІ	32
РОЗДІЛ 12. УКЛАДАННЯ ДОГОВОРІВ НА БІРЖІ	34
РОЗДІЛ 13. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КЛІРИНГУ ТА РОЗРАХУНКІВ НА ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ДОГОВОРАМИ, ЩО УКЛАДАЮТЬСЯ НА БІРЖІ	38
РОЗДІЛ 14. РИНОК ЗАЯВОК	40
РОЗДІЛ 15. АДРЕСНИЙ РИНОК	40
РОЗДІЛ 16. РИНОК АУКЦІОНУ	42
РОЗДІЛ 17. РИНОК РЕПО	48
РОЗДІЛ 18. ОСОБЛИВОСТІ БІРЖОВИХ ТОРГІВ, КЛІРИНГУ, РОЗРАХУНКІВ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКІВ ЩОДО ДЕРЖАВНИХ ОБЛІГАЦІЙ УКРАЇНИ, ОБЛІГАЦІЙ МІСЦЕВИХ ПОЗИК ТА ДЕПОЗИТНИХ СЕРТИФІКАТІВ НБУ	53
РОЗДІЛ 19: РОЗМІЩЕННЯ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ІНШИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА БІРЖІ	53
РОЗДІЛ 20: ПОРЯДОК КОТИРУВАННЯ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ВИЗНАЧЕННЯ БІРЖОВОГО КУРСУ	57
РОЗДІЛ 21: РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ БІРЖІ ТА ЇЇ ОПРИЛЮДНЕННЯ	59
РОЗДІЛ 22: НАГЛЯД БІРЖІ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ УЧАСНИКІВ БІРЖОВИХ ТОРГІВ ТА ПОРЯДОК НАКЛАДЕННЯ САНКЦІЙ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БІРЖІ. ЗАПОБІГАННЯ МАНІПУЛЮВАННЮ НА БІРЖІ ТА УКЛАДАННЮ НЕСТАНДАРТНИХ ДОГОВОРІВ	60
РОЗДІЛ 23. СИСТЕМА БЕЗПЕКИ ТА ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ БІРЖОВИХ ТОРГІВ	63
РОЗДІЛ 24. ПОРЯДОК ЗБЕРІГАННЯ ДОКУМЕНТІВ НА БІРЖІ	66
РОЗДІЛ 25. ПОРЯДОК ДІЙ ПРИ ТЕХНІЧНИХ ЗБОЯХ ПІД ЧАС БІРЖОВИХ ТОРГІВ	67
РОЗДІЛ 26: ПОРЯДОК ДІЙ ПРИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	68
РОЗДІЛ 27: ПОРЯДОК РОЗВ'ЯЗАННЯ СПОРІВ МІЖ УЧАСНИКАМИ БІРЖОВИХ ТОРГІВ	71
РОЗДІЛ 28: ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БІРЖІ	71
РОЗДІЛ 29: ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ	72

РОЗДІЛ 1. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

З метою застосування цих Правил вживаються наступні терміни та визначення.

- 1.1. *Автоматизована система Біржі* (далі - АС Біржі) - організаційно-технічна система, яка об'єднує програмно-технічний комплекс, що включає в себе спеціалізоване програмне забезпечення (ЦСК Біржі, Торгові термінали, ЕТС Біржі, інші підсистеми), фізичне середовище, комунікаційне обладнання і оброблювану інформацію. До функцій АС Біржі відноситься оброблення інформації за операціями Клірингу та розрахунків та обмін нею з ЕТС Біржі, Розрахунковим центром, Платіжною організацією, Депозитарієм та Учасниками Біржових торгів.
- 1.2. *Адміністратор Біржі* (далі - Адміністратор) - відповідальний співробітник Біржі, якому з метою контролю за дотриманням Учасниками Біржових торгів цих Правил та виявлення на Біржі Маніпулювання цінами на фондовому ринку (далі - Маніпулювання) надані повноваження, що дозволяють йому відстежувати хід Біржових торгів та укладання Договорів, узагальнювати отриману інформацію та доповідати директору Біржі та Біржовій Раді для прийняття рішення, або зупинити Біржові торги та виконувати інші дії у відповідності з цими Правилами.
- 1.3. *Активи* - цінні папери та інші фінансові інструменти, які є предметом Договору та обертаються на Біржі, та грошові кошти (далі - кошти).
- 1.4. *Асоціація УФТ* - АСОЦІАЦІЯ «УКРАЇНСЬКІ ФОНДОВІ ТОРГОВЦІ», відкрите, добровільне, договірне об'єднання професійних учасників ринків цінних паперів, яке має статус саморегульованої організації на підставі свідоцтва Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі - Комісії).
- 1.5. *Аукціон* - спосіб проведення Біржових торгів, який може використовуватись як на Ринку розміщення, так і Ринку Аукціону (односторонній аукціон) для цілей визначення справедливої ціни шляхом подання Заявок на купівлю/продаж за ціною, що змінюється протягом Торгівельної сесії за визначеною процедурою одностороннього котирування.
- 1.6. *Банк* - банк у визначенні Закону України «Про банки та банківську діяльність».
- 1.7. *Базовий показник Строкового контракту (Деривативу)* (далі - Базовий показник) - ціна Базового активу (в тому числі курс відповідної валюти), ціна послуги, процентна ставка, індекс (в тому числі біржовий індекс), показники статистичної інформації (що визначається незалежно від сторін Строкового контракту (Деривативу)), фізичні, біологічні, хімічні показники стану навколишнього середовища, інші показники, які визначаються базовими показниками у підзаконних нормативних актах. Базовий показник може розраховуватися як Біржею, так і іншими організаціями, органами державної влади або іншими особами.
- 1.8. *Біржа* - ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ФОНДОВА БІРЖА «ПЕРСПЕКТИВА», що має ліцензію Комісії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку, а саме діяльності по організації торгівлі на фондовому ринку, затверджує ці Правила та виконує функції щодо забезпечення діяльності Біржі, володіє АС Біржі та забезпечує електронний документообіг.
- 1.9. *Біржова Рада* - колегіальний орган Біржі, який створюється згідно із Статутом Біржі, затверджує ці Правила та регулює діяльність Біржі у відповідності зі Статутом Біржі та цими Правилами.
- 1.10. *Біржові торги* - організоване подання Учасниками біржових торгів Заявок на купівлю-продаж цінних паперів та інших фінансових інструментів з метою укладання на Біржі Договорів щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів відповідно до законодавства та цих Правил. Біржа організує укладення Договорів протягом Біржових торгів за технологією електронних торгів, тобто на Біржі впроваджений електронний документообіг між Учасниками Біржових торгів, Платіжною організацією, Розрахунковим центром, Банками та депозитарними установами, що є за цими Правилами суб'єктами електронного документообігу.
- 1.11. *Біржовий курс цінного папера* - розрахункове значення ціни цінного папера (ринкова ціна цінного папера), яке визначається та оприлюднюється з урахуванням вимог законодавства та цих Правил.
- 1.12. *Біржовий список* - Електронний документ, який складається Біржею та містить інформацію щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, які на відповідну дату в конкретний момент часу допущені до торгівлі на Біржі за категорією лістингових цінних паперів або за категорією позалістингових цінних паперів та інших фінансових інструментів. Біржовий список розміщується на Інтернет-сайті Біржі та в ЕТС Біржі.

- 1.13. *Біржовий реєстр* - складова Біржового списку, що містить інформацію щодо лістингових цінних паперів.
- 1.14. *Біржовий фондовий індекс* - показник, який визначає зведений курс цінних паперів, що котируються на Біржі, та розраховується та оприлюднюється Біржею з урахуванням вимог, встановлених Комісією.
- 1.15. *Блокування Активів* - операція, яка здійснюється Учасником Біржових торгів для забезпечення виконання зобов'язань за Договорами та призводить до можливості переходу прав власності на відповідні Активи виключно з метою виконання зобов'язань або забезпечення виконання зобов'язань за Договорами.
- 1.16. *Відомість сквитованих Заявок* - Електронний документ Біржі, який складається внаслідок підбору зустрічних Заявок, фіксує укладання Договору на Біржових торгах, є підставою для проведення Клірингу та/або розрахунків та є основою для формування Реєстру Договорів Біржі.
- 1.17. *Виконана Заявка* - Заявка, за якою укладено Договір у відповідності з умовами, що вказані в Заявці. Заявка, за якою укладено Договір на повний обсяг Активів, вказаний в Заявці, є Заявкою, що виконана повністю. Заявка, за якою укладено Договір не на повний обсяг Активів, вказаний в Заявці, є Заявкою, що виконана частково.
- 1.18. *Виписка з Реєстру Договорів Біржі* - Договори, що є частиною Реєстру Договорів Біржі. Виписка з Реєстру Договорів Біржі містить усі реквізити та інформацію всіх Договорів, укладених даним Учасником Біржових торгів згідно вимог цих Правил за певний період. Кожен з Договорів, який включений до Виписки з Реєстру Договорів Біржі, існує у вигляді Електронного документа або Договору на папері, що містить інформацію та реквізити, ідентичні Договору, укладеному у вигляді Електронного документа.
- 1.19. *Виписка з Реєстру Заявок Біржі* - Електронний документ, що є частиною Реєстру Заявок Біржі та містить реквізити та інформацію Заявок, наданих даним Учасником Біржових торгів.
- 1.20. *Граничне значення зміни ціни* - розмір максимального відхилення Поточної ціни цінних паперів від Ціни відкриття та/або Ціни відкриття від Ціни закриття. При перевищенні Граничного значення зміни ціни цінних паперів Біржа може зупинити Біржові Торги. Граничне значення зміни ціни встановлюється рішенням Біржової Ради або директора Біржі відповідно до нормативно-правових актів Комісії.
- 1.21. *Граничне значення ціни* - максимальне/мінімальне значення ціни цінного паперу, за якою можуть подаватися Заявки до ЕТС Біржі. Максимальне (мінімальне) Граничне значення ціни визначається шляхом додавання (віднімання) до (від) Ціни відкриття/Ціни закриття/Поточної ціни Ліміту зміни ціни, що встановлюється рішенням Біржової Ради або директора Біржі.
- 1.22. *Граничний спред котирування* - розраховане на певний момент часу у відсотках відношення різниці максимальної ціни безадресної Заявки на продаж, при якій сумарний обсяг Заявок фінансового інструменту, розрахований наростаючим підсумком у порядку зростання ціни, становить величину, не меншу МДО і мінімальної ціни безадресної Заявки на купівлю, при якій сумарний обсяг заявок фінансового інструменту, розрахований наростаючим підсумком у порядку зменшення ціни, становить величину, не меншу МДО до мінімальної ціни безадресної Заявки на купівлю, при якій сумарний обсяг Заявок фінансового інструменту, розрахований наростаючим підсумком у порядку зменшення ціни, становить величину, не меншу МДО.
- 1.23. *Грошовий ліміт* - розмір коштів Учасника Біржових торгів, в межах якого Учасник Біржових торгів може подавати Заявки та укладати Договори. Грошовий ліміт використовується для виконання зобов'язань за Договорами, в яких такий Учасник Біржових торгів виступає в якості Покупця, або забезпечення виконання зобов'язань за Договорами.
- 1.24. *Двостороннє котирування* - сукупність поданих одним Учасником Біржових торгів однієї або декількох безадресних Заявок на купівлю та однієї або декількох безадресних Заявок на продаж відповідних фінансових інструментів, яка відповідає вимогам, що пред'являються до граничного спреду двостороннього котирування.
- 1.25. *Депозитарій* - Центральний депозитарій або Національний банк України (далі - НБУ) відповідно до компетенції щодо здійснення обліку цінних паперів, визначеної Законом України «Про депозитарну систему України».
- 1.26. *Договір* - договір купівлі-продажу Активів, допущених до Біржових торгів, між Учасниками Біржових торгів, укладений у відповідності з цими Правилами, а також Договори, виконання зобов'язань за якими залежить від зміни ціни на Активи, що є предметом цих Договорів, або від зміни значень Базових показників, які розраховані на

підставі сукупності цін на відповідні Активи (індексів), в тому числі Договори, які передбачають виключно обов'язок сторін сплачувати (сплатити) кошти в залежності від зміни цін на Активи або від зміни значень Базових показників (далі, також - Біржовий строковий контракт або Строковий контракт (Дериватив)). Договір є Електронним документом (крім випадків, передбачених Правилами), що укладається при посередництві Біржі та на який накладається ЕЦП Біржі.

- 1.27. *Договір РЕПО* - Договір, що оформлює РЕПО та передбачає продаж (купівлю) цінних паперів із зобов'язанням їх зворотного викупу (продажу) на визначених у Договорі РЕПО умовах.
- 1.28. *Додаткове забезпечення в цінних паперах (далі - Додаткове забезпечення)* - спосіб забезпечення зобов'язань Учасника Біржових торгів щодо сплати Маржинальної вимоги шляхом блокування Учасником Біржових торгів цінних паперів в Депозитарії та/або в депозитарній установі.
- 1.29. *Допуск до Біржових торгів* - сукупність процедур щодо включення цінних паперів та інших фінансових інструментів до Біржового списку.
- 1.30. *Доступ до Біржових торгів* - сукупність технічних та юридичних процедур щодо надання можливості Учаснику Біржових торгів укласти Договори на Біржі та/або мати доступ до біржової інформації.
- 1.31. *Електронний документ* - документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документів, у тому числі ЕЦП.
- 1.32. *Електронна торговельна система Біржі (далі - ЕТС Біржі)* - підсистема АС Біржі, що являє собою сукупність організаційних, технологічних та технічних засобів, що використовуються Біржею для забезпечення укладання Договорів. Обмін інформацією в ЕТС Біржі здійснюється шляхом електронного документообігу, тобто шляхом створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, оброблення, використання та знищення Електронних документів.
- 1.33. *ЕЦП* - електронний цифровий підпис у визначенні статті 1 Закону України «Про електронний цифровий підпис».
- 1.34. *Засоби КЗІ* - програмні, апаратно-програмні та апаратні засоби, призначені для криптографічного захисту інформації.
- 1.35. *Заявка* - Електронний документ (крім випадків, передбачених Правилами), який поданий Учасником Біржових торгів та на який накладається його ЕЦП, що містить безумовну пропозицію (оферту) на укладання Договору згідно умов поданої Заявки відповідно до цих Правил. Факт надання Заявки на Біржу і час її отримання реєструється автоматично в ЕТС Біржі та відображається в Торговому терміналі Учасника Біржових торгів. Кожній Заявці, наданій в ЕТС Біржі, Біржею присвоюється унікальний ідентифікаційний номер в Реєстрі Заявок Біржі. Заявки, зареєстровані в ЕТС Біржі, відображаються на усіх Торгових терміналах Учасників Біржових торгів, за виключенням адресних Заявок.
  - Заявка адресна - Заявка, яка подана Учасником біржових торгів та адресована іншому визначеному в Заявці конкретному Учаснику біржових торгів;
  - Заявка анонімна - Заявка, умови якої не дозволяють Учасникам біржових торгів до моменту укладення Договору ідентифікувати Учасника біржових торгів, який виставив таку заявку;
  - Заявка безадресна - Заявка, яка подана Учасником біржових торгів та адресована усім Учасникам біржових торгів.
- 1.36. *Заявник* - Емітент, Учасник Біржових торгів, компанія з управління активами (щодо цінних паперів інститутів спільного інвестування, які знаходяться в управлінні компанії з управління активами), інша особа, в т.ч. орган державної влади, що має право виконувати дії щодо Допуску до Біржових торгів, а також зупинення (припинення) торгів цінними паперами у відповідності з цими Правилами.
- 1.37. *Зупинення торгівлі* - процедура, що призводить до заборони протягом певного строку надавати Заявки та укласти Договори в усіх або окремих режимах Біржових торгів (на всіх або окремих Ринках) щодо окремих або всіх цінних паперів та інших фінансових інструментів.
- 1.38. *Ініціатор Аукціону (далі - Ініціатор)* - особа, що отримала доступ до Біржових торгів з метою купівлі/продажу цінних паперів або інших фінансових інструментів шляхом проведення Аукціону та уклала з Біржею договір про організацію та проведення Аукціону, крім випадків, передбачених законодавством.
- 1.39. *Інтернет-сайт Біржі* - офіційний сайт, розміщений в мережі Інтернет за адресою: <http://fbr.com.ua>, який обслуговується Біржею та надає можливість отримання

- інформації стосовно діяльності Біржі у вільному або обмеженому режимі, а також надає сервіси Учасникам Біржових торгів.
- 1.40. *Інформація Біржі щодо формування розрахункових документів* - Електронний документ, що формується АС Біржі та містить реквізити для формування документів на переказ коштів та цінних паперів за наслідками Біржових торгів.
  - 1.41. *Клієнт Учасника Біржових торгів (далі - Клієнт)* - особа, за дорученням та за рахунок якої Учасник Біржових торгів подає Заявки з метою укладання Договорів на Біржі.
  - 1.42. *Кліринг* - визначення взаємних зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, у т.ч. шляхом Неттінгу.
  - 1.43. *Котирувальний список (рівень лістингу)* - складова Біржового реєстру, що містить інформацію щодо цінних паперів відповідного рівня лістингу.
  - 1.44. *Криптографічний захист інформації (далі - КЗІ)* - вид захисту, що реалізується за допомогою перетворень інформації з використанням спеціальних даних (ключових даних) з метою приховування (або відновлення) змісту інформації, підтвердження її справжності, цілісності, авторства тощо.
  - 1.45. *Крок ціни* - мінімальна знижка або надбавка, на яку в ході Біржових торгів знижується або підвищується Стартова ціна та кожна наступна ціна Заявки.
    - Для облігацій, щодо яких Заявки подаються у відсотках від номінальної вартості без врахування накопленого купонного доходу, Крок ціни складає не менше 0,000001%.
    - Для інших цінних паперів та інших фінансових інструментів, щодо яких Заявки подаються у національній валюті, Крок ціни складає не менше 0,0001 грн.
    - На Ринку Аукціону та Ринку розміщення Крок ціни визначається в Регламентах Аукціону та розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів у вигляді кроку Аукціону або кроку розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.
  - 1.46. *Ліміт в цінних паперах* - кількість цінних паперів, яку Учасник біржових торгів може використовувати для виконання зобов'язань за Договорами, в яких він виступає в якості продавця, або забезпечення виконання зобов'язань за Договором.
  - 1.47. *Ліміт зміни ціни* - параметр, що визначається рішенням Біржовою Радою або директора Біржі з метою визначення Граничних значень ціни цінного паперу протягом Біржових торгів та становить певний відсоток (співвідношення) до значення Поточної ціни/Ціни відкриття/Ціни закриття.
  - 1.48. *Лістингові цінні папери* - цінні папери, які пройшли процедуру лістингу на Біржі, внесені до Біржового реєстру як такі, що відповідають вимогам нормативно-правових актів Комісії та цих Правил щодо відповідного рівня лістингу.
  - 1.49. *Лот* - установлена Біржовою Радою мінімальна кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів, яка може міститися в Заявці. На Ринку Аукціону та Ринку розміщення Лот визначається у відповідних Регламентах.
  - 1.50. *Маржинальна вимога* - вимога Розрахункового центру або Біржі щодо поповнення Грошового ліміту з метою виконання зобов'язань за Договорами щодо переказу коштів.
  - 1.51. *Маркет-мейкер* - Член Біржі, який згідно з цими Правилами та з врахуванням вимог Комісії зобов'язується підтримувати ліквідність ринку відповідних цінних паперів або інших фінансових інструментів, які допущені до Біржових торгів, на підставі відповідного договору з емітентом цінних паперів або з Біржею.
  - 1.52. *МДО* - мінімально допустимий обсяг безадресної(их) Заявки(ок) на купівлю/продаж відповідних фінансових інструментів.
  - 1.53. *Нестандартний договір* - Договір, що не відповідає вимогам цих Правил.
  - 1.54. *Неттінг* - повне або часткове припинення зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів шляхом заліку зобов'язань або іншим способом. На момент здійснення неттінгу строк виконання зобов'язань, за якими здійснюється неттінг, вважається таким, що настав.
  - 1.55. *Пароль* - таємне слово або набір символів, призначений для підтвердження особи Уповноваженого представника Члена Біржі або Учасника Біржових торгів, що використовується для організації доступу та захисту від несанкціонованого доступу до ЕТС Біржі.
  - 1.56. *Підписувач електронного документа (далі - Підписувач)* - особа (або уповноважений представник особи), яка на законних підставах накладає ЕЦП під час створення Електронного документа та має відповідні права та обов'язки щодо відправлення та одержання Електронних документів.
  - 1.57. *Платіжна організація* - ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ФІНАНSOVA КОМПАНІЯ «СУЧАСНІ КРЕДИТНІ ТЕХНОЛОГІЇ», що є Платіжною організацією Платіжної системи, що

визначає її правила, а також виконує інші функції щодо забезпечення діяльності Платіжної системи та несе відповідальність згідно з законодавством та укладеними договорами.

- 1.58. *Платіжна система* - внутрішньодержавна небанківська платіжна система «РОЗРАХУНКОВА ФОНДОВА СИСТЕМА», що є платіжною системою у визначенні Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні».
- 1.59. *Позалістингові цінні папери* та інші фінансові інструменти - цінні папери та інші фінансові інструменти, які допущені до торгівлі на Біржі без унесення до Біржового реєстру.
- 1.60. *Позначка часу* - сукупність електронних даних, створена за допомогою технічних засобів та засвідчена ЕЦП, яка підтверджує наявність певного Електронного документа на певний момент часу.
- 1.61. *Поточна ціна* - ціна цінного паперу, що розраховується як середнє арифметичне зважене цін Договорів, укладених за таким цінним папером за проміжок часу, який не перевищує 1 хвилини (якщо інше не встановлено Комісією). При розрахунку Поточної ціни цінного папера не враховуються Договори РЕПО, Договори, укладені на підставі Адресних заявок, а також при первинному розміщенні цінних паперів, на односторонніх аукціонах та при проведенні торгів з продажу акцій, що належать державі.
- 1.62. *Правила Розрахункового центру, Правила клірингу Розрахункового центру* - документи Розрахункового центру, зареєстровані відповідно до законодавства.
- 1.63. *Припинення доступу до Біржових торгів* - встановлення Учаснику Біржових торгів остаточної заборони на участь в Біржових торгах.
- 1.64. *Призупинення доступу до Біржових торгів* - встановлення Учаснику Біржових торгів тимчасової заборони на участь в Біржових торгах.
- 1.65. *Припинення торгівлі* - процедура виключення цінного папера або іншого фінансового інструмента із Біржового списку.
- 1.66. *Регламент ЦСК* - документ, що визначає організаційні, технічні та інші умови діяльності ЦСК під час:
  - засвідчення чинності відкритого ключа ЕЦП, який використовується Підписувачем для накладання і перевіряння ЕЦП, видачі сертифікату такого ключа;
  - обслуговування сертифікатів ключів ЕЦП, які використовуються Підписувачем для накладання і перевіряння ЕЦП;
  - надання послуг ЕЦП у відповідності до вимог законодавства.
- 1.67. *Регламент Аукціону або розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів* - внутрішній документ Біржі, який визначає особливості проведення Біржових торгів за окремим цінним папером або іншим фінансовим інструментом та є частиною договору про проведення Аукціону або розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.
- 1.68. *Реєстр Договорів Біржі* - Електронний документ Біржі, який містить усі Договори, які укладені Учасниками Біржових торгів протягом Біржових торгів, а також інформацію та реквізити Заявок, на підставі яких ці Договори було укладено.
- 1.69. *Реєстр Заявок Біржі* - внутрішній Електронний документ Біржі, який містить перелік усіх Заявок, які подаються Учасниками Біржових торгів в ЕТС Біржі протягом Торговельної сесії з фіксацією часу реєстрації Заявок в ЕТС Біржі. Реєстр Заявок Біржі містить усю визначену цими Правилами інформацію та реквізити Заявок.
- 1.70. *Реєстр Клієнтів Членів Біржі* - Електронний документ Біржі, який містить встановлену цими Правилами сукупність даних про Клієнтів Членів Біржі, для яких відкрито Позиційні рахунки. Реєстр Клієнтів Членів Біржі є складовою Реєстру Членів Біржі та Учасників Біржових торгів, формується ЕТС Біржі та доступний Учасникам Біржових торгів лише в розрізі інформації про їх Клієнтів.
- 1.71. *Реєстр Маркет-мейкерів Біржі* - Електронний документ Біржі, який містить встановлену цими Правилами сукупність даних про Маркет-мейкерів. Інформація з Реєстру Маркет-мейкерів Біржі розміщується на Інтернет-сайті Біржі та в ЕТС Біржі.
- 1.72. *Реєстр Уповноважених представників* - Електронний документ Біржі, який є складовою Реєстру Членів Біржі та Учасників Біржових торгів та містить встановлену цими Правилами сукупність даних про Уповноважених представників Учасників Біржових торгів. Інформація з Реєстру Уповноважених представників розміщується на Інтернет-сайті Біржі та в ЕТС Біржі.
- 1.73. *Реєстр ЦП РЕПО* - Реєстр цінних паперів, що допущені до Біржових торгів на Ринку РЕПО. Реєстр ЦП РЕПО є складовою частиною Біржового списку.

- 1.74. Реєстр Членів Біржі та Учасників Біржових торгів** - Електронний документ Біржі, який містить встановлену цими Правилами сукупність даних про Членів Біржі та інших осіб, що можуть приймати участь у Біржових торгах та Уповноважених представників. Інформація з Реєстру Членів Біржі та Учасників Біржових торгів розміщується на Інтернет-сайті Біржі та в ЕТС Біржі.
- 1.75. Реєстраційний код (далі - Тікер)** - особливий ідентифікатор цінного паперу або іншого фінансового інструменту та Учасника Біржових торгів, що встановлюється Адміністратором Біржі та дозволяє ідентифікувати даний цінний папір або інший фінансовий інструмент у Біржовому списку, а Учасника Біржових торгів - в Реєстрі Членів Біржі та Учасників Біржових торгів.
- 1.76. РЕПО** - операція купівлі (продажу) цінних паперів із зобов'язанням зворотного їх продажу (купівлі) через визначений строк за заздалегідь обумовленою ціною, що здійснюється на основі єдиного Договору РЕПО. РЕПО складається з 2 частин:
- 1 частина РЕПО передбачає переказ цінних паперів та зустрічний переказ коштів на визначених у Договорі РЕПО умовах.
  - 2 частина РЕПО передбачає зворотній переказ цінних паперів, які були предметом 1 частини Операції РЕПО, та переказ коштів на визначених у Договорі РЕПО умовах.
- 1.77. Ризик** - можливість виникнення певної події, настання якої призводить до фінансових чи іншого виду витрат.
- 1.78. Ринкова капіталізація емітента** - ринкова вартість акцій емітента, яка визначається відповідно до вимог Комісії та документів Біржі та оприлюднюється на Інтернет-сайті Біржі у цілодобовому режимі.
- 1.79. Ринок** - окремих сегмент Біржових торгів, який відповідно до цих Правил має особливості обігу цінних паперів та інших фінансових інструментів, умов, порядку, строків виконання зобов'язань за Договорами.
- 1.80. Розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів** - відчуження цінних паперів або інших фінансових інструментів при їх випуску емітентом або андеррайтером шляхом укладення Договорів на Біржі відповідно до цих Правил.
- 1.81. Розпорядження Біржі на переказ цінних паперів** - Електронний документ, що формується Біржею для ініціювання здійснення розрахунків за Договорами.
- 1.82. Розрахунковий грошовий ліміт** - розрахований Розрахунковим центром або Біржею розмір коштів Учасника Біржових торгів, в межах якого такий Учасник Біржових торгів може укласти Договори на Біржі. Розрахунковий грошовий ліміт розраховується Розрахунковим центром або Біржею та складається з Грошового ліміту та суми коштів, розрахованої Розрахунковим центром або Біржею, яка може бути отримана Учасником Біржових торгів внаслідок реалізації Додаткового забезпечення в цінних паперах (додатковий грошовий ліміт).
- 1.83. Розрахунковий центр** - ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ».
- 1.84. Система електронного документообігу** - підсистема АС Біржі, що являє собою сукупність організаційних, правових заходів та програмних, програмно-апаратних, телекомунікаційних засобів, що забезпечують електронний документообіг з Учасниками Біржових торгів, Платіжною організацією, Розрахунковим центром, Депозитарієм, доступ до Електронних документів, інформації про дати та час їх отримання (відправлення), адресатів, а також можливість пошуку документів за їх реквізитами. Система електронного документообігу складається, зокрема, з ЕТС Біржі, Системи ВІТ eTrade Mail, правила якої оприлюднені на Інтернет-сайті Асоціації УФТ та/або ЦСК Біржі, та інтегрована до інших систем електронного документообігу, створених учасниками фінансового ринку.
- 1.85. Ситуація цінової нестабільності** - значне коливання ціни цінного папера, в результаті якого Біржа зупиняє або може зупинити торгівлю.
- 1.86. Спред горизонтальний** - різниця між кращою (найбільшою) ціною попиту та кращою (найменшою) ціною пропозиції за цінним папером або іншим фінансовим інструментом, визначена на підставі Заявок Учасників Біржових торгів.
- 1.87. Спред вертикальний** - різниця між максимальною та мінімальною ціною, яка міститься в пропозиціях на продаж, або між максимальною та мінімальною ціною, яка міститься в пропозиціях на купівлю цінних паперів або інших фінансових інструментів, визначена на підставі Заявок Учасників Біржових торгів.
- 1.88. Стартова ціна** - ціна цінного паперу або іншого фінансового інструменту, вперше допущеного до Біржових торгів, або за яким Договори не уклалися на Біржі протягом періоду, визначеного рішенням Біржової Ради або директора Біржі. У випадку, коли

цінний папір або інший фінансовий інструмент має обіг на інших українських фондових біржах, Стартова ціна визначається рішенням директора Біржі, при цьому можуть враховуватись результати торгів на таких біржах. У випадку, коли цінний папір або інший фінансовий інструмент не має обігу на інших українських фондових біржах, Стартовою ціною вважається ціна першого Договору, укладеного в ЕТС Біржі, якщо інше не встановлено рішенням директора Біржі.

- 1.89. Технічний збій** - технічне та/або технологічне порушення належного функціонування апаратного та/або програмного забезпечення організації Біржових торгів за умови збереження ним працездатного стану.
- 1.90. Торговельна сесія** - визначена цими Правилами частина робочого дня Біржі, протягом якої Учасники Біржових торгів мають право на укладання Договорів.
- 1.91. Торговельний день** - визначений цими Правилами період часу, протягом якого здійснюються Біржові торги.
- 1.92. Торговий термінал** - програмно-апаратний комплекс Учасника Біржових торгів (в т.ч. емітента) з програмним забезпеченням, що дає змогу Учасникам Біржових торгів отримати доступ до ЕТС Біржі з метою виставлення Заявок та укладання Договорів, ініціювати, створювати, приймати, передавати, зберігати, перевіряти цілісність Електронних документів, отримувати довідкову інформацію та друкувати документи.
В цих Правилах визначаються наступні види Торгових терміналів:
- Торговий термінал BIT eTrade, що являє собою віддалений термінал АС Біржі та є його підсистемою;
  - Торговий термінал, що отримує технічний доступ до ЕТС Біржі використання зовнішніх програмно-технічних засобів, що інтегровані з ЕТС Біржі завдяки наявності універсального програмно-апаратного шлюзу.
  - Торговий термінал BIT eTrade IPO, що являє собою віддалений термінал АС Біржі, є його підсистемою та призначений для подання Заявок та укладання Договорів на Ринку розміщення та Ринку Аукціону.
- 1.93. Уповноважений представник** - працівник Учасника Біржових торгів, що має право на подання Заявок та укладання Договорів протягом Біржових торгів від імені цього Учасника Біржових торгів.
- 1.94. Учасник Біржових торгів** - Член Біржі, а також у випадках, передбачених законодавством України, інші особи та державні органи, що уклали договір з ЦСК, отримали право надавати Заявки та укладати Договори в ЕТС Біржі і внесені у Реєстр Членів Біржі та Учасників Біржових торгів.
- 1.95. Учасник Платіжної системи** - особа, що є суб'єктом відносин (платник та отримувач) при проведенні переказу коштів в Платіжній системі, відкрила рахунок в Платіжній організації та уклала з нею договір про участь.
- 1.96. Центральний контрагент** - юридична особа, яка провадить клірингову діяльність, набуває взаємні права та обов'язки сторін правочинів щодо цінних паперів, зобов'язання за якими допущені до Клірингу, та стає покупцем для кожного продавця і продавцем для кожного покупця. Особами, які виконують функції Центрального контрагента, є клірингові установи та Розрахунковий центр.
- 1.97. Ціна відкриття** - значення першої розрахованої Поточної ціни протягом Торговельного дня.
Порядок визначення Ціни відкриття інших фінансових інструментів встановлюється рішенням Біржової Ради та/або директора Біржі відповідно до нормативно-правових актів Комісії.
- 1.98. Ціна закриття** - останнє розраховане протягом Торговельного дня значення Поточної ціни.
Порядок визначення Ціни закриття інших фінансових інструментів встановлюється рішенням Біржової Ради та/або директора Біржі відповідно до нормативно-правових актів Комісії.
- 1.99. ЦСК Біржі** - спеціалізований центр сертифікації ключів, зареєстрований або акредитований в установленому порядку, що визначений Біржею для забезпечення електронного документообігу під час проведення Біржових торгів.
- 1.100. Частка акцій у вільному обігу (free-float)** - частка акцій у випуску у власності міноритарних акціонерів, яка визначається Біржею відповідно до вимог, встановлених Комісією.
- 1.101. Черга Заявок** - впорядкування за ціною (в Черзі Заявок на продаж першою є Заявка з мінімальною ціною, а далі - Заявки у порядку збільшення, в Черзі Заявок на купівлю - навпаки) та часом (у випадку рівності Заявок одного напрямку дії пріоритет має Заявка,

що надана (zareєстрована) раніше) послідовності zareєстрованих у ЕТС невиконаних Заявок або частково виконаних Заявок. Усі Заявки у Черзі Заявок є активними.

1.102. Член Біржі - юридична особа, яка має ліцензію на провадження професійної діяльності на фондовому ринку, а саме діяльності з торгівлі цінними паперами, отримала цей статус у порядку, встановленому Біржею, і внесена до Реєстру Членів Біржі та Учасників Біржових торгів.

Інші терміни та поняття, які спеціально не визначені в цих Правилах, використовуються згідно з чинним законодавством України.

РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

2.1. Ці Правила розроблені на підставі Законів України, нормативно-правових актів Комісії, НБУ та інших державних органів, статуту Біржі.

2.2. Біржа створює організаційні, технологічні, інформаційні і правові умови для централізованого укладання Договорів на Біржі. Укладання Договорів на Біржі здійснюється виключно в ЕТС Біржі згідно цих Правил.

Ці Правила встановлюють права і обов'язки для Біржі, Учасників Біржових торгів, емітентів, цінні папери та інші фінансові інструменти яких внесені до Біржового реєстру, та інших осіб, визначених цими Правилами та є обов'язковими для виконання зазначеними особами.

2.3. Ці Правила мають на меті надання Учасникам Біржових торгів максимальної зручності в отриманні інформації, прийнятті рішень, укладанні Договорів та проведенні Клірингу та розрахунків на виконання зобов'язань за укладеними Договорами, створення інформаційної прозорості стосовно емітентів, Активів, результатів Біржових торгів, Учасників Біржових торгів і таке інше.

2.4. Принципи організації торгівлі на Біржі направлені на недопущення, виявлення та виключення в подальшому Маніпулювання на Біржі.

2.5. Ці Правила регламентують:

- порядок організації та проведення Біржових торгів;
- допуск до Біржових торгів, лістинг та делістинг цінних паперів та інших фінансових інструментів на Біржі;
- особливості функціонування АС Біржі (ЕТС Біржі) та Торгових терміналів;
- доступ до Біржових торгів;
- котирування цінних паперів та інших фінансових інструментів, встановлення та оприлюднення їх Біржового курсу;
- розкриття інформації про діяльність Біржі та її оприлюднення;
- порядок розв'язання спорів між Учасниками Біржових торгів;
- нагляд Біржі (здійснення контролю) за дотриманням Членами Біржі та іншими особами, які мають право брати участь у Біржових торгах згідно із законодавством, цих Правил;
- порядок забезпечення виконання та виконання зобов'язань за Договорами;
- порядок накладення санкцій за порушення цих Правил;
- захист інформації на Біржі;
- документообіг Біржі та Учасників Біржових торгів та порядок зберігання документів на Біржі;
- обмін інформацією відповідно до законодавства України;
- порядок дій при Технічних збоях під час Біржових торгів та при надзвичайних ситуаціях.

2.6. З врахуванням особливостей обігу цінних паперів та інших фінансових інструментів, умов, порядку, строків здійснення розрахунків за Договорами, Біржові торги здійснюються на окремих Ринках: Ринку Заявок, Ринку Аукціону, Ринку РЕПО, Ринку розміщення, Адресного ринку, Строковому ринку (Ринку Деривативів).

2.7. Біржа взаємодіє з Розрахунковим центром, Платіжною організацією, Банками та

Депозитарієм з метою забезпечення виконання розрахунків за Договорами, що укладені на Біржі.

Біржа забезпечує умови для виконання Договорів способом, обумовленим для кожного Ринку, у заявленому обсязі, за заявленою ціною та у визначений час.

Кліринг за Договорами щодо цінних паперів виконується Розрахунковим центром, а переказ коштів - Розрахунковим центром або Платіжною організацією за інформацією Біржі відповідно до цих Правил. На Ринку Аукціону та Ринку розміщення переказ коштів за Договорами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів може також виконуватись Банками згідно відповідних Регламентів.

Максимальний строк виконання розрахунків Учасниками Біржових торгів за укладеними на Біржі Договорами встановлюється рішенням Біржової Ради та не може перевищувати 3 (три) робочих днів (за винятком Договорів, що укладаються на Ринку Аукціону, Ринку РЕПО та Адресному ринку).

2.8. Біржа відповідно до цих Правил та договору про обслуговування випуску цінних паперів або інших фінансових інструментів, укладеного з емітентом, забезпечує проведення розрахунків стосовно операцій емітента щодо розміщення випущених ним цінних паперів або інших фінансових інструментів.

2.9. Біржа, Учасники Біржових торгів, Розрахунковий центр, Платіжна організація, Банки та Депозитарій здійснюють обмін інформацією на умовах гарантованої конфіденційності, щодо стану рахунків у цінних паперах (клірингових рахунків) та обігу цінних паперів на рахунках у цінних паперах (клірингових рахунків), стану грошових рахунків (клірингових рахунків) Учасників Біржових торгів та руху коштів на грошових клірингових рахунках Учасників Біржових торгів.

За дії, що привели до порушення цілісності інформації та/або неконтрольованого поширення конфіденційної інформації та інформації з обмеженим доступом Біржа, Депозитарій, Розрахунковий центр, Платіжна організація, Банки та Учасники Біржових торгів несуть відповідальність згідно з чинним законодавством України та укладених договорів.

2.10. Директор Біржі або Адміністратор Біржі мають право зупинити, припинити та поновити Біржові торги своїм рішенням. Про зупинення Біржових торгів Біржа сповіщає Учасників Біржових торгів шляхом розміщення інформації в ЕТС Біржі. Після з'ясування обставин та усунення порушень, що призвели до зупинення Біржових торгів, Біржові торги можуть бути поновлені.

Зупинення торгівлі цінними паперами та іншими фінансовими інструментами на Біржі може бути здійснено Біржею:

- за умови виявлення Адміністратором Біржі ознак Маніпулювання на Біржі відповідно до Розділу 22 цих Правил,
- у випадку настання надзвичайних ситуацій в роботі Біржі відповідно до Розділу 26 цих Правил,
- за рішенням уповноважених державних органів, в тому числі державного представника Комісії відповідно до пункту 4.4 цих Правил,
- за умов, визначених Правилами Розрахункового центру, Правилами клірингу Розрахункового центру, договором між Розрахунковим центром та Біржею.

Поновлення торгівлі цінними паперами та іншими фінансовими інструментами на Біржі здійснюється за рішенням тих самих органів, що ініціювали зупинення Біржових торгів, за умови усунення порушень, що викликали зупинення торгівлі на Біржі цінними паперами та іншими фінансовими інструментами.

2.11. Припинення торгівлі цінними паперами та іншими фінансовими інструментами здійснюється Біржею не пізніше трьох торговельних днів з дня виявлення таких підстав:

- припинення емітента, про що інформація оприлюднена у порядку, встановленому законодавством
- невідповідності емітента та його цінних паперів вимогам цих Правил щодо умов перебування в Біржовому реєстрі за відповідним рівнем лістингу;
- невідповідності емітента та його цінних паперів або інших фінансових інструментів вимогам цих Правил щодо умов перебування у Біржовому списку як позалістингових цінних паперів або інших фінансових інструментів;
- невідповідності емітента та його цінних паперів вимогам нормативно-правових актів Комісії;

- прийняття Комісією рішення про анулювання випуску;
- визнання емісії недобросовісною;
- зупинення, припинення Комісією обігу та укладання договорів за цінними паперами емітента;
- закінчення строку обігу цінних паперів;
- за заявою емітента (для лістингових цінних паперів), з урахуванням порядку лістингу та делістингу, що встановлюється цими Правилами;
- порушення у відношенні емітента справи про банкрутство, визнання емітента банкрутом або застосування до емітента ліквідаційної процедури, про що інформація оприлюднена у порядку, встановленому законодавством, крім цінних паперів емітентів, що пропонуються до продажу на фондових біржах у процесі приватизації;
- виявлення Біржею ознак фіктивності емітентів та їх цінних паперів, що внесені до Біржового списку, та/або включення емітентів цінних паперів до переліку (списку) емітентів, що мають ознаки фіктивності;
- з інших підстав, передбачених цими Правилами.

2.12. Біржа протягом одного робочого дня з дати отримання від Комісії повідомлення про прийняття рішення щодо припинення укладання договорів купівлі-продажу цінних паперів та інших фінансових інструментів певного емітента надсилає відповідні повідомлення Учасникам Біржових торгів із зазначенням дати початку та закінчення дії накладених обмежень чи їх повторного застосування.

Біржа за один робочий день до дати закінчення дії вищезазначених обмежень надсилає відповідні повідомлення Учасникам Біржових торгів.

2.13. Порядок здійснення торгів Ф'ючерсними контрактами (Ф'ючерсами), Опціонами або іншими фінансовими інструментами (Деривативами) на Строковому ринку (Ринку деривативів) регламентується окремими змінами до Правил фондової біржі щодо запровадження в обіг на Біржі Строкових контрактів (Деривативів), за умови реєстрації Комісією та погодження відповідного органу державної влади (за необхідністю).

2.14. Продаж державними органами приватизації на Біржі акцій акціонерних товариств, які відносяться до державної або комунальної власності, продаж цінних паперів, на які звернено стягнення, та інші форми Біржових торгів на умовах одностороннього Аукціону, здійснюються на Ринку Аукціону згідно вимог відповідних нормативно-правових актів.

РОЗДІЛ 3.

ЕТС БІРЖІ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ НА БІРЖІ

3.1. Біржа організує електронний документообіг між Біржею та Учасниками Біржових торгів, Розрахунковим центром, Платіжною організацією, Депозитарієм. При цьому Біржа є посередником в прийнятті, передаванні (доставці), зберіганні, перевірці цілісності та створенні Електронних документів, що обертаються на Біржі. На кожний Електронний документ, що обертається в ЕТС Біржі, повинен бути накладений ЕЦП.

Порядок організації інформаційного обміну Учасниками Біржових торгів під час використання електронного документообігу, створення, доступу, зберігання та архівування Електронних документів, вирішення питань стосовно чинності Електронних документів регламентується також Правилами Системи ВІТ eTrade Mail та Регламентом ЦСК Біржі.

3.2. Біржа при використанні ЕТС забезпечує:

- надійне функціонування ЕТС Біржі;
- надання необхідної для Учасників Біржових торгів інформації в зручному для сприйняття вигляді, обслуговування запитів Учасників Біржових торгів;
- відповідність програмного забезпечення для участі в Біржових торгах Вимогам до програмних продуктів на фондовому ринку, затвердженим нормативно-правовим актом Комісії.

ЕТС Біржі забезпечує:

- приймання, обробку та передачу від Учасників Біржових торгів Заявок на купівлю-продаж допущених до Біржових торгів цінних паперів та інших фінансових інструментів, укладення Договорів;

- підготовку та передачу інформації, необхідної для укладання та виконання Договорів;
- захист інформації, що стосується укладання та виконання Договорів на Біржі, від втрати або несанкціонованого доступу, у відповідності з чинним законодавством України про електронний документообіг шляхом технічного та криптографічного захисту інформації щодо Біржових торгів, забезпечує неможливість витоку, знищення та блокування інформації, порушення цілісності та режиму доступу до інформації;
- можливість укладення Договорів у вигляді Електронного документа;
- можливість відтворення Електронних документів у паперовому вигляді;
- обмін інформацією в ЕТС Біржі шляхом створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, оброблення, використання та знищення Електронних документів;
- формування та підтримку баз даних про хід та результати Біржових торгів з фіксацією часу подання Учасниками Біржових торгів Заявок та укладання Договорів.

3.3. Біржа зберігає інформацію щодо поданих Заявок та укладених Договорів у формі електронних документів та/або документів на папері не менше п'яти років у відповідних Реєстрах.

РОЗДІЛ 4.

ПОРЯДОК ДОСТУПУ ДО ЕТС БІРЖІ, ЧЛЕНИ БІРЖІ ТА УЧАСНИКИ БІРЖОВИХ ТОРГІВ

4.1. Порядок доступу до Біржових торгів передбачає:

- надання до Біржі документів, перелік та форми яких опубліковані на Інтернет-сайті Біржі для укладення відповідних договірних відносин щодо доступу до Біржових торгів на умовах цих Правил; при цьому інформація, передбачена для надання Учасникам Біржових торгів до укладення ними договорів з Біржею відповідно до частині другій статті 12 Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг", також публікується на Інтернет-сайті Біржі;
- акредитацію Уповноваженого представника (відповідно до п. 4.9 цих Правил),
- укладення договору про надання послуг ЕЦП з ЦСК Біржі (відповідно до Регламенту ЦСК Біржі);
- підключення Торгового терміналу та отримання Паролю доступу (відповідно до п. 4.2 цих Правил);
- інші дії відповідно до особливостей допуску до Біржових торгів на окремих Ринках, що регламентуються відповідними розділами цих Правил.

Рекомендовані вимоги до комп'ютерної техніки, каналу зв'язку з ЕТС Біржі та Засобів КЗІ опубліковані на Інтернет-сайті Біржі та/або розробника програмного забезпечення Торгового терміналу.

Торговці цінними паперами, які мають ліцензію на право провадження діяльності з торгівлі цінними паперами та виконали процедури доступу до Біржових торгів, набувають статус Члена Біржі після включення до Реєстру Членів Біржі та Учасників Біржових Торгів.

4.2. Доступ до ЕТС Біржі здійснюється шляхом підключення Торгового терміналу Учасника Біржових торгів до ЕТС Біржі в переглядовому (без права укладання Договорів) або торговому (з правом укладання Договорів) режимах, надання Паролю доступу.

Інформація про Пароль доступу Учасника Біржових торгів є конфіденційною і не може бути передана іншим особам, в тому числі працівнику Учасника Біржових торгів, що не є Уповноваженим представником.

Учасники Біржових торгів несуть повну відповідальність за збереження конфіденційності Паролю доступу відповідно до цих Правил, а також Засобів КЗІ з закритим ключем відповідно до Регламенту ЦСК.

4.3. Доступ до ЕТС Біржі в переглядовому режимі мають:

- Члени Біржі;
- Адміністратор Біржі;
- Державний представник Комісії;
- директор Біржі.

4.4. Державний представник Комісії має право зупинити Біржові торги у випадку порушення Учасниками Біржових торгів або Біржею вимог чинного законодавства та цих Правил до усунення таких порушень. Виявлене порушення оформлюється актом про правопорушення, який складається Державним представником Комісії, з зазначенням суті порушення та посиланням на нормативний акт чи документ Біржі, вимоги якого були порушені.

4.5. Доступ до ЕТС Біржі в торговому режимі мають Учасники Біржових торгів.

Особливості допуску до Біржових торгів на окремих Ринках регламентуються відповідними розділами цих Правил.

Зокрема, умовою допуску до Біржових торгів на Ринках, де Кліринг та переказ коштів на виконання зобов'язань за Договорами, укладеними на Біржі, забезпечуються Розрахунковим центром, є укладання та чинність договорів щодо Клірингу і розрахунків Учасників Біржових торгів з Розрахунковим центром відповідно до Правил клірингу Розрахункового центру та Правил Розрахункового центру.

Особливості порядку допуску до Біржових торгів на Ринках розміщення та Ринку Аукціону визначаються відповідними Регламентами.

4.6. Державні органи, емітенти та інші особи, які мають право на отримання доступу до ЕТС Біржі у випадках, передбачених чинним законодавством України або договором, що уклала Біржа (далі - в цьому розділі - *інші особи*), отримують доступ до Біржових торгів після виконання всіх процедур, передбачених відповідними договірними відносинами.

4.6.1. Особливості доступу до ЕТС Біржі та участі в Біржових торгах для інших осіб (в т.ч. Центрального контрагента), в межах їх повноважень, можуть регламентуватись окремими рішеннями Біржової Ради або договором, що уклала Біржа.

4.6.2. Розрахунковий центр отримує доступ до ЕТС Біржі виключно для виконання функцій Центрального контрагента, порядок та випадки виконання яких визначені цими Правилами та договорами, укладеними між Біржею та Розрахунковим центром.

Порядок та умови доступу до ЕТС Біржі Розрахункового центру як Центрального контрагента, схема підключення Центрального контрагента до ЕТС Біржі визначаються цим пунктом Правил та договором про виконання функцій Центрального контрагента, укладеним між Біржею та Розрахунковим центром.

Розрахунковому центру для виконання функцій Центрального контрагента надається доступ до ЕТС Біржі за умови:

- укладення між Біржею та Розрахунковим центром договору про виконання функцій Центрального контрагента;

- надання Біржі довіреності уповноваженої особи (Уповноваженого представника) Розрахункового центру, яка має повноваження на вчинення від імені Розрахункового центру дій з метою виконання функцій Центрального контрагента на Біржі;

- отримання Розрахунковим центром послуг електронного цифрового підпису від ЦСК Біржі, а саме ЦСК ПАТ «Комунікаційний Фондовий центр» (відповідно до Регламенту ЦСК Біржі), якщо договором між Біржею та Розрахунковим центром не буде погоджено інше;

- підключення Торгового терміналу ВІТ eTrade Розрахункового центру до ЕТС Біржі та отримання від Біржі Паролю доступу.

Рекомендації щодо комп'ютерної техніки та каналу зв'язку Розрахункового центру з Біржею визначаються договором про виконання функцій Центрального контрагента.

4.7. Учасники Біржових торгів мають право на:

- отримання інформації згідно цих Правил;
- внесення пропозицій до органів Біржі;
- користування Торговими терміналами для подання Заявок, укладання Договорів на Біржі та отримання інформації про хід Біржових торгів.

4.8. Учасники Біржових торгів зобов'язані:

- виконувати ці Правила та рішення органів Біржі;
- відповідати вимогам провадження професійної діяльності на фондовому ринку, визначеним Комісією;
- протягом Біржових торгів дотримуватися вимог чинного законодавства України (в т.ч. антимонопольного законодавства України), нормативних актів Комісії;
- надавати перелік Уповноважених представників, а також змін до цього переліку;
- інформувати Біржу про виконання грошових розрахунків за Договором щодо цінних паперів, укладеним на Біржі без дотримання принципу "поставка цінних паперів

проти оплати" у випадках, передбачених законодавством, протягом однієї години після виконання грошових розрахунків за таким Договором, крім випадків, коли таку інформацію Біржа отримує від особи, що провадить клірингову діяльність відповідно до Закону України "Про цінні папери та фондовий ринок" (Розрахункового центру), або Депозитарію, або випадку, коли Учасником Біржових торгів є державний орган;

- сплачувати послуги, надані Біржею, у відповідності з встановленими Біржею тарифами та укладеними з Біржею договорами.

4.9. Уповноважені представники.

4.9.1. Учасник Біржових торгів приймає участь у Біржових торгах через Уповноваженого(их) представник(ів). Уповноважений представник повинен відповідати наступним вимогам:

- мати чинний сертифікат фахівця з питань торгівлі цінними паперами, виданий Комісією (для працівників Членів Біржі);
- мати довіреність Уповноваженого представника, складену за формою, опублікованою на Інтернет-сайті Біржі, та засвідчену уповноваженим органом Учасника Біржових торгів.

4.9.2. Уповноважений представник може бути позбавлений повноважень Уповноваженого представника у випадку накладання санкцій на Учасника Біржових торгів, які передбачені цими Правилами.

4.9.3. У разі відкликання довіреності Уповноваженого представника Учасник Біржових торгів зобов'язаний повідомити Біржу шляхом відправлення факсограми або засобами Системи ВІТ eTrade Mail про відкликання довіреності за формою, опублікованою на Інтернет-сайті Біржі протягом години з моменту прийняття рішення уповноваженим органом Учасника Біржових торгів про відкликання довіреності Уповноваженого представника.

Доступ Уповноваженого представника Учасника Біржових торгів до ЕТС Біржі програмно блокується з моменту отримання Учасником Біржових торгів від Біржі факсограми або повідомлення засобами Системи ВІТ eTrade Mail про підтвердження прийому повідомлення про відкликання довіреності. Після цього Довіреність вважається відкликаною.

4.9.4. Учасник Біржових торгів несе відповідальність за дії, що вчинені на Біржі Уповноваженим представником, довіреність якого втратила чинність, у тому числі за зобов'язаннями, які виникли внаслідок укладання Договорів таким представником, якщо не буде доведено, що Учасник Біржових торгів повідомив Біржу про відкликання довіреності.

4.9.5. Уповноважені представники мають права, вичерпний перелік яких визначено у довіреності, яка надається до Біржі для акредитації Уповноваженого представника. Для допуску до Біржових торгів в торговому режимі Уповноважений представник повинен мати наступні права:

- укладати Договори на Біржі від імені та за рахунок Учасника Біржових торгів (як довірителя) відповідно до цих Правил;
  - отримувати інформацію в ЕТС Біржі;
  - виконувати всі інші дії, передбачені Правилами Біржі для Учасника Біржових торгів.
- Уповноважений представник зобов'язаний:

- діяти в межах довіреності, наданої Учасником Біржових торгів;
- належним чином використовувати Торговий термінал;
- виконувати вимоги Правил та інших документів Біржі.

4.9.6. Уповноважений представник отримує (втрачає) такий статус після внесення (виключення) до (з) Реєстру Уповноважених представників відповідно до п. 4.10.3 цих Правил.

4.10. Біржа веде облік Членів Біржі та Учасників Біржових торгів і Уповноважених представників у Реєстрах. Ці Реєстри оновлюються щоденно.

4.10.1. Реєстр Членів Біржі та Учасників Біржових торгів містить наступні дані:

- найменування Члена Біржі (або Учасника Біржових торгів);
- код за ЄДРПОУ Члена Біржі (або Учасника Біржових торгів);
- місцезнаходження, номер телефону та факсу, адреса електронної пошти;
- дата набуття статусу Члена Біржі та внесення в Реєстр Членів Біржі та Учасників Біржових торгів;
- дата державної реєстрації Члена Біржі (або Учасника Біржових торгів);
- прізвище, ім'я, по-батькові керівника Члена Біржі (або Учасника Біржових торгів);
- дані про ліцензію професійного учасника ринку цінних паперів Члена Біржі, а саме: вид (або види) діяльності, номер ліцензії, дату видачі ліцензії та строк дії ліцензії;

- дані про дисциплінарні заходи, які були вжиті до Члена Біржі (якщо вони були).
- 4.10.2. Реєстр Уповноважених представників містить наступні дані:
- прізвище, ім'я, по-батькові Уповноваженого представника;
  - найменування Члена Біржі або Учасника Біржових торгів, якого представляє Уповноважений представник;
  - дата внесення в Реєстр Уповноважених представників;
  - реквізити документу, на підставі якого Уповноважений представник має право здійснювати дії, пов'язані з укладанням Договорів на Біржі від імені Учасника Біржових торгів;
  - термін повноважень Уповноваженого представника, який не може перевищувати терміну дії сертифікату фахівця з торгівлі цінними паперами;
  - термін дії сертифікату фахівця з торгівлі цінними паперами, що виданий Комісією.

4.10.3. Зміни до Реєстру Членів Біржі та Учасників Біржових торгів, пов'язані з включенням, виключенням або зміною даних про Члена Біржі, а також зміни до Реєстру Уповноважених представників, пов'язані з внесенням даних, їх зміною або відключенням Уповноваженого представника від ЕТС Біржі, вносяться не пізніше наступного робочого дня після прийняття відповідного рішення директором Біржі або за фактом наявності/відсутності необхідних документів щодо Члена Біржі (Уповноваженої особи) у належний термін. Цю інформацію Біржа негайно оприлюднює на Інтернет-сайті Біржі.

4.11. Перелік заходів дисциплінарного впливу до Учасників Біржових торгів, зокрема призупинення та припинення доступу до Біржових торгів, визначені у цих Правилах.

Біржа має право призупинити доступ до Біржових торгів для Учасника Біржових торгів у наступних випадках, але не виключно:

- порушення Учасником Біржових торгів порядку оплати послуг Біржі відповідно до тарифів, опублікованих на Інтернет-сайті Біржі,
- несвоєчасне оновлення документів, що підтверджують відповідність Уповноважених представників вимогам п.4.9.1 цих Правил;
- у інших випадках, визначених нормативно-правовими актами Комісії та НБУ або договірними відносинами Біржі з Розрахунковим центром, Депозитарієм, Платіжною організацією.

Біржа має право припинити доступ до Біржових торгів (в т.ч. позбавити статусу Члена Біржі) для Учасника Біржових торгів у наступних випадках, але не виключно:

- неодноразове порушення Учасником Біржових торгів порядку оплати послуг Біржі відповідно до тарифів, опублікованих на Інтернет-сайті Біржі,
- отримання від Учасника Біржових торгів Заяви про припинення участі в Біржових торгах та/або членства на Біржі,
- відзиви (анулювання) Комісією або закінчення строку дії ліцензії Члена Біржі на провадження професійної діяльності щодо торгівлі цінними паперами,
- реорганізації або ліквідації (припинення діяльності) Учасника Біржових торгів як юридичної особи у випадках та в порядку, передбачених чинним законодавством.

4.12. Для укладення Договорів на Ринках, де порядок торгів та розрахунків можуть передбачати необхідність визначення у Договорах Клієнтів та/або формування переліків Клієнтів в розрізі Учасників Біржових торгів та/або ведення Позичивних рахунків Клієнтів на Строковому ринку (Ринку деривативів), Учасники Біржових торгів засобами Торгового терміналу та/або Системи ВІТ eTrade Mail можуть надавати Біржі необхідні відомості щодо Клієнтів.

РОЗДІЛ 5. МАРКЕТ-МЕЙКЕРИ

5.1. Учасникам Біржових торгів може бути наданий статус Маркет-мейкера, який передбачає прийняття Членом Біржі додаткових зобов'язань, що встановлюються в договорі про виконання функцій Маркет-мейкера та спрямовані на підтримку ліквідності Біржових торгів.

5.2. Статус Маркет-мейкера надається Члену Біржі при укладанні договору про виконання функцій Маркет-мейкера з Біржею або емітентом цінних паперів з моменту включення до Реєстру Маркет-мейкерів.

5.3. Порядок взаємодії Біржі з Маркет-мейкером регулюється цими Правилами, а також договором про виконання функцій Маркет-мейкера.

5.4. Зобов'язання Маркет-мейкера передбачають надання та підтримку в Черзі Заявок виключно Двосторонніх котирувань з встановленим Спредом, у встановленому об'ємі та у встановлений проміжок часу під час Біржових торгів (параметри виконання зобов'язань Маркет-мейкера).

Перелік Ринків, по відношенню до яких виконуються функції Маркет-мейкера, а також значення параметрів виконання зобов'язань Маркет-мейкера та, за необхідністю, мінімально припустима кількість робочих днів місяця, протягом яких Маркет-мейкера повинен виконувати зобов'язання, встановлюються договором про виконання функцій Маркет-мейкера.

Договором про виконання функцій Маркет-мейкера може бути встановлено загальний обсяг Договорів, що укладено на підставі Заявок Маркет-мейкера під час Торговельної сесії, по досягненні якого вважається, що Маркет-мейкер виконав свої зобов'язання за договором про виконання функцій Маркет-мейкера до закінчення Торговельної сесії.

5.4.1. Серед зобов'язань, що бере на себе Маркет-мейкер для підтримання ліквідності лістингових цінних паперів та/або цінних паперів, які використовуються для розрахунку Біржового фондового індексу, мають бути такі зобов'язання:

підтримання Двосторонніх котирувань не менше 70 % часу торговельного дня;

Граничний спред двостороннього котирування - не більше 5 %;

МДО - не менше 20 000 грн (для боргового цінного папера - не менше 200 000 грн);

підтримання односторонніх котирувань протягом Торговельного дня лише після укладання Договорів на підставі двосторонніх котирувань протягом цього торговельного дня на загальну суму не менше 300 000 грн (для боргового цінного папера - не менше 3 000 000 грн).

5.4.2. Серед зобов'язань, що бере на себе Маркет-мейкер для підтримання ліквідності Позалістингових цінних паперів та інших фінансових інструментів, мають бути такі зобов'язання:

підтримання Двосторонніх котирувань не менше 60 % часу торговельного дня;

Граничний спред двостороннього котирування - не більше 10 %;

МДО - не менше 20000 грн (для боргового цінного папера - не менше 200000 грн);

підтримання односторонніх котирувань протягом Торговельного дня лише після укладання Договорів на підставі двосторонніх котирувань протягом цього Торговельного дня на загальну суму не менше 100 000 грн (для боргового цінного папера - не менше 1 000 000 грн).

5.5. Біржа має право сплачувати Членам Біржі, з якими Біржа уклала Договором про виконання функцій Маркет-мейкера, винагороду за виконання функцій Маркет-мейкера, розмір якої, а також порядок її розрахунку та сплати визначається договором про виконання функцій Маркет-мейкера, та/або встановлює індивідуальні тарифи для Договорів, укладених при виконанні зобов'язань Маркет-мейкера, відповідно до умов договору доступу до ЕТС Біржі.

5.6. У разі невиконання або неналежного виконання Маркет-мейкером своїх зобов'язань за договором про виконання функцій Маркет-мейкера договір Біржі з Маркет-мейкером вважається припиненим. Для цього Біржа направляє Маркет-мейкеру повідомлення про припинення договору про виконання функцій Маркет-мейкера у вигляді електронного документа у термін не пізніше трьох робочих днів до передбачуваної дати припинення Договору. Договір про виконання функцій Маркет-мейкера вважається припиненим з дати, що вказана в повідомленні.

РОЗДІЛ 6. ДОПУСК ДО ТОРГІВ, ЛІСТИНГ ТА ДЕЛІСТИНГ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ІНШИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА БІРЖІ

6.1. До обігу на Біржі допускаються:

- акції;
- облігації місцевих позик;
- облігації підприємств;
- державні облігації України;
- іпотечні облігації;
- інвестиційні сертифікати;
- сертифікати фонду операцій з нерухомістю;

- цінні папери іноземних емітентів, за умови їх реєстрації в Комісії;
- приватизаційні папери;
- облігації міжнародних фінансових організацій;
- депозитні сертифікати НБУ;
- інші види цінних паперів та інших фінансових інструментів, обіг яких на організованому ринку дозволений чинним законодавством України та які відповідають вимогам цих Правил.

Допуск цінних паперів та інших фінансових інструментів до обігу на Біржі здійснюється шляхом їх включення в Біржовий список. Біржовий список оновлюється щоденно.

Біржовий список складається з Біржового реєстру та Позалістингових цінних паперів та інших фінансових інструментів.

Внесення та перебування цінних паперів та інших фінансових інструментів у списку Позалістингових цінних паперів та інших фінансових інструментів здійснюється у разі не виконання вимог щодо перебування цінних паперів та інших фінансових інструментів в Біржовому реєстрі.

6.2. До Біржових торгів можуть бути допущені цінні папери та інші фінансові інструменти в процесі їх розміщення та обігу.

6.2.1. Допуск цінних паперів та інших фінансових інструментів до Біржових торгів та включення до Біржового списку (без включення до Біржового реєстру) здійснюється за ініціативи Заявника за рішенням директора Біржі.

6.2.2. Допуск цінних паперів та інших фінансових інструментів до Біржових торгів здійснюється за ініціативою Заявника та відбувається наступним чином:

- Заявник надає на Біржу заяву, форма якої публікується на Інтернет-сайті Біржі;
- Біржа проводить оцінку можливості проведення Біржових торгів цінними паперами та іншими фінансовими інструментами на Біржі;
- у разі необхідності Заявник на вимогу надає Біржі додаткові документи для оцінки можливості проведення Біржових торгів цінними паперами та іншими фінансовими інструментами на Біржі;
- директор Біржі приймає рішення про допуск цінних паперів та інших фінансових інструментів до Біржових торгів та включення в Біржовий список.

6.2.3. Цінні папери та інші фінансові інструменти допускаються до Біржових торгів після надання їм Реєстраційного коду.

6.2.4. Біржа оприлюднює інформацію про внесення цінного паперу або іншого фінансового інструменту до Біржового списку на Інтернет-сайті Біржі.

6.2.5. Біржа надає інформацію до Комісії щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, які допущені до Біржових торгів та включені до Біржового списку, за формою та в терміни, що встановлені Комісією.

6.2.6. У випадку прийняття рішення директором Біржі про відмову у допуску цінних паперів або інших фінансових інструментів до Біржових торгів, Заявнику на наступний день після прийняття такого рішення надсилається письмове повідомлення про прийняте рішення з зазначенням підстав, за якими цінні папери та інші фінансові інструменти не можуть бути допущені до Біржових торгів.

6.2.7. Рішення про відмову у допуску цінних паперів та інших фінансових інструментів до Біржових торгів у позалістинговій категорії може бути оскаржене протягом десяти робочих днів після його прийняття, для чого Заявник у зазначений термін має надати заяву до Біржі.

6.2.8. Директор Біржі може прийняти рішення про внесення цінних паперів та інших фінансових інструментів в позалістингову категорію при наявності інформації про емітента.

6.3. Для включення та перебування у Біржовому списку, цінні папери повинні відповідати наступним умовам:

- випуск цінних паперів здійснено відповідно до чинного законодавства України;
- емітент дотримується вимог чинного законодавства України та Біржі щодо розкриття інформації.

Не допускається внесення та перебування в Біржовому списку цінних паперів, емітенти яких визнані банкрутом або щодо яких застосовується ліквідаційна процедура, або за умови виявлення Біржею ознак фіктивності емітентів та їх цінних паперів та/або включення емітентів цінних паперів до переліку (списку) емітентів, що мають ознаки фіктивності, крім цінних паперів, які пропонуються до продажу в процесі приватизації, та на виконання судових рішень щодо реалізації цінних паперів, на які звернено стягнення.

6.4. Біржа оприлюднює Біржовий список на офіційному Інтернет-сайті (у цілодобовому режимі).

6.5. Біржовий список містить наступні дані:

- найменування емітента;
- код за ЄДРПОУ емітента;
- міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів (у разі, коли його наявність передбачена законодавством);
- реєстраційний код ЄДРІСІ для цінних паперів ІСІ;
- вид/тип/категорія цінного папера або іншого фінансового інструмента;
- інші параметри відповідно до виду цінного паперу або іншого фінансового інструмента;
- номінальна вартість;
- кількість цінних паперів у випуску;
- дані щодо державної реєстрації випуску цінного папера (у разі, якщо державна реєстрація випуску передбачена законодавством);
- позначення щодо віднесення до лістингових (з позначенням рівня лістингу) чи Позалістингових цінних паперів;
- показник Спреду;
- дата внесення цінного папера до Біржового списку (Біржового реєстру);
- інші показники, необхідні для ідентифікації цінного паперу;
- Реєстраційний код.

Перелік фінансових інструментів, а саме Строкових контрактів (Деривативів), що допущені до обігу на Біржі та включені до Біржового списку, містить параметри, які передбачені Правилами Біржі щодо торгівлі на Строковому ринку.

Особливості допуску до торгів цінних паперів та інших фінансових інструментів на окремих Ринках регламентуються відповідними розділами цих Правил.

6.6. До Біржового реєстру включаються цінні папери, що пройшли процедуру лістингу. Біржовий реєстр складається з Котирувального списку першого рівня та Котирувального списку другого рівня лістингу.

До торгівлі на Біржі за категорією лістингових цінних паперів можуть бути допущені цінні папери, які відповідають наступним умовам:

- випуск та проспект емісії цінних паперів зареєстровані відповідно до чинного законодавства України;
- здійснена державна реєстрація звіту про результати розміщення цінних паперів;
- згідно з законодавством України не існує заборони щодо торгівлі цінними паперами на фондовій біржі;
- емітент та його цінні папери відповідають вимогам, встановленим пунктами 6.8-6.9 цих Правил.

Зазначені вимоги не стосуються наступних цінних паперів: державних цінних паперів та депозитних сертифікатів НБУ, емісія яких згідно з законодавством України не підлягає регулюванню Комісії.

Такі цінні папери підлягають включенню до Котирувального списку першого рівня лістингу без проходження лістингових процедур.

6.7. Внесення цінних паперів до Біржового реєстру здійснюється лише за ініціативи емітента за рішенням директора Біржі.

6.7.1. Процедура внесення цінного паперу до Біржового реєстру за ініціативою емітента відбувається наступним чином:

- емітент надає Біржі інформацію, необхідну для унесення та перебування цінних паперів у Біржовому реєстрі (типові заява та пакет документів опубліковано на Інтернет-сайті Біржі);
- Біржа проводить оцінку відповідності стану емітента та цінного паперу вимогам лістингу згідно з цими Правилами;
- у разі необхідності емітент на вимогу надає Біржі додаткові документи.

6.7.2. Директор Біржі приймає рішення про внесення цінного паперу до Біржового реєстру.

Зміни в Біржовому реєстрі здійснюється після підписання Договору про включення

цінного паперу до Біржового реєстру.

6.7.3. Біржа оприлюднює інформацію про включення цінного паперу до Біржового реєстру на Інтернет-сайті Біржі.

6.7.4. Біржа надає інформацію до Комісії щодо цінних паперів, внесених до Біржового реєстру, за формою та в терміни, що встановлені Комісією.

6.7.5. У випадку прийняття рішення директором Біржі про відмову у включенні цінних паперів до Біржового реєстру негайно після прийняття такого рішення надсилається письмове повідомлення до емітента, про прийняте рішення з зазначенням підстав, за якими цінні папери не можуть бути включені до Біржового реєстру.

6.7.6. Після прийняття рішення директором Біржі про внесення цінного паперу до Біржового реєстру або про відмову у включенні цінних паперів до Біржового реєстру Біржа негайно направляє емітенту офіційне повідомлення про прийняття такого рішення.

6.7.7. Рішення про відмову у внесенні цінних паперів до Біржового реєстру може бути оскаржене протягом десяти робочих днів після його прийняття, для чого емітент у зазначений термін має надати заяву до Біржі.

6.7.8. Біржа може вносити до Біржового реєстру без проходження лістингових процедур: облігації міжнародної фінансової організації (на підставі укладеного договору між Біржею та такою міжнародною фінансовою організацією).

цінний папір емітента (до другого рівня лістингу) у разі, якщо цінний папір материнської компанії емітента або самого емітента знаходиться в основному лістингу члена Світової федерації бірж (на підставі укладеного договору між Біржею та емітентом);

облігації підприємств (до першого рівня лістингу), якщо акції емітента таких облігацій знаходяться в першому рівні лістингу.

6.8. Унесення та перебування цінних паперів у першому рівні лістингу здійснюється у відповідності з наступними критеріями:

6.8.1. Для акцій:

- емітент існує не менше п'яти років (враховується строк існування юридичної особи, в результаті реорганізації якої було створено емітента);
- власний капітал емітента складає не менше 1 (один) млрд. грн.;
- річний чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг за останній фінансовий рік становить не менше 1 (один) млрд. грн. (крім банків);
- середнє значення ринкової капіталізації емітента складає не менше 1 (один) млрд. грн.;
- мінімальна частка акцій у вільному обігу (free-float) протягом попереднього кварталу становить не менше 25 %, при цьому у двох інвесторів сумарно може знаходитися не більше за 50% від цієї частки;
- кількісний склад акціонерів емітента не менше 500 акціонерів;
- кількість незалежних членів наглядової ради емітента складає принаймні 25 відсотків кількісного складу ради;
- у емітента запроваджено посаду корпоративного секретаря;
- наглядова рада емітента запровадила посаду внутрішнього аудитора (створила службу внутрішнього аудиту);
- емітент проводить щорічну аудиторську перевірку у відповідності до міжнародних стандартів аудиту за участю незалежного зовнішнього аудитора (не менше трьох років);
- емітент розкриває фінансові звіти на українській та англійській мовах;
- емітент дотримується Принципів корпоративного управління та міжнародних стандартів складання фінансової звітності;
- емітент уклав договір з маркет-мейкером про підтримку ліквідності акцій.

6.8.2. Для облігацій підприємств:

- емітент існує не менше п'яти років (враховується строк існування юридичної особи, в результаті реорганізації якої було створено емітента);
- вартість чистих активів емітента або особи, яка надає забезпечення виконання зобов'язань за випуском, складає не менше 1 (один) млрд. грн.;
- номінальна вартість серії випуску облігацій складає суму, не меншу 400 (чотириста) млн. грн.;
- річний чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг за останній фінансовий рік становить не менше 500 (п'ятсот) млн. грн. (крім банків);

- відсутні збитки в емітента або особи, яка надає забезпечення виконання зобов'язань за випуском, за підсумками двох фінансових років з останніх трьох фінансових років (вимога застосовується до емітента та особи, яка надає забезпечення виконання зобов'язань за випуском, у разі реєстрації такого випуску після набуття чинності Рішенням Комісії № 1217 від 06.08.2015. При цьому, при наявності в емітента збитків, а в особи, яка надає забезпечення виконання зобов'язань за випуском, прибутку, сума їх фінансових результатів має бути додатною);
- розмір наданого емітентом забезпечення виконання зобов'язань за випуском не може бути менше суми номінальної вартості випуску облігацій і суми сукупної виплати доходу за ними, крім випадків, якщо емітент та/або особа, яка надає забезпечення виконання зобов'язань за випуском, має рівень рейтингу не нижче ВВ за класифікацією міжнародного рейтингового агентства, яке включене до переліку міжнародних рейтингових агентств, визнаних Комісією;
- відсутність дефолту або з моменту припинення зобов'язань, по відношенню до яких емітентом було допущено дефолт, пройшло не менше 3 років;
- кількість незалежних членів наглядової ради емітента складає принаймні 25 відсотків кількісного складу ради;
- у емітента запроваджено посаду корпоративного секретаря;
- наглядова рада емітента запровадила посаду внутрішнього аудитора (створила службу внутрішнього аудиту);
- емітент проводить щорічну аудиторську перевірку у відповідності до міжнародних стандартів аудиту за участю незалежного зовнішнього аудитора (не менше трьох років);
- емітент розкриває фінансові звіти на українській та англійській мовах;
- емітент дотримується Принципів корпоративного управління та міжнародних стандартів складання фінансової звітності.

(Зміни до п.6.8 Правил Біржі порівняно з вимогами, передбаченими "Положенням про функціонування фондових бірж" у редакції рішення Комісії № 1492 від 04.11.2014, набирають чинності 01.01.2016).

6.9. Унесення та перебування цінних паперів у другому рівні лістингу Біржі здійснюється при відповідності наступним критеріям:

6.9.1. Для акцій:

- емітент існує не менше трьох років (враховується строк існування юридичної особи, в результаті реорганізації якої було створено емітента);
- власний капітал емітента складає не менше 400 (чотириста) млн. грн.;
- річний чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг за останній фінансовий рік становить не менше 400 (чотириста) млн. грн. (крім банків);
- середнє значення ринкової капіталізації емітента складає суму, не меншу 100 (сто) млн. грн.;
- мінімальна частка акцій у вільному обігу (free-float) протягом попереднього кварталу становить не менше 10 %, при цьому у двох інвесторів сумарно може знаходитися не більше за 50% від цієї частки (за виключенням: акцій, що мають обмежений обіг; акцій, що належать державі);
- кількісний склад акціонерів емітента не менше 200 акціонерів;
- у емітента запроваджено посаду корпоративного секретаря;
- емітент проводить щорічну аудиторську перевірку у відповідності до міжнародних стандартів аудиту за участю незалежного зовнішнього аудитора (не менше двох років);
- емітенту рекомендовано дотримуватися Принципів корпоративного управління та міжнародних стандартів складання фінансової звітності.

6.9.2. Для облігацій підприємств:

- емітент існує не менше двох років (крім емітента, який є дочірнім підприємством іншого емітента, цінні папери якого знаходяться у Біржовому реєстрі) (враховується строк існування юридичної особи, в результаті реорганізації якої було створено емітента);
- вартість чистих активів емітента або особи, яка надає забезпечення виконання зобов'язань за випуском, складає не менше 400 (чотириста) млн. грн.;
- річний чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг емітента або особи, яка надає забезпечення виконання зобов'язань за випуском, за останній фінансовий рік становить не менше 400 (чотириста) млн. грн. (крім банків);

- відсутні збитки в емітента або особи, яка надає забезпечення виконання зобов'язань за випуском, за підсумками двох фінансових років з останніх трьох фінансових років (вимога застосовується до емітента та особи, яка надає забезпечення виконання зобов'язань за випуском, у разі реєстрації такого випуску після набуття чинності Рішенням Комісії № 1217 від 06.08.2015. При цьому, при наявності в емітента збитків, а в особи, яка надає забезпечення виконання зобов'язань за випуском, прибутку, сума їх фінансових результатів має бути додатною);
- відсутні збитки в емітента або особи, яка надає забезпечення виконання зобов'язань за випуском, за підсумками останнього фінансового року (вимога застосовується до емітента та особи, яка надає забезпечення виконання зобов'язань за випуском, у разі реєстрації такого випуску після набуття чинності Рішенням Комісії № 1217 від 06.08.2015. При цьому, при наявності в емітента збитків, а в особи, яка надає забезпечення виконання зобов'язань за випуском, прибутку, сума їх фінансових результатів має бути додатною);
- номінальна вартість серії випуску облігацій складає суму, не меншу 100 (сто) млн. грн.

6.9.3. Для облігацій місцевих позик:

- номінальна вартість серії випуску облігацій складає суму, не меншу 50 (п'ятдесят) млн. грн.

6.9.4. Для цінних паперів інститутів спільного інвестування, що розміщуються шляхом відкритого (публічного) розміщення:

- інститут спільного інвестування існує не менше двох років (крім біржового інституту спільного інвестування);
- вартість чистих активів інституту спільного інвестування на останній день останнього звітного кварталу складає не менше 2 (два) млн. грн.;
- інформація про склад активів інституту спільного інвестування та про вартість чистих активів, вартість цінних паперів інституту спільного інвестування (для інституту спільного інвестування закритого типу) щомісяця оприлюднюється на сайті компанії з управління активами;
- емітент уклав договір з маркет-мейкером про підтримку ліквідності цінних паперів такого інституту спільного інвестування.

6.9.5. Для спеціалізованого біржового інституту спільного інвестування (у разі публічного розміщення цінних паперів):

- вартість чистих активів інституту спільного інвестування на останній день останнього звітного кварталу становить не менше 2 (два) млн. грн;
- інформація про склад активів інституту спільного інвестування щодня оприлюднюється на сайті компанії з управління активами;
- емітент уклав договір з маркет-мейкером про підтримку ліквідності цінних паперів такого інституту спільного інвестування.

(Зміни до п. 6.9.1-6.9.5 Правил Біржі порівняно з вимогами, передбаченими "Положенням про функціонування фондових бірж" у редакції рішення Комісії № 1492 від 04.11.2014, набирають чинності 01.01.2016).

6.9.6. Унесення та перебування цінних паперів іноземних емітентів (за винятком міжнародної фінансової організації) у першому рівні лістингу здійснюються при дотриманні умов, визначених пунктом 6.8 цього розділу, а також відповідності таким мінімальним вимогам:

наявність документа, який підтверджує, що цінні папери іноземного емітента допущенні до обігу на території України;

знаходження цінних паперів іноземного емітента в лістингу іноземної фондової біржі, яка є членом Світової федерації бірж.

Унесення та перебування цінних паперів іноземних емітентів у другому рівні лістингу за винятком міжнародної фінансової організації) здійснюються за ініціативи емітента, а також відповідності таким мінімальним вимогам:

наявність документа, який підтверджує, що цінні папери іноземного емітента допущенні до обігу на території України;

знаходження цінних паперів іноземного емітента в лістингу іноземної фондової біржі.

6.9.7. У разі нерозкриття іноземним емітентом інформації на Інтернет-сайті Біржі протягом 3 місяців з дня останнього розкриття інформації на Біржі (якщо договором між Біржею та іноземним емітентом передбачено зобов'язання іноземного емітента розкривати інформацію самостійно) Біржа здійснює делістинг цінного папера іноземного емітента.

6.9.8. Вимоги до унесення та перебування акцій в сегменті, до якого вносяться Позалістингові акції нових інвестиційно-привабливих компаній з метою розвитку середнього бізнесу в Україні, встановлюються Комісією.

6.10. Зміна рівня лістингу.

6.10.1. Зниження рівня лістингу може відбуватися за рішенням директора Біржі, або за заявою емітента.

6.10.2. Переведення цінних паперів до другого рівня лістингу за рішенням директора Біржі відбувається у разі невідповідності стану емітента та цінних паперів вимогам встановленим у цих Правилах.

6.10.3. Після прийняття рішення директором Біржі про зміну рівня лістингу Біржа негайно направляє емітенту офіційне повідомлення про прийняття такого рішення.

6.10.4. Переведення цінних паперів до вищого рівня лістингу здійснюється за рішенням Директора Біржі за ініціативою емітенту.

6.10.5. Інформація про зміну рівня лістингу цінних паперів оприлюднює на Інтернет-сайті Біржі.

6.10.6. Біржа надає інформацію до Комісії щодо зміни рівня лістингу цінних паперів за формою та в терміни, що встановлені Комісією.

6.10.7. Виключення (делістинг) цінних паперів з Біржового реєстру відбувається в порядку, встановленому у пункті 6.12 цих Правил.

6.11. На Біржі цінні папери та інші фінансові інструменти одного випуску одного емітента можуть одночасно перебувати лише в одному з існуючих рівнів лістингу або бути допущеним до торгівлі за списком Позалістингових цінних паперів та інших фінансових інструментів.

6.12. Контроль за відповідністю цінних паперів та їх емітента умовам та вимогам цих Правил.

Біржа здійснює постійний контроль за відповідністю цінних паперів, які знаходяться у Біржовому реєстрі, лістинговим вимогам.

Контроль за дотриманням лістингових вимог здійснюється Біржею на підставі інформації, що розкривається емітентом або Членом Біржі згідно чинному законодавству України у відомостях, що надаються заявником згідно вимогам цих Правил, а також інформації, що публікується засобами масової інформації.

6.12.1. Процедура контролю має на меті відстеження відповідності цінних паперів та їх емітентів, що внесені в Біржовий реєстр, вимогам чинного законодавства України, Правил Біржі, та включає в себе:

- збір та обробка інформації про емітента та умови обігу цінних паперів, які допущені до Біржових торгів;
- контроль за відповідністю емітента та цінних паперів вимогам перебування у Біржовому реєстрі.

6.12.2. Організація процедури покладається на Директора Біржі.

6.12.3. Контроль за відповідністю вимог здійснюється на підставі інформації, що розкривається емітентом згідно з чинним законодавством України.

6.12.4. У випадку виявлення Біржею невідповідності цінних паперів, які внесені до Біржового реєстру, лістинговим вимогам, встановленим для відповідного рівня лістингу, директор Біржі приймає рішення про переведення цих цінних паперів з одного рівня лістингу у інший (у разі їх відповідності вимогам іншого рівня лістингу) або здійснює делістинг цінних паперів.

Рішення щодо переведення цінних паперів з першого рівня лістингу у другий (у разі їх відповідності вимогам другого рівня лістингу) або щодо делістингу приймається на підставі даних, оприлюднених у звітності емітента (особи, яка надає забезпечення виконання зобов'язань за випуском) та/або не пізніше трьох Торговельних днів з дня виявлення невідповідності цих цінних паперів лістинговим вимогам відповідного рівня лістингу.

Якщо зменшення показника вартості чистих активів або середнє значення ринкової капіталізації емітента, цінні папери якого включені до Біржового реєстру, становить понад 10% від вимог, встановлених п. 6.8-6.9 цих Правил, або зменшення показника мінімальної частки акцій у вільному обігу емітента, цінні папери якого включені до Біржового реєстру, становить понад 2% від вимог, встановлених п. 6.8-6.9 цих Правил, або середнє значення ринкової капіталізації емітента не розраховується, рішення щодо переведення цінних паперів з першого рівня лістингу у другий (у разі їх відповідності вимогам другого рівня лістингу) або щодо делістингу приймається не пізніше кінця кварталу, наступного за кварталом, в якому було

виявлено невідповідність, у разі не приведення зазначених показників у відповідність до встановлених вимог. В інших випадках зменшення зазначених показників або зменшення показника річного чистого доходу від реалізації товарів, робіт, послуг емітента до 10% від вимог, встановлених п. 6.8-6.9 цих Правил, Біржа самостійно приймає рішення щодо необхідності переведення цінних паперів з першого рівня лістингу у другий (у разі їх відповідності вимогам другого рівня лістингу) або щодо делістингу.

6.12.5. У разі невідповідності емітента та цінних паперів вимогам знаходження у Біржовому реєстрі, Біржа повідомляє емітента про невідповідність знаходження цінних паперів у Біржовому реєстрі.

Після прийняття рішення директором Біржі про делістинг цінних паперів Біржа негайно направляє емітенту офіційне повідомлення про прийняття такого рішення.

6.12.6. Частка акцій у вільному обігу (free-float) визначається Біржею на підставі інформації, що розкривається емітентами цінних паперів, а також на підставі інформації, отриманої від емітента, та іншої публічної інформації.

Частка акцій у вільному обігу (free-float) дорівнює вираженому у процентах відношенню кількості акцій емітента, що знаходяться у вільному обігу на фондових біржах, до загальної кількості розміщених акцій емітента відповідно до квартальної звітності емітента або іншої інформації, яка містить відомості про власників акцій.

При розрахунку частки акцій у вільному обігу її значення округлюється до двох значущих цифр після коми.

Кількість акцій емітента, що знаходяться у вільному обігу, дорівнює різниці загальної кількості розміщених акцій емітента та акцій у власності інвесторів (крім інститутів спільного інвестування, в тому числі іноземних, недержавних пенсійних фондів), що володіють понад 5 % загальної кількості розміщених акцій; акцій, що належать державі; акцій у власності пов'язаних осіб емітента, акцій, що мають обмежений обіг.

Кількість акцій емітента, що знаходяться у вільному обігу, зменшується на кількість акцій, що належать інституту спільного інвестування, в тому числі іноземних, у разі якщо кількість акцій, що належить цьому фонду, перевищує 10 % від загальної кількості розміщених акцій емітента.

Розрахунок частки акцій у вільному обігу здійснюється не рідше одного разу на квартал.

(Зміни до п.6.12.6 Правил Біржі порівняно з попередньою редакцією набирають чинності 01.01.2016).

6.13. Ринкова капіталізація емітента розраховується кожен день, коли за таким цінним папером було розраховано Біржовий курс.

Для цілей лістингу використовується середнє значення ринкової капіталізації, яке розраховується один раз на квартал, при одночасному дотриманні таких вимог:

для розрахунку використовується середнє арифметичне останніх розрахованих за кожен місяць кварталу Біржових курсів;

не менше 30 % Торговельних днів за квартал був розрахований Біржовий курс за відповідним цінним папером.

(Зміни до п. 6.13 Правил Біржі порівняно з попередньою редакцією набирають чинності 01.01.2016).

6.14. Емітенти, цінні папери або інші фінансові інструменти яких допущені до обігу на Біржі, або ініціатори внесення цінних паперів та інших фінансових інструментів до Біржового списку, вказані в пункті 6.2 цих Правил, мають розкривати Біржі регулярну та особливу інформацію емітента в обсязі, що подається ними до Комісії згідно нормативно-правових актів Комісії. Розкриття регулярної інформації емітентом на Біржі не може здійснюватись раніше розміщення такої інформації в загальнодоступній інформаційній базі даних про ринок цінних паперів Комісії.

Директор Біржі встановлює умови надання інформації, у тому числі додаткової, та формат надання такої інформації від емітентів (заявників).

Біржа у порядку, погодженому з емітентом, цінні папери якого знаходяться у Біржовому реєстрі, отримує інформацію від емітента у разі оприлюднення ним інформації (регулярної або особливої інформації, або інформації про іпотечні цінні папери, або такої, що відноситься до інсайдерської відповідно до законодавства України) в стрічці новин загальнодоступної інформаційної бази даних про ринок цінних паперів Комісії. Повідомлення емітента має містити посилання на дату та зміст розміщення такої інформації і може надаватися у письмовій формі (рекомендованим листом, засобами факсимільного зв'язку, засобами ВІТ eTrade Mail тощо) не пізніше, ніж на наступний робочий день після оприлюднення зазначеної інформації.

6.15. Виключення цінних паперів з Біржового реєстру може бути здійснено Біржею за таких підстав:

- невідповідність емітента, його цінних паперів вимогам цих Правил, що визначають критерії перебування в Біржовому реєстрі;
- реорганізація емітента;
- прийняття Комісією рішення про визнання випуску таким, що не відбувся;
- порушення емітентом вимог чинного законодавства України та нормативних актів Комісії, в тому числі стосовно прав власників цінних паперів;
- за ініціативою емітента;
- виявлення Адміністратором Біржі ознак фіктивності емітентів та їх цінних паперів, що внесені до Біржового списку.

6.16. Цінні папери іноземних емітентів можуть допускатися до Біржових торгів та включатися до Біржового списку та Біржового реєстру відповідно до чинного законодавства України, зокрема нормативно-правових документів Комісії, та/або спеціальних умов їх допуску і обігу, які встановлюються Біржовою Радою.

6.16.1. Біржа укладає з іноземним емітентом (далі в цьому пункті - *Емітентом*), цінні папери якого допущені або можуть бути допущені до обігу на території України, договір, який може передбачати:

- Зобов'язання Емітента щодо регулярного надання Емітентом Біржі Інформації, яка розкрита Емітентом на іноземній біржі (на якій цінні папери Емітента допущені до обігу) відповідно до вимог (в тому ж обсязі) такої біржі та підлягає оприлюдненню на Інтернет-сайті Біржі на умовах і в строки, передбачені договором та нормативно-правовими актами Комісії (далі в цьому пункті - Інформація), перекладеної Емітентом на українську мову, не пізніше ніж у 5-тиденний строк з дня оприлюднення Інформації на іноземній біржі або забезпечення можливості перекладу Інформації Біржею з метою максимальної синхронізації строків оприлюднення Інформації для українських та міжнародних інвесторів.
- Можливість доручення Емітентом Біржі оприлюднювати на Інтернет-сайті Біржі Інформацію, з перекладом на українську мову;
- Забезпечення Біржею оприлюднення Інформації на Інтернет-сайті Біржі українською мовою у 10-денний строк з дня оприлюднення Інформації на іноземній біржі.
- Забезпечення наявності в Біржі доступу до інформаційних ресурсів, де розміщується Інформація про Емітента, з метою забезпечення розкриття такої Інформації.
- Сприяння в укладенні договору між Біржею та іноземною біржею щодо обміну Інформацією та іншими відомостями, пов'язаними із обігом цінних паперів Емітента на іноземній біржі.
- Встановлення Емітентом договірних відносин, необхідних для забезпечення обліку цінних паперів в депозитарній системі України (зокрема, шляхом їх обліку на кореспондентському рахунку Національного депозитарію України, що відкритий в депозитарії-кореспонденті (іноземній депозитарній установі, з якою Національним депозитарієм України встановлено кореспондентські відносини)).
- Підготовка та надання Емітентом пакету документів до Комісії для допуску цінних паперів до обігу на території України.
- Укладення між Емітентом та Біржею договору(ів) допуску Цінних паперів до Біржових торгів та включення цінних паперів до Біржового реєстру.
- Укладення Емітентом договору з торговцем цінними паперами-членом Біржі (за погодженням з Біржею), який має виконувати функції Маркет-мейкера щодо Цінних паперів.
- Порядок дій Біржі (зокрема, санкції) у разі нерозкриття Емітентом Інформації на Інтернет-сайті Біржі (якщо договором передбачено зобов'язання Емітента розкривати Інформацію самостійно).

6.16.2. Припинення торгівлі цінним папером Емітента здійснюється Біржею у разі невідповідності Емітента та його цінних паперів вимогам нормативно-правових актів Комісії та цих Правил.

6.17. Порядок припинення обігу цінних паперів та інших фінансових інструментів на Біржі.

6.17.1. Цінні папери або інші фінансові інструменти можуть бути вилучені з Біржового

списку, в т.ч. в термін, передбачений нормативно-правовими актами Комісії, з підстав, передбачених п. 2.11 цих Правил, а також можуть бути вилучені у таких випадках:

- письмове звернення Заявника;
- порушення Заявником норм цих Правил;
- за рішенням Комісії та/або відповідно до нормативних актів Комісії, що регламентують допуск та вилучення цінних паперів з обігу у організатора торгівлі;

6.17.2. Рішення про припинення обігу цінного паперу на Біржі приймається директором Біржі.

6.17.3. Рішення директора Біржі про припинення обігу цінного паперу на Біржі набуває чинності з дати його прийняття, якщо інше не встановлене рішенням Директора Біржі.

6.17.4. Рішення директора Біржі про припинення обігу цінного паперу може бути оскаржене протягом десяти робочих днів після його прийняття, для чого Заявник, у вказаний термін, має надати письмову заяву до Біржі.

РОЗДІЛ 7 ТОРГОВИЙ ТЕРМІНАЛ BIT eTrade

7.1. Взаємодія між Учасником Біржових торгів та Біржею щодо подання Заявок, укладання Договорів та отримання інформації про хід Біржових торгів забезпечується за допомогою Торгового терміналу BIT eTrade.

7.2. Торговий термінал BIT eTrade дозволяє виконувати наступні функції:

- виставляти Заявки на Біржу у формі Електронних документів;
- одержувати інформацію щодо стану Грошового ліміту, Розрахункового грошового ліміту та Ліміту в цінних паперах Учасника Біржових торгів в режимі реального часу (on-line);
- одержувати інформацію щодо відхилення Заявок, укладених Договорів, частково виконаних Заявок тощо;
- друкувати примірники Виписок з Реєстру Заявок Біржі та Виписок з Реєстру Договорів Біржі;
- інформацію щодо Біржових торгів та іншу біржову інформацію;
- забезпечувати авторизований доступ користувачів та унеможливити несанкціонований доступ;
- забезпечувати конфіденційність обміну інформацією під час подання Заявок та укладання Договорів;
- вести бази даних щодо подання Заявок та укладання Договорів;
- інші функціональні можливості у відповідності з договором(ами), укладеним(и) з Учасником Біржових торгів при Доступі до Біржових торгів.

7.3. Підключення Торгового терміналу BIT eTrade до АС Біржі здійснюється відповідно до процедури Доступу до Біржових торгів та потребує наявності та використання на робочому місці Учасника Біржових торгів:

- сучасного персонального комп'ютеру, який функціонує під управлінням операційної системи не нижче WINDOWS ZP SP2;
- ліцензованого антивірусного програмного забезпечення;
- доступу до мережі Інтернет;
- зареєстрованого в ЦСК Біржі сертифікату ключів ЕЦП та засобів КЗІ, наданих ЦСК Біржі згідно з Договором про надання послуг ЕЦП.

Розділ 7-1 ТОРГОВИЙ ТЕРМІНАЛ BIT eTrade IPO

Для проведення розміщення цінних паперів або Аукціону Біржа може надавати продавцю (ініціатору Аукціону) Торговий термінал BIT eTrade IPO, який має наступні функціональні можливості:

- вибір особливостей організації розміщення цінних паперів або Аукціону на Біржі, відповідно до підпунктів 16.5.5 пункту 16.5 та 19.4.2-19.4.6 пункту 19.4 цих Правил;
- перегляд усіх Заявок, наданих Учасниками Біржових торгів, незалежно від особливостей організації розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів на Біржі, у книзі реєстрації Заявок (book-building);
- задоволення (акцепт) або відмову у задоволенні Заявок та надання Біржі

- Електронного документу - повідомлення про перелік задоволених Заявок;
- перегляд Договорів, укладених на Ринках Розміщення або Аукціону;
- отримання Біржею або надання Біржі Електронного документу, що підтверджує переказ коштів в розрізі Договорів, укладених на Ринках Розміщення або Аукціону.

У разі, якщо ініціатором Аукціону є член Біржі, то, відповідно до особливостей Аукціону, для отримання аналогічних функціональних можливостей може застосовуватися Торговий термінал BIT eTrade.

РОЗДІЛ 8 МЕХАНІЗМИ (ПРИНЦИПИ) РОЗРАХУНКІВ ЗА НАСЛІДКАМИ УКЛАДАННЯ ДОГОВОРІВ НА БІРЖІ

8.1. Цими Правилами у відповідності до міжнародної практики передбачена можливість використання наступних механізмів (принципів) розрахунків на виконання зобов'язань за Договорами, укладеними на Біржі:

8.1.1. Платіж після поставки цінних паперів (Receive Versus Payment, далі - RvP) - механізм розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, під час якого переказ коштів виконується виключно після поставки цінних паперів.

8.1.2. Платежі на великі суми за цінними паперами (Large-Value Payment, далі - LVP) - механізм розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, під час якого відбувається переказ коштів на суми, що перевищують суму 1 (один) млн. грн., які, як правило, здійснюються шляхом міжбанківського переказу поза Розрахунковим центром.

8.1.3. Поставка цінних паперів без оплати (Free-of-Payment Delivery, далі - FPD) - механізм розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, під час якого поставка цінних паперів виконується без відповідного зустрічного переказу коштів.

8.1.4. Поставка цінних паперів проти поставки цінних паперів (Delivery Versus Delivery, далі - DvD) - механізм розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, під час якого поставка цінних паперів виконується проти відповідної зустрічної поставки цінних паперів.

8.1.5. Поставка цінних паперів проти оплати (Delivery Versus Payment, далі - DvP) - механізм розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, під час якого переказ цінних паперів (прав на цінні папери та прав за цінними паперами) відбувається відразу після відповідного переказу коштів.

8.2. Договори щодо цінних паперів, укладені на Біржі, виконуються виключно на умовах механізму (принципу) DvP через Розрахунковий центр відповідно до Правил Розрахункового центру та Правил клірингу Розрахункового центру, за винятком:

виконання Договорів, укладених під час розміщення / викупу / продажу викуплених цінних паперів або інших фінансових інструментів;

виконання Договорів, укладених при проведенні торгів з продажу акцій, що належать державі;

виконання Договорів, предметом яких є купівля-продаж інших, ніж цінні папери, фінансових інструментів;

виконання операцій РЕПО;

виконання Договорів, укладених на односторонніх Аукціонах (на Ринку Аукціону).

РОЗДІЛ 9. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА БІРЖІ

9.1. Видами Ризиків, на які в своїй діяльності наражаються Учасники Біржових торгів під час укладання Договорів та при виконанні зобов'язань за ними, є основний, системний, ринковий, операційний, правовий, кредитний Ризики та Ризик ліквідності.

Особливості мінімізації Ризиків на Строковому ринку (Ринку деривативів) викладено Правилами Біржі щодо торгів на Строковому ринку (Ринку деривативів).

9.2. Основний Ризик - ризик того, що Учасник Біржових торгів, що уклав Договір, не виконає своїх зобов'язань за цим Договором.

9.3. Системний Ризик - Ризик того, що неспроможність одного з Учасників Біржових торгів (його Клієнтів) або Центрального контрагента виконати свої зобов'язання за Договорами призведе до нездатності інших Учасників Біржових торгів або Центрального контрагента

виконати свої зобов'язання у повному обсязі.

9.4. Ринковий ризик - Ризик того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін ринкових цін незалежно від того, чи спричинені ці зміни факторами, які притаманні конкретному типу цінних паперів в обігу.

9.5. Операційний Ризик - Ризик того, що операційні помилки персоналу, порушення правил електронного документообігу, збої програмного забезпечення або технічні несправності спричинять помилки при укладанні Договорів або посилять кредитний Ризик або Ризик ліквідності.

9.6. Правовий Ризик - Ризик недостатності правового регулювання або зміна положень нормативно-правових актів, які спричинять виникнення чи збільшать основний, системні та кредитні Ризики або Ризик ліквідності.

9.7. Ризик ліквідності - Ризик того, що Учасник Біржових торгів (його Клієнт) не матиме достатньо Активів для виконання своїх зобов'язань у повному обсязі у визначений час, але він зможе їх виконати в інший час у майбутньому.

9.8. Кредитний Ризик - Ризик того, що Учасник Біржових торгів не зможе повністю виконати свої зобов'язання в конкретний момент часу або у майбутньому.

9.9. При використанні при розрахунках механізму (принципу) DvP основний, системний, ринковий, операційний та правовий (в частині Клірингу та розрахунків), кредитні Ризики та Ризик ліквідності контролюються та мінімізуються Розрахунковим центром та Центральним Депозитарієм або НБУ при здійсненні останнім депозитарної діяльності.

9.10. Для мінімізації системного Ризику при використанні при розрахунках принципів (механізмів) RvP, LVP, DvD та FPD здійснюються наступні заходи:

- Платіжна організація в якості забезпечення виконання зобов'язань за Договорами використовує кошти на рахунках Учасників Біржових торгів, відкритих в Платіжній організації, або інші Активи, надані Учасником Біржових торгів у забезпечення для повного виконання своїх зобов'язань;
- створюється система Доступу до укладення Учасниками Біржових торгів (їх Клієнтами) Договорів на різних Ринках, коли Неплатоспроможність будь-якого Учасника Біржових торгів не призводить до кредитних Ризиків та Ризиків ліквідності інших Учасників Біржових торгів.

9.11. Для мінімізації ринкового Ризику при використанні при розрахунках принципів (механізмів) RvP, LVP, DvD та FPD здійснюються наступні заходи:

- Біржею застосовується дисконт до ринкової вартості Додаткового забезпечення;
- застосовується процедура внесення Компенсаційного внеску на Ринку РЕПО.

9.12. Для мінімізації операційного Ризику здійснюються наступні заходи:

- контроль обов'язкового виконання кожним Учасником Біржових торгів вимог Регламенту ЦСК, дотримання технології роботи та діючих інструкцій роботи АС Біржі з іншими компонентами та складовими АС Біржі;
- автоматизація роботи з архівами Біржі. Можливість ознайомлення з будь-якою потрібною архівною інформацією протягом терміну її зберігання (у цьому разі виконуються лише операції з перегляду, пошуку та формування вихідних документів);
- резервування ліній зв'язку та програмно-апаратних засобів;
- дотримання режимних вимог до приміщень, у яких розміщуються критичні місця програмно-технічних комплексів АС Біржі.

Мінімізація операційних Ризиків здійснюється за рахунок використання АС Біржі, застосування якої передбачає перевірку:

- відповідності АС Біржі вимогам відповідних стандартів;
- виконання вимог розробників програмно-технічних комплексів щодо технічного та технологічного забезпечення.

За допомогою програмно-технічних засобів АС Біржі на Біржових торгах забезпечується:

- хронологічне та систематичне відображення всіх операцій в Клірингових реєстрах на підставі первинних документів;
- своєчасне та повне відображення всіх операцій на Позиційних рахунках Учасників Біржових торгів (їх клієнтів) на Біржі;
- взаємозв'язок даних синтетичного та аналітичного обліку;
- можливість нарощування функціональних характеристик АС Біржі, а також її адаптація в разі зміни законодавчої бази щодо захисту інформації та/або обліку операцій.

Програмно-технічні засоби АС Біржі забезпечують:

- доступ з робочого місця Підписувача лише до тієї інформації, що потрібна Підписувачу для безпосереднього виконання його обов'язків;
- можливість докладного попереднього аналізу всієї вхідної інформації до часу її відображення в обліку;
- надання Підписувачам повідомлення про наявність викривленої та/або суперечливої інформації;
- прийняття Підписувачем правильного рішення про те, яке з джерел інформації слід вважати сумнівним, а яке - достовірним;
- неможливість ігнорування інформації, що надійшла з будь-якого джерела;
- автоматичне присвоєння АС Біржі кожній операції унікального ідентифікаційного номера (цей номер фіксується в Інформації Біржі щодо формування розрахункових документів);
- надійність та здатність до швидкого відновлення робочого процесу в разі виникнення технічних збоїв. Наявність резервного накопичення та зберігання всієї інформації для забезпечення відновлення роботи Учасника Біржових торгів унаслідок виникнення надзвичайних ситуацій;
- відповідність вимогам інформаційної безпеки у відповідності з *Розділом 23* цих Правил.

9.13. Для мінімізації правового Ризику Біржа здійснює такі заходи:

- постійно проводить моніторинг змін до законодавства України та приводить ці Правила у відповідність до діючого законодавства;
- контролює неухильне виконання Учасниками Біржових торгів вимог цих Правил щодо оформлення договірних відносин;
- аналізує спірні питання, які виникають у процесі проведення Біржових торгів, щодо неадекватності цих Правил, внутрішніх нормативних документів Біржі з метою приведення їх у відповідність до поточних вимог;
- забезпечує ефективний механізм вирішення спорів;
- погоджує ці Правила з Платіжною організацією.

9.14. Для мінімізації кредитного Ризику та Ризику ліквідності при використанні при розрахунках принципів (механізмів) RvP, LVP, DvD та FPD здійснюються такі заходи:

- Учасниками Біржових торгів, що відкрили рахунки у Платіжній організації, забезпечується дотримання режиму функціонування рахунків, визначеного Платіжною організацією;
- Платіжна організація забезпечує достовірну, своєчасну та повну інформацію щодо наявності грошового ліміту у Учасників Біржових торгів;
- Платіжна організація обмежує перелік власних операцій, за якими можуть виникнути зобов'язання, виключно розміром власного капіталу Платіжної організації;
- Платіжна організація забезпечує дотримання вимог законодавства України щодо термінів переказу коштів у відповідності з укладеними договорами;
- Платіжна організація забезпечує Біржу інформацією щодо грошового ліміту у відповідності до цих Правил.

9.15. Кожний Учасник Біржових торгів має право проводити додаткові заходи щодо мінімізації своїх Ризиків, якщо це не впливає на технологію роботи інших Учасників Біржових торгів, а також Біржових торгів в цілому.

9.16. Біржа, Учасники Біржових торгів, Розрахунковий центр, Платіжна організація тощо несуть відповідальність за власні Ризики, що викликані внутрішніми причинами (кредитні, операційні, правові Ризики та Ризик ліквідності), і самостійно управляють ними.

9.17. Межі відповідальності за Ризики Біржі, Розрахункового центру, Платіжної організації, Учасників Біржових торгів тощо визначаються в договорах між ними, які повинні відповідати вимогам законодавства України, в тому числі нормативно-правовим актам Комісії, НБУ та цим Правилам.

9.18. Біржа несе відповідальність за мінімізацію та управління операційними Ризиками, а також правовими Ризиками, пов'язаними з невідповідністю законодавству України цих Правил.

9.19. Біржа у відповідності з цими Правилами забезпечує Учасників Біржових торгів, їх Клієнтів, Платіжну організацію тощо достатньою інформацією для повної ідентифікації Ризиків, пов'язаних з функціонуванням Біржовими торгами, виконанням Клірингу та розрахунків за Договорами.

РОЗДІЛ 10. СИСТЕМА МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ НЕВИКОНАННЯ (ЧАСТКОВОГО ВИКОНАННЯ) (ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ) ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ДОГОВОРАМИ, ЩО УКЛАДАЮТЬСЯ НА БІРЖІ

10.1. При використанні при розрахунках принципів (механізмів) RvP, LVP, DvD та FPD система мінімізації ризиків невиконання (часткового виконання) (забезпечення виконання) зобов'язань за Договорами, що укладаються на Біржі (далі в цьому розділі - *Система мінімізації ризиків*) є складовою Системи управління ризиками на Біржі та виступає основним заходом Біржі щодо зменшення (виключення) основного, системного, ринкового, кредитного Ризиків та Ризику ліквідності.

10.2. Біржею створено Систему мінімізації ризиків за Договорами, яка складається з заходів та порядку їх застосування, параметрів системи мінімізації ризиків, що встановлюються цими Правилами.

10.3. Система мінімізації ризиків складається з наступних заходів:

i) блокування Платіжною організацією коштів Учасників Біржових торгів для виконання Договорів на рахунках Учасників Біржових торгів, відкритих в Платіжній організації, та ініціювання Платіжною організацією переказу коштів на виконання зобов'язань за Договорами за Інформацією Біржі;

ii) блокування Депозитарієм та/або депозитарною установою цінних паперів Учасників Біржових торгів, призначених для виконання Договорів, та цінних паперів, що складають Додаткове забезпечення, на рахунках в цінних паперах Учасників Біржових торгів, відкритих депозитарними установами, та рахунках депозитарних установ, відкритих в Депозитарії та ініціювання переказу/зарахування цінних паперів на виконання зобов'язань за Договорами за Розпорядженням Біржі на поставку цінних паперів;

iii) коштів страхових фондів Платіжної організації.

10.4. Система мінімізації ризиків встановлює наступні параметри:

i) Грошовий ліміт;

ii) Ліміт в цінних паперах;

iii) Розрахунковий грошовий ліміт.

10.5. За рішенням Біржової Ради або директора Біржі може бути встановлено єдиний Розрахунковий грошовий ліміт, Грошовий ліміт та Ліміт в цінних паперах для кількох Ринків, або окремі значення для Розрахункового грошового ліміту, Грошового ліміту та Ліміту в цінних паперах для окремого Ринку.

10.6. Біржа для мінімізації ризиків невиконання (часткового виконання) Учасниками Біржових торгів своїх зобов'язань за укладеними ними Договорами або Строковими контрактами (Деривативами), вимагає від Учасників Біржових торгів наявності Розрахункового грошового (Грошового) ліміту, що встановлюється Біржею в розрізі кожного Учасника Біржових торгів (його Клієнта), у розмірі, достатньому для покриття зобов'язань за укладеними Договорами або Строковими контрактами (Деривативами).

10.7. В ході Торговельної сесії Учасник Біржових торгів має право укладати Договори

лише в межах діючих на момент такого укладання Розрахункового грошового (Грошового) ліміту та Ліміту в цінних паперах.

10.8. Протягом Торговельної сесії Розрахунковий грошовий ліміт та Ліміт в цінних паперах можуть змінюватись в залежності від того, купує чи продає цінні папери Учасник Біржових торгів.

10.9. Перелік цінних паперів, що складають Додаткове забезпечення, визначається Біржовою Радою або директором Біржі. Розрахункова вартість цінних паперів у Додатковому забезпеченні визначається Біржею відповідно до наступної методики:

на першому етапі визначається справедлива (ринкова) вартість цінних паперів відповідно до наступних критеріїв (кожен наступний може бути застосований за відсутності попереднього): Біржовий курс/Поточна ціна/Ціна закриття/Ціна кращої (найбільшої) Заявки на купівлю/номінальна вартість з врахуванням накопиченого купонного доходу, непогашеної частини номінальної вартості (для боргових цінних паперів) та курсу гривні до іноземних валют, якщо ЦП номіновані в іноземній валюті тощо;

на другому етапі справедлива (ринкова) вартість цінних паперів зменшується (дисконтується) відповідно до наступних критеріїв покриття грошових зобов'язань (в межах Грошового/Розрахункового грошового ліміту): виду цінних паперів, їх емітента, терміну обігу (для боргових цінних паперів) та рівня ринкового Ризику; при цьому найменший дисконт застосовується до державних цінних паперів;

на третьому етапі дисконтована справедлива (ринкова) вартість цінних паперів зменшується відповідно до поточного рівня усереднених ставок міжбанківських кредитів (на підставі ставки індексу KievPrime O/N, що відповідає депозитній ставці на 1 день).

Порядок та результати визначення Розрахункової вартості цінних паперів у Додатковому забезпеченні затверджуються рішенням директора Біржі та оприлюднюються на Інтернет-сайті Біржі.

10.10. Цінні папери, що складають Додаткове забезпечення, повинні бути заблоковані Учасником Біржових торгів в Депозитарії та/або депозитарній установі. При цьому договір депозитарної установи з Депозитарієм та/або договір депонента з депозитарною установою повинен передбачати можливість списання цінних паперів з рахунку в цінних паперах депозитарної установи за Розпорядженням Біржі на поставку цінних паперів.

10.11. Якщо за наслідками Біржових торгів коштів, що складають Грошовий ліміт, буде недостатньо для виконання грошових зобов'язань за Договорами, то Біржа направляє такому Учаснику Біржових торгів Маржинальну вимогу, а Учасник Біржових торгів з метою збільшення Грошового ліміту повинен додатково переказати кошти на власний рахунок в Платіжній організації в розмірі, достатньому для повного виконання таких зобов'язань, в термін, встановлений Біржею.

10.12. У разі, якщо Учасник Біржових торгів не виконав зобов'язань щодо додаткового переказу коштів у відповідності з п. 10.11 цих Правил, то уповноважений представник Біржі подає в ЕТС Біржі Заявки від імені та за рахунок відповідного Учасника Біржових торгів на продаж цінних паперів, що складають Додаткове забезпечення, на спеціалізованому Аукціоні згідно з п. 10.14 цих Правил.

З метою забезпечення грошових зобов'язань Учасника біржових торгів у разі неможливості/затримки реалізації цінних паперів, що складають Додаткове забезпечення, уповноважений представник Біржі може (від імені та за рахунок відповідного Учасника Біржових торгів) укладати Договори РЕПО, предметом яких є зазначені цінні папери, з визначеним Біржею переліком Учасників Біржових торгів та/або договори з Маркет-Мейкерами (такі договори можуть передбачати зобов'язання Маркет-мейкера придбати зазначені цінні папери за ціною, що не нижча, ніж Розрахункова вартість цінних паперів у Додатковому забезпеченні).

У разі несвоєчасного виконання грошових зобов'язань (на наступний Торговельний день, коли виникли такі зобов'язання, та пізніше) Учасник Біржових торгів сплачує Біржі (а Біржа - Учаснику(ам) Біржових торгів, перед якими виникли грошові зобов'язання) пеню в розмірі 0,1% від суми несвоєчасно виконаних грошових зобов'язань за кожний день прострочення, але не більше 10% суми таких зобов'язань.

10.13. Кошти, що отримані внаслідок реалізації цінних паперів, що становлять Додаткове

забезпечення, зараховуються на відповідний (окремий) рахунок Учасника Біржових торгів, що відкритий в Платіжній організації, та переказуються Платіжною організацією на виконання зобов'язань Учасників Біржових торгів на підставі інформації від Біржі.

Залишок коштів на окремому рахунку Учасника Біржових торгів, відкритому в Платіжній організації та призначеному для зарахування коштів за наслідком реалізації цінних паперів, що становлять Додаткове забезпечення, після виконання усіх зобов'язань Учасника Біржових торгів використовується останнім на власний розсуд.

Залишок коштів Учасника Біржових торгів на рахунку в Платіжній організації після виконання всіх зобов'язань Учасника Біржових торгів використовується останнім на власний розсуд.

10.14. Спеціалізований Аукціон на продаж цінних паперів, що складають Додаткове забезпечення, проводиться у відповідності з положеннями Розділу 16 цих Правил за Регламентом Аукціону, встановленому Біржею, де Ініціатором Аукціону виступає Біржа в інтересах та за рахунок відповідного Учасника Біржових торгів. Біржа розміщує Регламент спеціалізованого Аукціону на Інтернет-сайті Біржі.

РОЗДІЛ 11. ЗАГАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ТОРГІВЛІ НА БІРЖІ

11.1. Цей розділ регламентує загальний порядок торгівлі цінними паперами та іншими фінансовими інструментами на Біржі. Особливості торгівлі на окремих Ринках наведені у Розділах 14-19 цих Правил, а також Правилах щодо торгівлі на Строковому ринку (Ринку деривативів).

11.2. Торговельний день не може починатися пізніше 10-00 години і закінчуватися раніше 16-00 години за київським часом. Протягом Торговельного дня може відбуватися кілька Торговельних сесій.

11.3. Умови подання Заявок.

11.3.1. Учасник Біржових торгів має право подавати одночасно необмежену кількість Заявок на купівлю та/або продаж одного цінного паперу або іншого фінансового інструменту, якщо інше не визначене особливостями торгівлі на окремих Ринках. При цьому:

- Договір не може укладатися за заявками, які подає один Учасник Біржових торгів, за винятком випадків, коли Учасник Біржових торгів подає Заявки на купівлю та продаж цінних паперів та інших фінансових інструментів в інтересах різних його клієнтів або з метою укладання угоди зі своїм Клієнтом, а також з урахуванням особливостей участі в Біржових торгах Розрахункового центру як Центрального контрагента.
- Договір не може укладатися за Заявками, які подають різні Учасники Біржових торгів в інтересах одного й того самого Клієнта.
- Учасник Біржових торгів повинен діяти згідно з черговістю виконання операцій в інтересах Клієнтів, а також своїх власних операцій з такими ж цінними паперами та іншими фінансовими інструментами, передбаченою Правилами (умовами) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами, затвердженими рішенням Комісії.

11.3.2. Директор Біржі, своїм рішенням, може встановлювати показники щодо Лоту, Стартової ціни, Спреду, Кроку ціни. При перевищенні Спреду, невідповідності Кроку ціни та Стартової ціни, Заявка Учасника Біржових торгів може бути відхилена.

11.3.3. Учасникам Біржових торгів забороняється взаємокомпенсувати Заявки своїх Клієнтів як самостійно, так і з іншими Учасниками Біржових торгів, без передачі Заявок на Біржу.

11.3.4. Учасникам Біржових торгів забороняється узагальнювати Заявки Клієнтів, перш за все ті, що стосуються одного і того ж цінного паперу або іншого фінансового інструменту та включають однаковий обмежувальний курс, без їх передачі на Біржу.

11.3.5. Учасник Біржових торгів на Ринках Заявок та Аукціону протягом Торговельної сесії має право подавати Заявку на продаж за умов, якщо цінні папери або інші фінансові інструменти, що пропонуються на продаж, зарезервовані (заблоковані) для участі в Біржових торгах у відповідності з договорами між Депозитарієм та Учасником Біржових торгів-депозитарною установою та/або між Депозитарієм та депозитарною установою, що обслуговує

Учасника Біржових торгів або його Клієнта, якщо Учасник Біржових торгів не є депозитарною установою, депозитарною установою та Учасником Біржових торгів, якщо інше спеціально не обумовлене цими Правилами.

Сума Розрахункового грошового (Грошового) ліміту та Ліміту в цінних паперах відображається в Торговому терміналі. Сума Грошових лімітів та сума Лімітів в цінних паперах всіх Учасників Біржових торгів на початок кожної Торговельної сесії (з урахуванням заблокування Активів протягом Торговельної сесії) дорівнює відповідно сумі Розрахункового грошового (Грошового) ліміту та Ліміту в цінних паперах всіх Учасників Біржових торгів на кінець цієї Торговельної сесії.

11.3.6. Участь у Біржових торгах можуть брати виключно Учасники Біржових торгів.

11.4. Вимоги до Заявок.

11.4.1. До всіх Заявок, що подаються до Біржі, застосовуються наступні вимоги:

- ціна Заявки повинна перебувати в діапазоні між Максимальним та Мінімальним граничним значенням ціни, крім випадків передбачених цими Правилами;
- кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів за Заявкою не може бути менше, ніж мінімально встановлений розмір Лоту;
- реквізитний склад Заявок повинен відповідати вимогам пункту 11.7 цих Правил.

Біржа має право встановлювати інші обмеження на подання Заявок та укладання Договорів протягом Біржових торгів, про що повідомляє Учасників біржових торгів на Інтернет-сайті біржі та/або засобами АС Біржі.

Анонімна Заявка подається виключно на умовах, що Учасник Біржових торгів, який її подав, не може бути ідентифікований іншим Учасником Біржових торгів, у т.ч. у випадку, якщо Кліринг та розрахунки за наслідком Біржових торгів відповідно до цих Правил проводяться за участі Центрального контрагента.

11.4.2. Заявки на купівлю/продаж цінних паперів та інших фінансових інструментів у національній валюті подаються з точністю не нижче 0,0001 грн.

11.4.3. Заявки по боргових цінних паперах подаються у відсотках від номінальної вартості без урахування накопиченого купонного доходу:

- ціна поданої Заявки по боргових цінних паперах повинна бути вказана з точністю до 0,000001% від номінальної вартості.

11.4.4. Сума Договору, що укладається на виконання Заявок у національній валюті, визначається з точністю до 0,01 грн.

Округлення провадиться автоматично засобами ЕТС Біржі за правилами математичного округлення. При цьому під правилом математичного округлення розуміється метод округлення, при якому значення цілої копійки (цілих копійок) не змінюється, якщо перша цифра за цифрою, що округлюється, дорівнює від 0 до 4, і змінюється, збільшуючись на одиницю, якщо перша цифра за цифрою, що округлюється, дорівнює від 5 до 9.

Ціна в Договорі обчислюється автоматично ЕТС Біржі шляхом множення вартості одного цінного паперу або іншого фінансового інструменту на кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів за Заявкою (Договором).

11.5. Заявки надаються Біржі у вигляді Електронного документу.

11.6. ЕТС Біржі автоматично здійснює перевірку Заявок на правильність складання та відповідність цим Правилам та внутрішнім документам Біржі.

Заявки, що оформлені з порушенням цих вимог, є недійсними та автоматично відхиляються ЕТС Біржі.

11.7. Подані Учасниками Біржових торгів Заявки фіксуються (реєструються) в ЕТС Біржі в момент отримання шляхом автоматичного формування Реєстру Заявок, що містить, відповідно до виду Заявки, зонайменше такі дані: реєстраційний номер Заявки; дату і час реєстрації Заявки; вид та/або тип Заявки; направленість дії Заявки (купівля або продаж); реквізити цінного папера або іншого фінансового інструменту, щодо якого виставлено Заявку; суму Заявки; кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів, щодо яких виставлено Заявку; ціну цінного папера або іншого фінансового інструменту, за якою виставлено Заявку.

ЕТС Біржі надає Учасникам Біржових торгів повний або обмежений доступ до Реєстру та реквізитів Заявок, поданих протягом Торговельної сесії, в залежності від виду та/або типу Заявки.

Подані Учасниками Біржових торгів Заявки обробляються в ЕТС Біржі в порядку їх надходження та включаються до Черги Заявок.

11.8. Відповідальність за своєчасну передачу Заявок на Біржові торги та достовірність інформації, що зазначається у Заявці, несе Учасник Біржових торгів.

11.9. Біржа надає Учаснику Біржових торгів підтвердження у прийнятті до виконання кожної Заявки від цього Учасника Біржових торгів шляхом її відображення в Торговому терміналі Учасника Біржових торгів та надання на вимогу Учасника Біржових торгів - Виписку з Реєстру Заявок Біржі у вигляді Електронного документа.

У разі відмови в прийнятті до виконання Заявок Біржа обліковує такі Заявки у відомості про відмову в прийнятті до виконання Заявок з відміткою щодо причин відмови. Ця інформація також відображається у Торговому терміналі Учасника Біржових торгів. Заявки, що занесені у відомість про відмову в прийнятті до виконання Заявок, зберігаються в архіві Біржі у формі Електронного документа із забезпеченням можливості виготовлення копії цього Електронного документа у вигляді документа на папері.

Біржа надає Учаснику Біржових торгів повідомлення про відмову в прийнятті до виконання Заявки з обов'язковим обґрунтуванням причини відмови.

11.10. Після реєстрації Заявки в ЕТС Біржі, ЕТС Біржі автоматично співставляє Заявки в Черзі Заявок на продаж з Заявками в Черзі Заявок на купівлю на наявність зустрічних Заявок. Зустрічними вважаються Заявки протилежної направленості дії (купівля або продаж).

Підбір зустрічних Заявок виконується за принципом «вимоги купівлі проти вимог продажу» і за встановленим порядком пріоритетів:

- спершу - пріоритету ціни;
- у разі однакових цін - пріоритету часу.

11.11. Якщо в Чергах Заявок одночасно існує щонайменше дві зустрічні Заявки, автоматично здійснюється підбір таких зустрічних Заявок та укладається Договір, який задовольняє умовам пари зустрічних Заявок. Договір укладається за ціною раніше поданої в обсязі, що дорівнює меншому з обсягів зустрічних Заявок. При цьому Заявки можуть бути виконані повністю або частково. Залишок Заявки, що не був виконаний, залишається в Черзі Заявок або знімається з Біржових торгів в залежності від типу Заявки. Крім видів Заявок, визначених для кожного з Ринків, описаних у відповідних розділах цих Правил, Учасниками Біржових торгів можуть подаватися фіксовані Заявки, які задовольняються за фіксованими у Заявці значеннями ціни та/або кількості цінних паперів або інших фінансових інструментів.

11.12. Кожний укладений Договір реєструється в ЕТС Біржі під унікальним номером із зазначенням часу укладення Договору та номерів зустрічних Заявок, на підставі яких було укладено Договір.

11.13. Скасування (анулювання) поданих Заявок може здійснюватись Учасником Біржових торгів протягом Торговельної сесії або автоматично ЕТС Біржі після завершення Торговельної сесії. Скасовані після Торговельної сесії Заявки вилучаються з Черги Заявок.

Скасування поданої Заявки не дозволяється, якщо Договір є укладеним.

РОЗДІЛ 12. УКЛАДАННЯ ДОГОВОРІВ НА БІРЖІ

12.1. Учасник Біржових торгів, що підписав Договір доступу до ЕТС Біржі, погоджується з тим, що усі Договори укладаються на Біржі виключно на умовах, викладених у цих Правилах, та приєднується до цих Правил. Біржовий контракт (договір) у розумінні Положення про функціонування фондових бірж на Біржі укладається у формі Договору.

12.2. Договори на Біржі укладаються в письмовій формі. Письмова форма Договорів на Біржі - це форма укладання Договорів у вигляді Електронного документа у встановленому цими Правилами порядку. Електронний документ є оригіналом Договору. ЕЦП Біржі є обов'язковим реквізитом Договору.

12.3. Кожному Договору присвоюється унікальний номер, що визначається Біржею.

12.4. Ці Правила встановлюють особливості укладання Договорів на Біржі. Учасник Біржових торгів має право укласти Договори в ЕТС Біржі в інтересах Клієнтів, діючи на підставі в тому числі:

- договору комісії;
- договору доручення;
- разового замовлення до договору на брокерське обслуговування;
- договору андеррайтингу;
- договору на управління цінними паперами.

12.5. Учасники Біржових торгів, що укладають Договори на Біржі, погоджуються, що Договори укладаються на таких загальних істотних умовах:

1) Покупець, в порядку та на умовах, визначених Договором та цими Правилами, зобов'язаний оплатити та прийняти, а продавець, в порядку та на умовах, визначених Договором та цими Правилами, зобов'язаний передати у власність покупцеві, цінні папери або інші фінансові інструменти, характеристика яких зазначена в Договорі.

2) Виконання сторонами обов'язків за Договором здійснюється за принципом (механізмом), встановленим в Договорі та/або в цих Правилах в розрізі відповідного Ринку.

3) Умови, порядок і строк здійснення переходу прав власності на цінні папери або інші фінансові інструменти, сторона відповідальна за перереєстрацію прав власності на цінні папери або інші фінансові інструменти:

- перехід права власності на цінні папери та інші фінансові інструменти здійснюється у відповідності з цими Правилами на підставі відомості правочинів або відомості сквитованих розпоряджень, яку Біржа надає до Розрахункового центру або Депозитарію відповідно до умов договорів, укладених між Біржею та Розрахунковим центром або Депозитарієм. Право власності на цінні папери переходить до покупця (Учасника Біржових торгів або його Клієнта) з моменту зарахування їх на рахунок у цінних паперах покупця у депозитарній установі та підтверджується випискою депозитарної установи з рахунку у цінних паперах покупця;
- особливості переходу права власності на цінні папери та інші фінансові інструменти на Ринках РЕПО, Розміщення та Аукціону здійснюється у відповідності з особливостями, визначеними у відповідних розділах цих Правил.

4) Умови і термін оплати цінних паперів або інших фінансових інструментів, які є предметом Договору:

- виконання зобов'язань за Договором здійснюються у відповідності з особливостями, визначеними цими Правилами для відповідного Ринку.

5) Обов'язками продавця є:

- передати цінні папери або інші фінансові інструменти, вказані в Договорі, покупцю у відповідності з цими Правилами;
- здійснити оплату комісії Біржі згідно чинних тарифів Біржі.

6) Обов'язками покупця є:

- здійснити оплату загальної ціни Договору;
- прийняти від продавця цінні папери або інші фінансові інструменти, вказані в Договорі, у відповідності з цими Правилами;
- здійснити оплату комісії Біржі згідно чинних тарифів Біржі.

7) Сторони Договору мають усі права та обов'язки, передбачені цими Правилами;

8) Відповідальність сторін:

- у разі невиконання або неналежного виконання умов Договору, сторони несуть відповідальність, передбачену чинним законодавством України.

9) Порядок розгляду спорів:

- Спори у зв'язку з укладанням, зміною, припиненням, розірванням, тлумаченням, визнанням недійсним, виконанням, відповідальністю за порушення Договорів, які можуть виникнути між Учасниками Біржових торгів - сторонами Договору, а також спори між Учасниками Біржових торгів та Біржею, Учасниками Біржових торгів та їх клієнтами (за згодою останніх) підлягають вирішенню згідно цих Правил.

10) Умови, за яких сторони звільняються від відповідальності (форс-мажор). Сторони Договору звільняються від відповідальності у випадках, передбачених цими Правилами.

11) Порядок зміни умов Договору:

- зміни можуть бути внесені лише у Договір, укладений на Ринку РЕПО, або у випадках, визначених у підпункті 12) пункту 12.5 та п. 12.6 цих Правил.

12) Умови скасування (анулювання або розірвання), змін умов Договору: можливе відповідно до п. 12.6 цих Правил та/або за рішенням Третейського суду, суду, Біржової Ради, за умови що Учасник Біржових торгів доведе, що:

- Договір укладений в результаті технічної помилки,

- Активи у вигляді цінних паперів та інших фінансових інструментів, що були предметом Договору, який потребує скасування, не мали подальшого обігу шляхом укладання наступних Договорів.

13) За Договорами, у яких Центральний контрагент набув взаємні права та обов'язки сторін, зобов'язання Центрального контрагента припиняються в повному обсязі в разі невиконання стороною (сторонами) таких Договорів своїх зобов'язань перед Центральним контрагентом. При цьому Центральний контрагент не несе будь-якої відповідальності, передбаченої Договором, цими Правилами та іншими документами Біржі, законодавством України.

14) При виконанні Договорів, укладених як за участі Центрального контрагента, так і без участі Центрального контрагента, Розрахунковий центр має право здійснювати припинення зобов'язань за Договором (поставка цінних паперів та переказ коштів) шляхом взаємозаліку.

12.6. У разі розторгнення/анулювання/зміни умов Договору, укладеного на Біржі, Учасники Біржових торгів, що є Сторонами цього Договору зобов'язані в день розторгнення/анулювання/зміни умов Договору, повідомити Біржу засобами Торгового терміналу ВІТ eTrade (або Системи ВІТ eTrade Mail (у вигляді Електронного документа), факсимільного зв'язку або іншими засобами) шляхом подання Заявок на розторгнення/анулювання/зміну умов попередніх Заявок. При цьому засобами ЕТС Біржі створюється у вигляді Електронного документа додатковий договір до Договору, який розторгнений/анульований/умови якого змінено, відповідно до отриманих від Учасників Біржових торгів Заявок.

Додатковий договір у вигляді копії Електронного документа на папері може надаватися Учасникам Біржових торгів разом з відповідним Договором відповідно до п. 12.16 цих Правил.

Договір РЕПО може бути розторгнений в особий спосіб, передбачений розділом 17 цих Правил.

12.7. Ці Правила встановлюють зміст типових Договорів, які містять типові умови, що водночас є істотними умовами кожного з укладених на Біржі Договорів. Зразки форм Договорів, з урахуванням особливостей укладання та виконання, публікуються на Інтернет-сайті Біржі.

12.8. Волевиявлення Учасників Біржових торгів на укладання Договору на Біржі здійснюється шляхом поданням Заявки на купівлю/продаж в ЕТС Біржі шляхом натискання кнопки, що передбачає підписання та подання Заявки в ЕТС Біржі, або двійним натисканням лівої кнопки миші на обраному Лоті в Торговому терміналі.

Якщо Стороною Договору є Центральний контрагент, то його волевиявлення фіксується в особливий спосіб, визначений п. 12.14 цих Правил.

12.9. При укладанні Договорів волевиявлення Сторін (Учасників Біржових торгів) (за винятком Центрального контрагента) фіксується та оформлюється в ЕТС Біржі у вигляді Заявки - Електронного документа, що вміщує реквізити Учасника Біржових торгів (повне найменування, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ, місцезнаходження; номер та дата видачі Учаснику Біржових торгів ліцензії на провадження відповідного виду професійної діяльності на фондовому ринку (для Членів Біржі - обов'язково, для інших Учасників Біржових торгів - за умови наявності); інформація про Клієнта Учасника Біржових торгів (за наявності); предмет Договору; назву емітента; код за ЄДРПОУ емітента; вид/тип/категорію цінного паперу або іншого фінансового інструменту; інші параметри відповідно до виду цінного паперу або іншого фінансового інструменту; кількість; форму випуску; форму існування; міжнародний ідентифікаційний номер (код ISIN); серію (для облігацій); код ЄДРІСІ (для цінних паперів інститутів спільного інвестування); номінал; суму за номіналом; ціну одиниці; загальну ціну Договору; відомості про засоби зв'язку та зв'язку між сторонами Договору, а також відомості про Уповноваженого представника Учасника Біржових торгів, через яку Сторони підтримують зв'язок, у разі, якщо такою особою не є особа, що підписала Договір; номер рахунку в цінних паперах (клірингового рахунку/субрахунку) Учасника Біржових торгів (його Клієнта); статус платника податків; час та дату подання Заявки на Біржові торги та/або час та дату натискання кнопки, що передбачає підписання та подання Заявки в ЕТС Біржі, в Торговому терміналі.

12.10. Моментом згоди Сторін (Учасників Біржових торгів) (за винятком Центрального контрагента) на укладання Договору є момент натискання покупцем/продавцем кнопки, що передбачає підписання та подання Заявки в ЕТС Біржі, в Торговому терміналі.

12.11. Моментом укладання Договору на Біржі є момент автоматичного підбору ЕТС Біржі пари зустрічних Заявок.

12.12. З моменту укладання Договору настають правові наслідки для Учасників Біржових торгів (за винятком Центрального контрагента) у вигляді досягнення згоди з усіх істотних умов Договору.

Істотними умовами є умови, які передбачені у типових Договорах в якості типових умов. Такі істотні умови Договору, як реквізити сторін Договору (повне найменування, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ, місцезнаходження сторін; номер та дата видачі Учаснику Біржових торгів ліцензії на провадження відповідного виду професійної діяльності на фондовому ринку (за наявності); предмет Договору; назва емітента; код за ЄДРПОУ емітента; вид/тип/категорію цінного папера або іншого фінансового інструменту; інші параметри відповідно до виду цінного паперу або іншого фінансового інструменту; кількість; форма випуску; форма існування; міжнародний ідентифікаційний номер (код ISIN); серія (для облігацій); код ЄДРІСІ (для цінних паперів інститутів спільного інвестування); номінал; сума за номіналом; момент укладання; ціну одиниці; загальна ціна Договору; відомості про засоби зв'язку та зв'язку між сторонами Договору, а також відомості про Уповноважених представників сторін, через яких сторони підтримують зв'язок, у разі, якщо такими особами не є особи, що підписали Договір; номери рахунків в цінних паперах (клірингового рахунку/субрахунку) покупця (його Клієнта) та продавця (його Клієнта); статус платника податків сторін Договору визначаються ЕТС Біржі автоматично шляхом ідентифікації Учасників Біржових торгів при поданні Заявок у відповідності з пунктами 12.8-12.9 цих Правил.

12.13. Місце укладання Договорів: зазначається з урахуванням місцезнаходження Біржі.

12.14. Особливості укладення Договорів за участі Центрального контрагента.

12.14.1. Надання Учасником Біржових торгів Заявки означає, що Учасник Біржових торгів подав, а Центральний контрагент отримав оферту на укладення Договору відповідно до цих Правил.

12.14.2. В момент подання до ЕТС Біржі зустрічної Заявки відносно поданої Заявки вважається, що Центральний контрагент прийняв (акцептував) адресовані йому оферти, зроблені шляхом подання Заявок, на умовах, визначених цими Правилами.

12.14.3. Отримання та прийняття (акцепт) оферт Центральним контрагентом виконується засобами ЕТС Біржі в автоматичному режимі.

12.14.4. Повідомлення про акцептування Центральним контрагентом оферт, зроблених Учасниками Біржових торгів, направляються відповідним Учасникам Біржових торгів засобами ЕТС Біржі в автоматичному режимі та відображається у Торговому терміналі. Момент надходження такого повідомлення вважається моментом укладення Договору Центрального контрагента з Учасником Біржових торгів. Вказані повідомлення не є Заявками.

12.14.5. Договори за участі Центрального контрагента укладаються у наступних випадках: за умови обов'язкового стовідсоткового попереднього депонування та резервування коштів і цінних паперів, наявність яких підтверджена Розрахунковим центром;

з метою укладення Договорів на підставі двох зустрічних адресних Заявок Учасника Біржових торгів в інтересах різних його Клієнтів, поданих цим Учасником Біржових торгів до ЕТС Біржі відповідно до договорів, укладених Учасником Біржових торгів зі своїми Клієнтами (Пов'язані Договори);

з метою укладення Договорів РЕПО на підставі двох зустрічних Заявок РЕПО Учасника Біржових торгів в інтересах різних його Клієнтів, поданих цим Учасником Біржових торгів до ЕТС Біржі відповідно до договорів, укладених Учасником Біржових торгів зі своїми Клієнтами (Пов'язані Договори);

в інших випадках, передбачених умовами договорів, укладених між Біржею та Центральним контрагентом.

12.15. Учасник Біржових торгів після закінчення Торговельної сесії може:

- ініціювати формування ЕТС Біржею Виписки з Реєстру Договорів Біржі в формі Електронного документу - щодо Договорів, укладених даним Учасником Біржових торгів, шляхом обирання пункту меню панелі інструментів в Торговому терміналі Учасника Біржових торгів;
- проставити у відведеному полі Виписки з Реєстру Договорів Біржі власний номер та літеру (серію) Договору.

12.16. Після закінчення Торговельної сесії Біржа формує у формі Електронного документу Реєстр Договорів Біржі з зазначенням присвоєних Біржею номерів Договорів та дати проведення Торговельної сесії.

Біржа зберігає усі Договори в архіві та на запит Учасника Біржових торгів, що є стороною Договору та автором Заявки, протягом 3 (трьох) робочих днів з дати запиту до Біржі надає Виписку (Виписки) з Реєстру Договорів Біржі, з зазначенням Договорів, укладених даним Учасником Біржових торгів, у формі, що публікується на Інтернет-сайті Біржі. Архів в складі електронного конверту стосовно кожного укладеного на Біржі Договору містить також Заявки Учасників Біржових торгів, на підставі яких укладено цей Договір; при цьому кожна Заявка зберігається із ЕЦП Учасника Біржових торгів, який надав Заявку, а на електронний конверт з Договором та Заявками накладається ЕЦП Біржі.

12.17. Після завершення Торговельної сесії Учасники Біржових торгів (в т.ч. Центральний контрагент) за допомогою ЕТС Біржі та/або Системи ВІТ eTrade Mail отримують Виписки з Реєстру Договорів Біржі, що містять усі Договори, укладені цим Учасником Біржових торгів протягом Торговельної сесії, у формі Електронного документа (біржовий звіт). Раз на місяць, якщо Договором між Біржею та Учасником Біржових торгів не буде встановлене інше, Біржа надає Учаснику Біржових торгів Виписку з Реєстру Договорів Біржі у формі Договорів на папері, що містить інформацію та реквізити, ідентичні Договорам, укладеним у вигляді Електронних документів. Такі Договори у формі Електронного документа та у формі документа на папері є оригіналами Договорів.

12.18. Електронні копії Договорів Біржа за допомогою Системи ВІТ eTrade Mail може направляти депозитарній установі протягом одного дня з дати проведення Торговельної сесії, протягом якої дані Договори були укладені. Крім того, депозитарній установі можуть надаватись Виписки з Реєстру Договорів Біржі у вигляді документу на папері.

12.19. Біржа та Учасники Біржових торгів повинні зберігати інформацію (у вигляді Електронного документа) щодо Договорів протягом 5 (п'яти) років.

РОЗДІЛ 13.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КЛІРИНГУ ТА РОЗРАХУНКІВ НА ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ДОГОВОРАМИ, ЩО УКЛАДАЮТЬСЯ НА БІРЖІ

13.1. Цей Розділ розроблений у відповідності з Законами України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», «Про депозитарну систему України» та регламентує загальний порядок здійснення розрахунків за Договорами, в т.ч. процедури запобігання невиконанню зобов'язань за Договорами.

Особливості здійснення Клірингу і розрахунків на окремих Ринках наведені в окремих розділах цих Правил та Правилах Біржі щодо торгівлі на Строковому ринку (Ринку деривативів).

13.2. Для окремих категорій інвесторів процедура придбання якими цінних паперів відповідно до чинного законодавства та/або їх внутрішніх документів передбачає особливий порядок погодження придбання, Біржовою Радою або директором Біржі може встановлюватись окремий порядок та регламент розрахунків за Договорами за участю таких інвесторів.

13.3. Кліринг та переказ коштів на виконання зобов'язань за Договорами, укладеними на Біржі на умовах виконання за механізмом (принципом) DvP, забезпечуються Розрахунковим центром. Переказ коштів на виконання зобов'язань за укладеними на Біржі Договорами на умовах виконання, відмінних від механізму (принципу) DvP, може забезпечуватись також Банками та/або Платіжною організацією, що обслуговують Учасників Біржових торгів відповідно до умов укладених договорів та/або Регламентів Аукціону або розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.

13.4. Біржа для забезпечення виконання укладених на ній Договорів щодо цінних паперів укладає договір про кліринг та розрахунки за правочинами щодо цінних паперів з Розрахунковим центром або з Центральним депозитарієм, або договір про надання клірингових послуг з кліринговою установою.

13.5. Порядок проведення Клірингу та переказу коштів на виконання зобов'язань за Договорами, що укладаються на Біржі на умовах виконання за механізмом (принципом) DvP, визначається Правилами Розрахункового центру, Правилами клірингу Розрахункового центру та договором між Розрахунковим центром та Біржею.

13.5.1. Розрахунковий центр кожного Торговельного дня у визначений договором з Біржею час надсилає Біржі відомість про заблоковані Активи (цінні папери та грошові кошти, що обліковуються на клірингових рахунках/субрахунках Учасників Біржових торгів або їх Клієнтів) станом на початок Торговельної сесії на Біржі. Зазначена інформація протягом Торговельної сесії оновлюється Розрахунковим центром по мірі здійснення операцій блокування Активів.

На підставі цієї інформації Біржа визначає параметри системи мінімізації ризиків, зазначені у п. 10.4 цих Правил, в розрізі Учасників Біржових торгів.

13.5.2. Біржа протягом Біржових торгів формує та надсилає Розрахунковому центру відомість правочинів, яка містить перелік укладених протягом Торговельної сесії Договорів та розпорядження на розблокування цінних паперів, з метою проведення Розрахунковим центром Клірингу, переказу коштів та формування розпоряджень на переказ цінних паперів, які надаються відповідному Депозитарію, на виконання зобов'язань за укладеними на Біржі Договорами.

13.5.3. За наслідками Торговельного дня Розрахунковий центр надає Біржі звіти про Договори, розрахунки за якими були виконані протягом цього Торговельного дня.

13.6. Порядок переказу коштів на виконання зобов'язань за Договорами, що укладаються на Біржі на умовах виконання за механізмом (принципом), відмінним від DvP, визначається Правилами Платіжної системи, договором між Депозитарієм та Біржею, договірними відносинами між Учасниками Біржових торгів та Банками, які їх обслуговують.

13.6.1. До початку Торговельної сесії Платіжна організація надсилає Біржі відомість Грошових лімітів Учасників Біржових торгів на початок Торговельної сесії на Біржі.

13.6.2. Біржа за результатами Біржових торгів формує та надсилає Платіжній організації Інформацію Біржі щодо формування розрахункових документів для виконання переказу коштів за укладеними на Біржі Договорами.

13.6.3. Інформація Біржі щодо формування розрахункових документів в інтересах Учасників Біржових торгів щодо кожного Договору містить всю необхідну інформацію для переказу коштів за Договорами.

Інформація Біржі щодо формування розрахункових документів формується в ЕТС Біржі та має відповідати вимогам до реквізитного складу платіжних інструментів Платіжної системи.

13.6.4. Платіжна організація на підставі Інформації Біржі щодо формування розрахункових документів Учасників Біржових торгів та договору між Платіжною організацією та Учасником Біржових торгів здійснює переказ коштів на користь Учасників Біржових торгів.

13.6.5. Після проведення Торговельної сесії у час, обумовлений договором між Платіжною організацією та Біржею, Платіжна організація надсилає Біржі звіт про виконання переказу коштів за Договорами.

13.6.6. На підставі сформованої Інформації Біржі щодо формування розрахункових документів ЕТС Біржі автоматично відповідно збільшує або зменшує Грошовий ліміт Учасника Біржових торгів для подальшої участі в Біржових торгах протягом Торговельної сесії.

13.6.7. Розблокування залишку коштів на рахунку Учасника Біржових торгів, відкритому в Платіжній організації, проводиться Платіжною організацією виключно після проведення переказу коштів на виконання зобов'язань за укладеними Договорами.

13.7. Біржа укладає договори про розрахунки за правочинами щодо цінних паперів з обраними нею Депозитаріями для забезпечення розрахунків в цінних паперах за Договорами, що укладаються на Біржі, на умовах виконання за механізмом (принципом), відмінним від DvP, в т.ч. щодо проведення розрахунків за Договорами, укладеними на Ринку розміщення.

Договір між Біржею та Депозитарієм містить регламент взаємодії між Депозитарієм та Біржею щодо обміну інформацією (повідомленнями) (в т.ч. щодо розміру Лімітів в цінних паперах Учасників Біржових торгів) між ними та умови попереднього резервування (блокування) цінних паперів для виконання Договорів на Біржі та/або забезпечення виконання Договорів на Біржі.

13.8. Розрахунковий центр з метою зниження ризиків розрахунків за Договорами, укладеними на Біржі, може виконувати функції Центрального контрагента. Порядок виконання функцій Центрального контрагента регулюється договором між Біржею та Розрахунковим

центром, Правилами Розрахункового центру та Правилами клірингу Розрахункового центру.

РОЗДІЛ 14. РИНОК ЗАЯВОК

14.1. Торги на Ринку Заявок відбуваються за принципом безперервного подвійного аукціону (двостороннього котирування) зустрічних заявок (Order Driven Market).

14.2. На Ринку Заявок використовуються виключно безадресні анонімні Заявки наступних видів:

- ринкова заявка (Market) - розпорядження негайно купити/продати цінні папери або інші фінансові інструменти за найкращою ціною, яка є в даний момент часу на Біржових торгах.
- стоп-заявка (Stop) - розпорядження купити/продати цінні папери або інші фінансові інструменти в той момент, коли ціна на Біржових торгах досягне обумовленого рівня;
- лімітна заявка (Limit) - розпорядження купити цінні папери або інші фінансові інструменти за ціною, що не перевищує обумовлену, або продати за ціною, що не нижче ніж обумовлена;
- стоп-ліміт-заявка (Stop-Limit) - комбінована заявка, яка містить в собі одночасно розпорядження стоп-заявки (Stop) та лімітної заявки (Limit).

14.3. Заявки на Ринку Заявок повинні містити щонайменше наступні параметри:

- вид/тип/категорія цінного папера або іншого фінансового інструменту;
- назва емітента цінного папера або іншого фінансового інструменту;
- кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів;
- ціна одного цінного паперу або іншого фінансового інструменту;
- направленість дії Заявки (купівля або продаж);
- вид Заявки;
- інші параметри відповідно до виду цінного паперу або іншого фінансового інструменту;
- порядок розрахунків (зокрема, відповідно до умов, передбачених Правилами Розрахункового центру та Правилами клірингу Розрахункового центру);
- ЕЦП Учасника Біржових торгів.

Ідентифікаційний номер Заявки, дата та час реєстрації і найменування Учасника Біржових торгів автоматично присвоюється ЕТС Біржі.

14.4. Заявки на купівлю/продаж цінних паперів або інших фінансових інструментів подаються на Ринку Заявок Учасниками Біржових торгів за допомогою Торгового терміналу ВІТ eTrade протягом Торговельної сесії та діють до виконання або до закінчення Торговельної сесії.

14.5. На Ринку Заявок дійсні лише анонімні Заявки, що адресовані будь-якому Учаснику Біржових торгів (всім Учасникам Біржових торгів), при цьому Заявки, що відображаються в Торгових терміналах Учасників Біржових торгів, не містять ідентифікаторів відправника та отримувача.

14.6. Зразок Договору, що укладається на Ринку Заявок, у вигляді документу на папері, що є копією Електронного документу, публікується на Інтернет-сайті Біржі.

14.7. Ціни цінних паперів та інших фінансових інструментів, що склалися при укладанні Договорів на Ринку Заявок, використовуються при визначенні Біржового курсу, Ціни відкриття, Ціни закриття.

РОЗДІЛ 15. АДРЕСНИЙ РИНОК

15.1. Участь у Біржових торгах на Адресному ринку можуть брати Учасники Біржових торгів.

15.2. До Біржових торгів на Адресному ринку допускаються цінні папери та інші фінансові інструменти, що пройшли процедуру включення до Біржового списку відповідно до цих Правил.

15.3. На Адресному ринку використовуються безадресні та адресні (не анонімні) Заявки. Учасники Біржових торгів мають право протягом Торговельної сесії надавати необмежену кількість безадресних Заявок за одним цінним папером або іншим фінансовим інструментом (якщо рішенням Біржової Ради не визначене інше).

Безадресні Заявки на Адресному ринку є наміром Учасника Біржових торгів укласти Договір на визначених в цій безадресній Заявці умовах та адресуються будь-якому Учаснику Біржових торгів.

Адресні Заявки на Адресному ринку є зобов'язанням (офертою) Учасника Біржових торгів укласти Договір на визначених в адресній Заявці умовах та адресуються конкретному Учаснику Біржових торгів, який надав до Біржі адресну або безадресну Заявку. Умови в адресній Заявці можуть відрізнятися від умов, визначених в безадресній Заявці.

15.4. Заявки на Адресному ринку повинні містити щонайменше наступні параметри:

- вид Заявки (безадресна або адресна);
- вид/тип/категорія цінного паперу або іншого фінансового інструменту;
- назва емітенту цінного паперу або іншого фінансового інструменту;
- кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів;
- ціна одного цінного паперу або іншого фінансового інструменту;
- направленість дії Заявки (купівля або продаж);
- порядок розрахунків;
- ідентифікатор відправника;
- ідентифікатор отримувача (для адресної Заявки);
- інші параметри відповідно до виду цінного паперу або іншого фінансового інструменту.

Ідентифікаційний номер Заявки, дата та час реєстрації і найменування Учасника Біржових торгів автоматично присвоюється ЕТС Біржі.

15.5. Учасник Біржових торгів, який надав безадресну Заявку та отримав у відповідь одну чи кілька адресних Заявок, повинен до закінчення Торговельної сесії або підтвердити (акцептувати) таку адресну Заявку, або направити адресну Заявку з новими умовами, або відхилити отриману адресну Заявку. ЕТС Біржі автоматично направляє адресну Заявку відповідному контрагенту.

Після акцепту Учасником Біржових торгів обраної адресної заявки, ЕТС Біржі перевіряє наявність заблокованих Активів обох Учасників Біржових торгів. За умови, що заблокованих Активів (відповідно до порядку розрахунків, передбаченому у Заявці) достатньо для виконання зобов'язань за виставленою заявкою на Адресному ринку та виставленими заявками на Ринку заявок, Договір на Адресному ринку вважається укладеним, а Розрахунковий грошовий (Грошовий) ліміт та Ліміт у цінних паперах Учасників Біржових торгів відповідно зменшується або збільшується.

15.6. Порядок виконання розрахунків за Договорами, що укладаються на Адресному ринку, описаний у Розділі 13 цих Правил. За умови, що Заявки передбачають виконання зобов'язань за Договором щодо переказу коштів через Банки, що обслуговують Учасників Біржових торгів, Біржа контролює проведення грошових розрахунків шляхом отримання від Учасника Біржових торгів-продавця повідомлення в виді Електронного документа, надісланого засобами Торгового терміналу BIT eTrade, про отримання коштів.

Зразок Договору, що укладається на Адресному ринку, у формі документу на папері, що містить інформацію та реквізити, ідентичні до Договору, укладеного в формі Електронного документу, публікується на Інтернет-сайті Біржі.

15.7. Заявки на Адресному ринку можуть виконуватися частково (в меншому обсязі, ніж зазначено в Заявці) лише у разі, якщо Учасником Біржових торгів буде акцептована адресна Заявка, що містить умови часткового виконання в порівнянні з первинною адресною (безадресною) Заявкою.

15.8. Ціни цінних паперів та інших фінансових інструментів, що склалися при укладанні Договорів на Адресному ринку, не використовуються при визначенні Біржового курсу, Ціни

відкриття, Ціни закриття.

15.9. При невиконанні Учасником Біржових торгів зобов'язання по сплаті коштів або поставки цінних паперів за Договором, даний Учасник Біржових торгів (винна сторона) зобов'язаний сплатити Учасникові Біржових торгів-контрагентові (добросовісний стороні) пеню у розмірі подвійної облікової ставки НБУ за кожен день прострочення виконання зобов'язання.

При цьому добросовісний Учасник Біржових торгів - сторона Договору має право припинити Договір в односторонньому порядку. Договір вважається припиненим в односторонньому порядку в момент відправлення Біржі добросовісним Учасником Біржових торгів повідомлення про одностороннє припинення Договору, зразок якого публікується на Інтернет-сайті Біржі. Повідомлення про одностороннє припинення Договору за ініціативи добросовісної сторони автоматично формується в ЕТС Біржі та зберігається Біржею в Реєстрі Договорів Біржі. Біржа засобами ЕТС Біржі інформує винну сторону Договору - контрагента про припинення Договору.

РОЗДІЛ 16. РИНОК АУКЦІОНУ

16.1. Ринок Аукціону - це окремих Ринок Біржі, на якому Учасникам Біржових торгів надається право укладати Договори за наслідками одностороннього Аукціону.

16.2. Біржа організує Ринок Аукціону, забезпечує проведення розрахунків на виконання зобов'язань за Договорами, що укладені на Ринку Аукціону, та гарантує Учасникам Біржових торгів рівні умови участі в Ринку Аукціону.

16.3. До Аукціону допускаються Учасники Біржових торгів, які пройшли процедуру допуску до Аукціону, визначену в Регламенті Аукціону.

16.4. Ініціатором купівлі/продажу (тут і далі в цьому розділі варіанти при організації аукціонів на купівлю та аукціонів на продаж розділяються похилою рисою «/») цінних паперів або інших фінансових інструментів на конкретному Аукціоні (далі - Ініціатором) є Учасник Біржових торгів, що відповідним чином уповноважений провести конкретний Аукціон.

16.5. Ініціатор і Біржа погоджують між собою умови проведення конкретного Аукціону. На підставі узгоджених умов проведення Аукціону Ініціатор та Біржа укладають Договір на проведення Аукціону на Біржі, частиною до якого є Регламент Аукціону.

16.6. У Регламенті Аукціону можуть встановлюватись наступні особливості організації Аукціону на Біржі:

16.6.1. Вимоги щодо забезпечення виконання Учасниками Біржових торгів зобов'язань за Договорами.

16.6.2. Обмеження щодо видів Заявок, які можуть виставити Учасники Біржових торгів на Аукціоні: Ініціатор може обмежити в Регламенті Аукціону кількість неконкурентних Заявок.

16.6.3. Критерії цінових або інших умов купівлі/продажу цінних паперів або інших фінансових інструментів, згідно яких задовольнятимуться Заявки.

16.6.4. Обмеження мінімальної (максимальної) кількості цінних паперів або інших фінансових інструментів (Лоту) в Заявках.

16.6.5. Сценарії Аукціону:

- анонімний сценарій - в Торговому терміналі ВІТ еTrade відображаються всі Заявки, без зазначення Реєстраційного коду Учасника Біржових торгів;
- неанонімний сценарій - в Торговому терміналі ВІТ еTrade відображаються всі Заявки та Реєстраційний код кожного Учасника Біржових торгів;
- закритий сценарій - в Торговому терміналі ВІТ еTrade відображаються тільки власні Заявки Учасників Біржових торгів. Всі Заявки бачить тільки Ініціатор за допомогою Торгового терміналу ВІТ еTrade IPO/ВІТ еTrade;
- інший.

16.6.6. Порядок та строки проведення розрахунків за Договорами на Аукціоні.

16.6.7. Критерії допуску до Аукціону Учасників Біржових торгів.

16.6.8. Порядок визначення початкової ціни на Аукціоні.

16.7. Біржа оприлюднює інформацію про проведення Аукціону на Інтернет-сайті Біржі та/або в ЕТС Біржі.

Повідомлення про Аукціон повинно містити інформацію щодо параметрів цінних паперів або інших фінансових інструментів та умови, узгоджені Біржею та Ініціатором в Регламенті Аукціону.

16.8. До Біржових торгів на Ринку Аукціону допускаються цінні папери або інші фінансові інструменти, що відповідають умовам Аукціону та пройшли процедуру включення до Біржового списку відповідно до цих Правил.

Для організації Аукціону з купівлі (продажу) акцій приватних акціонерних товариств Біржа забезпечує допуск та доступ до Біржових торгів відповідно до умов обігу таких акцій.

16.9. Кожен Учасник Біржових торгів може виставити необмежену кількість Заявок різного типу в межах Розрахункового грошового ліміту або Грошового ліміту, якщо інше не визначено Регламентом Аукціону.

16.10. Заявки, що надаються Учасниками Біржових торгів, які бажають прийняти участь в Аукціоні, можуть бути двох типів: конкурентні та неконкурентні.

16.10.1. Конкурентна Заявка - це Заявка, яка передбачає безумовну згоду Учасника Біржових торгів придбати/продати певну кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів по вказаній в Заявці ціні або ціні, вираженій у відсотках від номінальної вартості (для облігацій). Кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів за конкурентною Заявкою не може бути менше ніж мінімально встановлений розмір Лоту, що встановлений Регламентом Аукціону.

До конкурентних Заявок належать:

- Лімітована Заявка (Limit bid) - Заявка, в якій вказано кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів та ціна або відсоток від номінальної вартості (для облігацій), який Учасник Біржових торгів безумовно готовий придбати/продати;
- Крокова Заявка (Step bid) - Заявка, в якій вказано кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів, яку Учасник Біржових торгів безумовно готовий придбати/продати, в залежності від встановленої ціни купівлі/продажу або відсотку від номінальної вартості (для облігацій).

16.10.2. Неконкурентна Заявка - це Заявка, яка передбачає безумовну згоду Учасника Біржових торгів придбати/продати певну кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів по середньозваженій ціні або ціні, вираженій у відсотках від номінальної вартості (для облігацій), що склалася за результатами Аукціону за конкурентними Заявками.

До неконкурентних Заявок належать:

- Проста Заявка (Strike bid) - Заявка, в якій вказано загальна кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів, яку Учасник Біржових торгів безумовно згоден придбати/продати за ціною Аукціону, яка визначається Ініціатором або Біржею на Аукціоні;
- Грошова Заявка (Currency bid) - Заявка, в якій вказана загальна сума коштів, за яку Учасник Біржових торгів безумовно згоден придбати/продати невизначену кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів за ціною Аукціону, яка визначається Ініціатором при Аукціоні.

16.10.3. Заявки на Ринку Аукціону повинні містити щонайменше наступні параметри:

- вид/тип/категорія цінного паперу або іншого фінансового інструменту;
- назва емітента цінного паперу або іншого фінансового інструменту;
- кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів;
- ціна одного цінного паперу або іншого фінансового інструменту;
- вид Заявки;
- порядок розрахунків;
- інші параметри відповідно до виду цінного паперу або іншого фінансового інструменту;
- ЕЦП Учасника Біржових торгів.

Ідентифікаційний номер Заявки, дата та час реєстрації і найменування Учасника Біржових торгів автоматично присвоюється ЕТС Біржі.

16.10.4. Протягом Аукціону, що проводиться за анонімним сценарієм, можуть використовуватися анонімні Заявки, без відображення в Торговому терміналі Учасників Біржових торгів Реєстраційного коду Учасника Біржових торгів, який її подав.

16.11. Порядок Біржових торгів на Аукціоні.

16.11.1. Біржові торги на Ринку Аукціону відбуваються в дні проведення Торговельних сесій. Не пізніше, ніж за 1 (один) робочий день до дати початку Аукціону, Біржа повідомляє Учасників Біржових торгів про зміни дати, часу та Регламенту Аукціону.

16.11.2. Ціни у Заявках в Торговому терміналі Учасника Біржових торгів відображаються в національній валюті України з врахуванням арифметичного округлення до четвертого знаку після коми, якщо інше не передбачено Регламентом Аукціону.

16.11.3. Індикація цінових умов для облігацій відображається у Торговому терміналі BIT eTrade у відсотках від номінальної вартості, з точністю до шостого знаку після коми, без врахування накопиченого купонного доходу, якщо інше не передбачено Регламентом Аукціону.

16.11.4. Після початку Біржових торгів на Ринку Аукціону Біржа створює та веде Електронний документ - книгу реєстрації Заявок (book-building), що є складовою Реєстру Заявок Біржі та яка містить усі Заявки, що надійшли від Учасників Біржових торгів. Інформація, яка міститься в книзі реєстрації Заявок, відображається у Торговому терміналі BIT eTrade IPO/ BIT eTrade ініціатора Аукціону відповідно до Регламенту Аукціону.

16.11.5. До моменту укладення Договору та/або до закінчення терміну прийому Заявок, зазначеного у Регламенті Учасникам Біржових торгів надається право на коригування конкурентних Заявок та зняття (відзиви) Заявок. Для коригування раніше поданої Заявки Учасник Біржових торгів повинен зняти (скасувати) Заявку, яка підлягає коригуванню, та виставити нову Заявку.

16.11.6. Після настання кінцевого терміну прийому Заявок та/або укладення Договору, скасування Заявок не допускається.

16.11.7. Заявки, що надійшли до Біржі після настання кінцевого терміну їх прийому, що був вказаний в Регламенті Аукціону, автоматично відхиляються Біржею.

16.12. На підставі конкурентних Заявок, залежно від Регламенту Аукціону, може визначатися ціна відсіку та/або середньозважена ціна Аукціону при його проведенні за ціновими критеріями, або встановлюється індикація ціни у вигляді мінімального відсотку від номінальної вартості та/або середньозваженого відсотку від номінальної вартості (для облігацій).

Розгляд Заявок та розрахунок цінових умов Аукціону встановлюється Регламентом Аукціону.

Біржа може надавати Учасникам Біржових торгів, що брали участь в Аукціоні, інформацію про:

- встановлену ціну відсіку та/або середньозважену ціну Аукціону при його проведенні за ціновими критеріями, або
- індикацію ціни у вигляді максимального/мінімального відсотку від номінальної вартості та/або середньозваженого відсотку від номінальної вартості (для облігацій), або
- перелік акцептованих Ініціатором Заявок, якщо Регламентом Аукціону встановлений інший критерій та/або принцип.

16.13. Конкурентні Заявки, які були подані за ціною вищою/нижчою, ніж визначена ціна відсіку, або подані за рівнем вищим/нижчим, ніж індикація ціни у вигляді максимального/мінімального відсотку від номінальної вартості (відповідно до обраних критеріїв), відхиляються.

16.14. На Аукціоні діє наступна черговість задоволення Заявок, відповідно до обраних критеріїв:

- задовольняються неконкурентні Заявки Учасників Біржових торгів по середньозваженій ціні або ціні у вигляді відсотку від номінальної вартості, який дорівнює середньозваженому відсотку від номінальної вартості цінних паперів (для облігацій);
- задовольняються конкурентні Заявки з ціною, яка є нижчою/вищою за ціну відсіку, або за ціною, що складає максимальний/мінімальний відсоток від номінальної вартості (для облігацій);
- у випадку, якщо обсяг конкурентних Заявок по ціні відсіку, перевищує кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів, поданих до Аукціону, то такі Заявки задовольняються пропорційно до їх обсягу.

Заявки можуть виконуватися частково (в меншому обсязі, ніж зазначено в Заявці), якщо інше не визначене Регламентом Аукціону.

16.15. Ініціатор або Біржа відповідно до договору з Ініціатором (або інша особа, уповноважена на це відповідно до Регламенту Аукціону) подає Заявку (Заявки) на продаж/купівлю цінних паперів або інших фінансових інструментів для задоволення (акцепту) Заявок Учасників Біржових торгів відповідно до критеріїв, визначених Регламентом Аукціону.

16.16. Про результати проведення Аукціону Біржа сповіщає учасників Аукціону та оприлюднює їх на Інтернет-сайті Біржі.

Результати Аукціону відображаються у щоденній інформації щодо результатів Біржових торгів на Інтернет-сайті Біржі.

16.17. Зразок Договору, що укладається на Ринку Аукціону, у формі документу на папері, що є що містить інформацію та реквізити, ідентичні до Договору, укладеного в формі Електронного документу, публікується на Інтернет-сайті Біржі.

16.18. Виконання розрахунків за Договорами на Аукціоні.

Відповідно до умов Регламенту Аукціону, виконання розрахунків може здійснюватись відповідно до Розділу 13 цих Правил або Ініціатор може визначити Платіжну організацію (Банк, обслуговуючий Учасників Біржових торгів), яка гарантуватиме забезпечення виконання Учасниками Біржових торгів зобов'язань за Договорами, укладеними протягом Аукціону.

Відповідно до Регламенту Аукціону, Біржа може встановлювати розмір Розрахункового грошового ліміту або Грошового ліміту, достатній для отримання Учасником Біржових торгів права укласти Договір (Договори) та яка відображається в Торговому терміналі ВІТ eTrade.

Розрахунки здійснюються Учасником Біржових торгів в порядку та в термін, встановлений в Регламенті Аукціону.

Поставка цінних паперів або інших фінансових інструментів та переказ коштів на виконання зобов'язань за Договорами, укладеними на Аукціоні, відбувається в порядку та в термін, передбачений в Регламенті Аукціону.

Відповідно до Регламенту Аукціону Ініціатором можуть встановлюватися додаткові умови щодо виконання розрахунків, зокрема щодо зобов'язання зворотного викупу цінних паперів за правилами Ринку РЕПО та/або згідно Регламенту Аукціону.

16.19. Ініціатор сплачує Біржі комісійну винагороду за організацію проведення Аукціону згідно з тарифами Біржі.

16.20. Ціни цінних паперів та інших фінансових інструментів, що склалися при укладанні Договорів на Ринку Аукціону, не використовуються при визначенні Біржового курсу, Поточної ціни, Ціни відкриття, Ціни закриття.

16.21. Особливості організації Ринку Аукціону, допуску до Біржових торгів, укладення Договорів та проведення розрахунків на виконання зобов'язань за Договорами, укладеними на Ринку Аукціону протягом Біржових торгів визначаються відповідно до:

- нормативно-правових актів щодо порядку продажу в процесі приватизації акцій акціонерних товариств, затверджених Фондом державного майна України (далі - ФДМУ) та/або Комісії та/або Антимонопольного комітету України (далі в цьому Розділі - Положення ФДМУ), а також згідно умов договору Біржі з ФДМУ;

- нормативно-правових актів щодо порядку реалізації на фондовій біржі цінних паперів, на які звернено стягнення, затверджених Комісією (далі в цьому Розділі - Порядок Комісії);

- інших документів та регламентів (зокрема, щодо порядку проведення Спеціалізованого Аукціону на продаж цінних паперів, що складають Додаткове забезпечення), що оприлюднюються на Інтернет-сайті Біржі та/або ЕТС Біржі тощо.

16.22. Особливості проведення Аукціону з продажу в процесі приватизації пакетів акцій акціонерних товариств.

16.22.1. Учасники Біржових торгів:

Продавцем пакетів акцій акціонерних товариств виступають:

- ФДМУ - для пакетів акцій тих акціонерних товариств, які відносяться до державної власності в Україні;

- державний орган приватизації, якому органами місцевого самоврядування були делеговані повноваження щодо забезпечення продажу на фондових біржах акцій акціонерних товариств, які відносяться до комунальної власності або власності Автономної Республіки Крим. У цьому разі функції планувальника продажу й продавця виконують відповідні структурні підрозділи цього державного органу приватизації, яким зазначені повноваження було делеговано згідно з розподілом функціональних обов'язків.

Покупцями на Аукціоні можуть виступати:

- члени Біржі (та торговці цінними паперами, що не є членами Біржі), які внесли згідно з вимогами проведення Аукціону гарантійний внесок та подали на Біржу замовлення на придбання акцій та документи згідно вимог Положення ФДМУ;

- інші юридичні та фізичні особи, які мають право згідно із чинним законодавством України на придбання майна в ході приватизації, внесли згідно з вимогами проведення Аукціону гарантійний внесок, сплатили Біржі реєстраційний внесок у розмірі 1 неоподаткованого мінімуму доходів громадян, в т.ч. ПДВ (якщо інше не передбачено тарифами Біржі) та подали на Біржу замовлення на придбання акцій та документи згідно вимог Положення ФДМУ.

Розмір гарантійного внеску залежить від методу проведення Аукціону та встановлюється відповідно до Положення ФДМУ.

16.22.2. На підставі отриманих від покупців документів та платежів Біржа за погодженням із продавцем приймає рішення про допуск покупців на Аукціон або відмову у допуску. Причинами відмови в допуску на Аукціон є:

- відсутність об'єкта придбання в інформації про проведення Аукціону (бюлетені чергової Торговельної сесії) або отримання наказу продавця про призупинення (припинення) Аукціону по зазначеному об'єкту;

- відсутність у замовленні на придбання акцій реквізитів, необхідних для ідентифікації покупця або об'єкта Аукціону;

- відсутність документів, подання яких є необхідним для покупця відповідно до вимог Положення ФДМУ;

- несплата або несвоєчасна сплата необхідних платежів;

- відсутність у покупця (кінцевого власника) права на участь в Аукціоні.

16.22.3. Біржові торги на Аукціоні з продажу в процесі приватизації пакетів акцій акціонерних товариств можуть проводитись у формі відкритих торгів "із голосу" або в ЕТС Біржі, що визначається продавцем за погодженням з Біржею. Аукціон в ЕТС Біржі проводиться за правилами Ринку Аукціону із передбаченими п. 16.22.2 цих правил особливостями; Аукціон у формі відкритих торгів "із голосу" проводиться в порядку, передбаченому Положенням ФДМУ.

16.22.4. Всі платежі, передбачені вимогами Положення ФДМУ та цих Правил (зокрема, реєстраційні та гарантійні внески, біржовий збір), здійснюються на поточний рахунок Біржі, якщо інше не передбачено умовами Аукціону.

16.22.5. Порядок оформлення результатів Аукціону та виконання зобов'язань за Договорами, укладеними на Аукціоні, визначається Положенням ФДМУ.

16.22.6. Покупець, що став переможцем Аукціону, зобов'язаний сплатити біржовий збір в розмірі 1% від вартості Договору та, у випадку, коли оплата біржового збору, відповідно до законодавства, є об'єктом оподаткування податком на додану вартість, податок на додану вартість на суму цього збору на поточний рахунок Біржі протягом 5 (п'яти) робочих днів з дати укладення Договору за наслідками Аукціону (день укладення Договору не враховується) з урахуванням суми гарантійних внесків, сплачених відповідно до п. 16.22.1 цих Правил.

16.22.7. Якщо покупець, що став переможцем Аукціону, порушує вимоги Положення щодо укладення Договору або проведення розрахунків за придбані ним акції, він визнається порушником Аукціону та до нього застосовуються санкції, передбачені Положенням ФДМУ, зокрема шляхом стягнення з нього неустойки в розмірі гарантійного внеску. Для цього Біржа в терміни, установлені Положенням ФДМУ для оплати за проданий пакет акцій, повинна переказати на рахунок, визначений продавцем, усю суму гарантійного внеску, отриманого від покупця-порушника за участь в Аукціоні, результати якого скасовано з вини покупця.

16.23. Особливості проведення Аукціону з продажу цінних паперів, на які звернено стягнення.

16.23.1. Учасники Біржових торгів.

Продавцем виступає член Біржі, що діє в інтересах органа державної виконавчої служби на підставі укладеного з ним договору щодо реалізації на фондовій біржі цінних паперів, на які звернено стягнення.

Продавець повинен відповідати, зокрема, таким вимогам:

наявність ліцензій на провадження професійної діяльності на фондовому ринку - діяльності з торгівлі цінними паперами (брокерської діяльності) та депозитарної діяльності (депозитарної діяльності депозитарної установи), виданих у встановленому порядку Комісією; відсутність фактів притягнення до відповідальності за правопорушення на ринку цінних паперів протягом останнього року, про що Біржі подається відповідна довідка.

Покупцем на Аукціоні може виступати член Біржі, який бере участь в Аукціоні від свого імені або в інтересах та за рахунок Клієнтів, має сплатити до початку Аукціону гарантійний внесок та, у разі визнання переможцем аукціону, зобов'язаний підписати Протокол Аукціону, укласти та виконати Договір.

16.23.2. Біржа проводить Аукціон з продажу цінних паперів, на які звернено стягнення, за умови укладення відповідного договору з органом державної виконавчої служби.

Продаж на Біржі цінних паперів, на які звернено стягнення, здійснюється з дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

16.23.3. Біржа проводить Аукціон щодо реалізації цінних паперів, на які звернено стягнення, за заявкою продавця, вимоги до якої, а також перелік документів, що додаються, встановлюється Порядком Комісії.

16.23.4. Біржа визначає дату і час проведення Аукціону з продажу цінних паперів, на які звернено стягнення. Дата проведення Аукціону визначається не раніше, ніж через 20 днів від дати подання заявки на біржу продавцем.

Біржа не пізніше ніж за 15 днів до дня проведення Аукціону письмово (в тому числі у вигляді Електронного документу) повідомляє орган державної виконавчої служби про дату, час, місце проведення Аукціону та оприлюднює в засобах масової інформації (зокрема, на Інтернет-сайті) відповідну інформацію про проведення Аукціону, а саме:

інформацію про емітента цінних паперів (повне найменування, код за ЄДРПОУ);

інформацію про цінні папери (міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів, вид цінних паперів, тип/різновид/найменування цінних паперів, серія цінних паперів - за наявності, вид опціонних сертифікатів - для випуску опціонних сертифікатів, номінальна вартість одного цінного папера (частка консолідованого іпотечного боргу, що припадає на один сертифікат участі, - для іпотечних сертифікатів участі, премія - для опціонних сертифікатів, кількість цінних паперів, на які звернено стягнення);

початкову ціну Аукціону;

суму гарантійного внеску покупця та строки його сплати, реквізити рахунку для сплати гарантійного внеску (в Банку або в Платіжній організації);

порядок та строки розрахунку за придбані на Аукціоні цінні папери, реквізити рахунку для сплати коштів за такі цінні папери;

дату та час проведення Аукціону;

кінцевий термін реєстрації учасників Аукціону.

16.23.5. Для допуску до Аукціону члени Біржі мають подати (у паперовій формі або у формі Електронного документу) заявку на участь в Аукціоні та копію документа, що підтверджує сплату гарантійного внеску.

Форма (зразок) заявки на участь в Аукціоні публікується на Інтернет-сайті Біржі.

Строк подання заявок на участь в Аукціоні становить не менше 10 днів.

16.23.6. Розмір гарантійного внеску встановлюється відповідно до Порядку Комісії.

Після проведення Аукціону гарантійний внесок зараховується до купівельної ціни покупцю, який став переможцем Аукціону. Іншим покупцям гарантійний внесок повертається протягом двох робочих днів від дня підписання Протоколу Аукціону. Гарантійний внесок також підлягає поверненню покупцю протягом двох робочих днів від дня визнання Аукціону таким, що не відбувся.

У разі порушення покупцем Правил Біржі щодо проведення Аукціону гарантійний внесок після проведення Аукціону такому покупцю не повертається.

16.23.7. Визначення початкової ціни Аукціону здійснюється відповідно до Порядку Комісії.

16.23.8. Порядок оформлення аукціонних документів та проведення розрахунків за цінними паперами, на які звернено стягнення.

16.23.8.1. Під час проведення Аукціону з реалізації цінних паперів, на які звернено стягнення, ведеться Протокол Аукціону, який має містити такі дані: номер Лота, початкова ціна лота та продажна ціна лота; сума сплаченого гарантійного внеску; відомості про покупця, який запропонував продажну ціну лота; розмір винагороди, яку переможець Аукціону має сплатити Біржі.

Протокол Аукціону підписується Біржею, продавцем та переможцем Аукціону протягом двох робочих днів.

16.23.8.2. На підставі підписаного Протоколу Аукціону переможець Аукціону укладає Договір та протягом трьох робочих днів з дати його укладання сплачує на визначений рахунок вартість придбаних цінних паперів, біржовий збір у розмірі одного відсотка від вартості придбаних цінних паперів, на які звернено стягнення, з урахуванням суми гарантійного внеску, сплаченого покупцем за участь у Аукціоні, щодо зазначених цінних паперів у Договорі.

16.23.8.3. Якщо покупець не вніс всієї належної суми у строки, передбачені вище, гарантійний внесок йому не повертається. Також гарантійний внесок не повертається учаснику аукціону, який став переможцем аукціону, але відмовився від підписання Протоколу Аукціону або укладання Договору.

16.23.8.4. Якщо покупець у встановлені строки не здійснив усіх зазначених у пункті 16.23.8.2 платежів в оплату за придбані цінні папери, на які звернено стягнення, він визнається порушником вимог Аукціону. Результати Аукціону, за яким його було визнано переможцем, скасовуються з вини покупця. Договір, укладений за результатами аукціону, вважається невиконаним з вини покупця й розривається з ініціативи продавця.

16.23.8.5. Протягом двох робочих днів після закінчення встановленого Порядком Комісії терміну оплати цінних паперів покупцем Біржа перераховує на рахунок органу державної виконавчої служби, Головного управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, м. Києві та м. Севастополі сплачену покупцем повну суму вартості цінних паперів, на які звернено стягнення.

16.23.8.6. Поставка цінних паперів, на які звернено стягнення, здійснюється після повного розрахунку за їх придбання переможцем Аукціону відповідно до укладеного між продавцем та переможцем аукціону Договору у порядку, встановленому законодавством про депозитарну систему України.

16.23.9. Аукціон може бути припинений та визнаний таким, що не відбувся, у випадках, передбачених Порядком Комісії.

РОЗДІЛ 17. РИНОК РЕПО

17.1. З метою застосування цього розділу Правил вживаються наступні терміни та визначення.

17.1.1. *Дата купівлі* - день здійснення розрахунків за 1 частиною РЕПО.

17.1.2. *Дата зворотної купівлі* - день здійснення розрахунків за 2 частиною РЕПО.

17.1.3. *Дохід за РЕПО* - розрахунковий параметр РЕПО, що відображає суму коштів, що становить винагороду Покупця РЕПО та розраховується за Ставкою РЕПО на певний момент часу. Дохід за РЕПО розраховується незалежно від зміни Суми РЕПО.

17.1.4. *Компенсаційний внесок* - сума коштів (певна кількість Цінних паперів РЕПО), які Продавець РЕПО (Покупець РЕПО) повинен переказати контрагенту за Договором РЕПО в якості часткової попередньої оплати (поставки) за 2 частиною РЕПО в залежності від значень розрахункових параметрів РЕПО. Компенсаційний внесок з моменту його внесення зменшує Суму зобов'язань РЕПО на величину такого Компенсаційного внеску.

17.1.5. *Маржинальна вимога РЕПО* - вимога щодо здійснення Компенсаційних внесків за Договором РЕПО.

17.1.6. *Остаточне зобов'язання* - розрахунковий параметр РЕПО, що відображає зобов'язання Сторін Договору РЕПО, які виникли внаслідок дострокового виконання РЕПО та/або дострокового припинення РЕПО, невиконання або неналежного виконання 2 частини РЕПО та підлягають врегулюванню відповідно до цих Правил.

17.1.7. *Продавець РЕПО* - продавець за 1 частиною РЕПО, що є одночасно покупцем за 2 частиною РЕПО.

17.1.8. *Покупець РЕПО* - покупець за 1 частиною РЕПО, що є одночасно продавцем за 2 частиною РЕПО.

17.1.9. *Перерахунок зобов'язань за РЕПО* - процедура Розрахункового центру щодо перерахунку Суми зобов'язань РЕПО, внаслідок якої розраховується Компенсаційний внесок.

17.1.10. *Початкове забезпечення РЕПО* - параметр забезпечення виконання зобов'язань за Договором РЕПО.

17.1.11. *Розрахункова ціна ЦП РЕПО (Ціна ЦП РЕПО)* - розрахунковий параметр РЕПО, що використовується для визначення Початкового забезпечення РЕПО та розрахунку Суми зобов'язань РЕПО. Параметр може змінюватись протягом дії Договору РЕПО, в тому числі в залежності від значення накопиченого купонного доходу за умови його розрахунку для цінного паперу, що є предметом РЕПО, та курсу валюти, якщо Цінний папір РЕПО номіновані в іноземній валюті.

17.1.12. *Ставка РЕПО* - розмір річної процентної ставки, що встановлюється при укладенні Договору РЕПО та використовується для розрахунку Доходу за РЕПО.

17.1.13. *Строк РЕПО* - строк у календарних днях між Датою купівлі та Датою зворотної купівлі. Строк РЕПО розраховується з дня, наступного за Датою купівлі, до Дати зворотної купівлі.

17.1.14. *Сума зобов'язання РЕПО* - розрахунковий параметр РЕПО, який дорівнює сумі Доходу за РЕПО та Сумі РЕПО на поточну дату. На Дату купівлі Сума зобов'язання дорівнює Ціні купівлі, на Дату зворотної купівлі Сума зобов'язання дорівнює Ціні зворотної купівлі.

17.1.15. *Сума РЕПО* - розрахунковий параметр РЕПО, що відображає суму залучених/наданих за РЕПО коштів станом на поточну дату та використовується при розрахунку Доходу за РЕПО. При виконанні 1 частини РЕПО Сума РЕПО дорівнює Ціні купівлі. У разі виплати Продавцем РЕПО Покупцеві РЕПО або навпаки Компенсаційних внесків та/або отримання Покупцем РЕПО протягом Строку РЕПО купонного (процентного) доходу за борговими Цінними паперами РЕПО, Сума РЕПО зменшується на величину таких Компенсаційних внесків (у дату їх внесення Продавцем РЕПО) та/або на величину виплаченого купонного (процентного) доходу за Цінними паперами РЕПО (в дату його виплати емітентом відповідно до умов випуску цінних паперів). У разі відсутності за РЕПО Компенсаційних внесків та виплати протягом Строку РЕПО купонного (процентного) доходу за Цінними паперами РЕПО Сума РЕПО залишається незмінною. У разі додаткової поставки Цінних паперів РЕПО, Продавцем РЕПО Покупцеві РЕПО в межах здійснення Компенсаційних внесків Сума РЕПО збільшується. У разі часткового повернення Цінних паперів РЕПО Покупцем РЕПО Продавцеві РЕПО в межах здійснення Компенсаційних внесків Сума РЕПО зменшується. При розрахунках Суми РЕПО враховується значення Ціни Цінних паперів РЕПО.

17.1.16. *Ціна купівлі (Ціна за 1 частиною РЕПО)* - сума коштів, яка сплачується Покупцем РЕПО відповідно до 1 частини РЕПО на Дату купівлі за отримані від Продавця РЕПО Цінні папери РЕПО.

17.1.17. *Ціна зворотної купівлі (Ціна за 2 частиною РЕПО)* - сума коштів, яка сплачується Продавцем РЕПО відповідно до 2 частини РЕПО згідно Договору РЕПО.

17.1.18. *Цінні папери РЕПО (ЦП РЕПО)* - цінні папери, що є предметом купівлі-продажу за Договором РЕПО.

17.2. ОСОБЛИВОСТІ БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ НА РИНКУ РЕПО

17.2.1. Допуск Учасників Біржових торгів до Біржових торгів на Ринку РЕПО здійснюється за рішенням директора Біржі.

Таке рішення доводиться до відома Члена Біржі протягом не більше 10 робочих днів з дня отримання заяви на участь в Біржових торгах на Ринку РЕПО. У разі, якщо Члена Біржі не допущено до Біржових торгів на Ринку РЕПО, наводиться обґрунтування відмови. У випадку позитивного рішення Член Біржі отримує доступ до Ринку РЕПО, відповідно до Розділу 4 цих Правил.

17.2.2. Заявки РЕПО можуть виконуватися частково (в меншому обсязі, ніж зазначено в Заявці), якщо це передбачено умовами Заявки.

17.2.3. Біржові торги на Ринку РЕПО можуть відбуватися кожної Торговельної сесії.

Зразок Договору, що укладається на Ринку РЕПО, у формі документу на папері, що містить інформацію та реквізити, ідентичні до Договору, укладеного в формі Електронного документа, публікується на Інтернет-сайті Біржі.

17.2.4. Ціни цінних паперів, що склалися при укладанні Договорів на Ринку РЕПО, не використовуються при визначенні Біржового курсу, Ціни відкриття, Ціни закриття.

17.2.5. Вимоги до ЦП РЕПО:

17.2.5.1. для цінних паперів - відповідність вимогам, встановленим Біржовою Радою та/або директором Біржі;

17.2.5.2. для боргових цінних паперів (додатково) - строк погашення не повинен припадати на Строк РЕПО.

Перелік ЦП РЕПО (Реєстр ЦП РЕПО) затверджується Біржовою Радою та/або директором Біржі, відображається у Торговому терміналі та публікується на Інтернет-сайті Біржі.

17.2.6. Участь в Біржових торгах на Ринку РЕПО в якості Учасників Біржових торгів можуть брати:

17.2.6.1. Члени Біржі;

17.2.6.2. Інші установи, у випадках, передбачених законодавством.

При допуску до Біржових торгів на Ринку РЕПО за участі інших установ до Членів Біржі можуть висуватися додаткові вимоги.

17.2.7. Зобов'язання щодо виконання 2 частини РЕПО виникають у Сторін РЕПО тільки при

належному виконанні ними зобов'язань за 1 частиною РЕПО.

17.2.8. Максимальний Строк РЕПО не може перевищувати одного року, якщо інше не передбачено нормативно-правовими актами Комісії.

17.2.9. Формули розрахунку Ціни купівлі, Ціни зворотної купівлі, Доходу за РЕПО, Ціни ЦП РЕПО, Суми зобов'язання РЕПО, Суми РЕПО, Компенсаційного внеску тощо публікуються на Інтернет-сайті РЦ та/або Біржі.

17.2.10. На Ринку РЕПО використовуються безадресні та адресні Заявки РЕПО.

Безадресні Заявки РЕПО є наміром Учасника Біржових торгів укласти Договір РЕПО на визначених в цій Заявці РЕПО умовах та адресуються будь-якому Учаснику Біржових торгів.

Адресні Заявки РЕПО є зобов'язанням (офертою) Учасника Біржових торгів укласти Договір РЕПО на визначених в Заявці РЕПО умовах та адресуються конкретному Учаснику Біржових торгів.

17.2.11. Заявки РЕПО повинні містити щонайменше наступні параметри:

- вид/тип/категорія ЦП РЕПО;
- назва емітенту ЦП РЕПО;
- міжнародний ідентифікаційний номер ЦП РЕПО (код ISIN);
- кількість ЦП РЕПО;
- номінал ЦП РЕПО;
- Ціна купівлі;
- Ціна зворотної купівлі;
- направленість дії Заявки (купівля або продаж);
- Строк РЕПО;
- дата укладення Договору РЕПО;
- Дата купівлі;
- Дата зворотної купівлі;
- Ставка РЕПО, у % річних;
- умови Клірингу і розрахунків (за участі або без участі Центрального контрагента);
- ознака можливості часткового виконання Заявки РЕПО;
- інші параметри відповідно до виду цінного паперу;
- ідентифікатор відправника (для адресної Заявки).

Ідентифікаційний номер Заявки, дата та час реєстрації і найменування Учасника Біржових торгів автоматично присвоюються ЕТС Біржі.

17.2.12. Учасник Біржових торгів, який надав безадресну Заявку РЕПО та отримав у відповідь адресну Заявку РЕПО (або Учасник Біржових торгів, який отримав адресну Заявку РЕПО), повинен до закінчення Торговельної сесії на Ринку РЕПО (якщо рішенням Біржової Ради або директора Біржі не передбачене інше) або підтвердити (акцептувати) таку адресну Заявку РЕПО, після чого Договір РЕПО вважається укладеним, або направити адресну Заявку РЕПО з новими умовами, або відхилити отриману адресну Заявку РЕПО. ЕТС Біржі автоматично направляє адресну Заявку РЕПО відповідному контрагенту.

Укладення Договору на Ринку РЕПО здійснюється автоматично при співпадінні наступних умов, вказаних у двох зустрічних адресних Заявках РЕПО:

- вид/тип/категорія ЦП РЕПО;
- міжнародний ідентифікаційний номер Цінного паперу РЕПО (код ISIN);
- назва емітенту ЦП РЕПО;
- кількість ЦП РЕПО;
- номінал ЦП РЕПО;
- Ціна купівлі;
- Ціна зворотної купівлі;
- Строк РЕПО;
- дата укладення Договору РЕПО;
- Дата купівлі;
- Дата зворотної купівлі;
- Ставка РЕПО, у % річних;
- умови Клірингу і розрахунків (за участі або без участі Центрального контрагента);
- ознака можливості часткового виконання Заявки РЕПО;
- інші параметри відповідно до виду цінного паперу.

17.2.13. Заявка РЕПО не може бути подана на Біржові торги, якщо вказана в ній Дата купівлі припадає на будь-який день після останнього дня поточного купонного періоду боргових ЦП РЕПО.

17.2.14. У Торговому терміналі ВІТ eTrade кожного Учасника Біржових торгів на Ринку РЕПО відображаються:

- всі безадресні Заявки РЕПО,
- всі власні адресні Заявки РЕПО,
- укладені власні Договори РЕПО.

17.2.15. В період часу між Датою купівлі та Датою зворотної купівлі Учасниками Біржових торгів за взаємною згодою можуть бути змінені умови Договору РЕПО (в т.ч. щодо дострокового виконання зобов'язань або заміни ЦП РЕПО). Учасник Біржових торгів-ініціатор внесення змін в умови 2 частини РЕПО направляє Учаснику Біржових торгів-іншій стороні РЕПО відповідну пропозицію у вигляді адресної Заявки на внесення змін. Учасник, що отримав адресну Заявку на внесення змін, може або направити контрагенту аналогічну Заявку на внесення змін, або відхилити пропозицію, тобто укласти Договір РЕПО на своїх умовах.

В першому випадку зміни в умови Договору РЕПО на виконання 2 частини РЕПО набирають чинності, Договір РЕПО в формі Електронного документу укладається засобами ЕТС Біржі наново. В іншому випадку актуальними залишаються умови Договору РЕПО, узгоджені раніше обома сторонами Договору РЕПО.

Заявки РЕПО на внесення змін у вигляді Електронних документів зберігаються в ЕТС Біржі.

17.3. СИСТЕМА МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ НЕВИКОНАННЯ (ЧАСТКОВОГО НЕВИКОНАННЯ (ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ)) ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ДОГОВОРАМИ РЕПО, ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КЛІРИНГУ ТА РОЗРАХУНКІВ НА ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ДОГОВОРАМИ РЕПО, ДОСТРОКОВЕ (ПРИМУСОВЕ) ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРІВ РЕПО ПРИ ЗДІЙСНЕННІ КЛІРИНГУ ТА РОЗРАХУНКІВ ЗА УЧАСТЮ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОНТРАГЕНТА ТА З ВИКОРИСТАННЯМ КОМПЕНСАЦІЙНИХ ВНЕСКІВ

17.3.1. Система забезпечення виконання зобов'язань за Договорами РЕПО (параметри, порядок взаємодії між Біржею та Розрахунковим центром тощо) доповнює загальну систему забезпечення виконання зобов'язань за Договорами, що викладені в цих Правилах, враховує особливості Ринку РЕПО, що викладені в цьому Розділі, та впроваджується на умовах, що не суперечать Правилам Розрахункового центру, Правилам клірингу Розрахункового центру та договірним відносинам між Розрахунковим центром та Біржею. Окремі питання функціонування Системи забезпечення виконання зобов'язань за Договорами РЕПО та процедурні питання, що стосуються особливостей укладення Договорів РЕПО та виконання зобов'язань, можуть регулюватися окремим регламентом.

17.3.2. У кожен Торговельний день на Ринку РЕПО здійснюються наступні заходи:

- 1) проводиться Перерахунок зобов'язань РЕПО за кожним Договором РЕПО;
- 2) об'єднуються зобов'язання за Договорами РЕПО, припиняються зобов'язання за Договорами РЕПО та розраховуються зобов'язання Учасників Біржових торгів щодо переказу коштів або поставки ЦП РЕПО;
- 3) перевіряється дотримання умови забезпеченості зобов'язань Учасників Біржових торгів за Договорами РЕПО і, в разі недотримання, формується та направляється Учаснику Біржових торгів на Ринку РЕПО Маржинальна вимога РЕПО;
- 4) формуються звіти для Учасників Біржових торгів на Ринку РЕПО.

17.3.3. Якщо інше не передбачено Правилами РЦ або Правилами клірингу РЦ, Ціна ЦП РЕПО визначається за наступною методикою:

на першому етапі визначається справедлива (ринкова) вартість цінних паперів відповідно до наступних критеріїв (кожен наступний може бути застосований за відсутності попереднього): Біржовий курс/Поточна ціна/Ціна закриття/Ціна кращої (найбільшої) Заявки на купівлю/номінальна вартість з врахуванням накопиченого купонного доходу (для боргових цінних паперів) та курсу гривні до іноземних валют, якщо ЦП РЕПО номіновані в іноземній валюті тощо;

на другому етапі справедлива (ринкова) вартість цінних паперів зменшується відповідно до поточного рівня усереднених ставок міжбанківських кредитів (на підставі ставки індексу KievPrime O/N, що відповідає депозитній ставці на 1 день).

17.3.4. Перерахунок зобов'язань за РЕПО проводиться щоденно шляхом перерахунку поточних розрахункових параметрів РЕПО та порівняння їх з початковими розрахунковими параметрами РЕПО.

17.3.5. У разі якщо різниця між поточним та початковим значенням Суми зобов'язання РЕПО перевищує 50% від розміру Початкового забезпечення РЕПО (якщо інше не передбачено рішенням Біржової Ради та/або директора Біржі та/або документами Розрахункового центру), то ініціюється формування Маржинальної вимоги РЕПО в розмірі такого перевищення та її отримання певним Учасником Біржових торгів (Продавцю РЕПО /Покупцю РЕПО) (засобами

Торговельного терміналу).

17.3.6. Компенсаційний внесок має бути внесений до закінчення Торговельної сесії в перший Торговельний день, наступний за днем формування Маржинальної вимоги РЕПО. У разі невиконання Маржинальної вимоги зобов'язання Учасника Біржових торгів щодо внесення Компенсаційного внеску вважається невиконаним та не підлягають пролонгації, про що засобами Торговельного терміналу або іншими каналами комунікацій надається відповідне повідомлення Учасникам Біржових торгів-сторонам Договору РЕПО. При невиконанні стороною РЕПО зобов'язання щодо внесення Компенсаційного внеску Договір РЕПО достроково припиняється, а Датою зворотної купівлі вважається наступний Торговельний день після дня, коли потрібно було внести Компенсаційний внесок.

17.3.7. Сторони Договору РЕПО зобов'язані виконати зобов'язання, передбаченні Договором РЕПО. Сума зобов'язань РЕПО Продавця РЕПО при цьому визначається Біржею та/або Розрахунковим центром.

17.3.8. Сторона, яка на Дату зворотної купівлі не забезпечила достатності Активів на рахунках в Розрахунковому центрі для виконання Остаточних зобов'язань вважається винною у невиконанні Договору РЕПО.

17.3.9. У разі, якщо будь-яка сторона Договору РЕПО не виконала свої зобов'язання наступного Торговельного дня, розраховуються Остаточні зобов'язання шляхом додання до поточного значення Суми зобов'язань РЕПО суми, що дорівнює 50% Початкового забезпечення РЕПО (якщо інше не передбачено рішенням Біржової Ради та/або директора Біржі та/або документами Розрахункового центру), на користь контрагента винної сторони, проводяться розрахунки між сторонами за 2 частиною РЕПО, що ініціюються Біржею або Розрахунковим центром та Договір РЕПО вважається виконаним.

17.3.10. У разі, коли обидві сторони РЕПО не виконали свої зобов'язання щодо виконання 2 частини РЕПО, то Остаточне зобов'язання розраховується без додання суми, що дорівнює 50% Початкового забезпечення РЕПО (якщо інше не передбачено рішенням Біржової Ради та/або директора Біржі та/або документами Розрахункового центру), проводяться розрахунки між сторонами за 2 частиною РЕПО, що ініціюються Біржею або Розрахунковим центром та Договір РЕПО вважається виконаним.

17.3.11. У разі дострокового погашення облігацій, що є ЦП РЕПО, в дату дострокового погашення зобов'язання за 2 частиною РЕПО припиняються та розраховується Остаточне зобов'язання.

17.3.12. З метою зниження основного Ризику в Дату купівлі за 1 частиною РЕПО та в Дату зворотної купівлі розрахунки за 2 частиною РЕПО здійснюються з дотриманням принципу "поставка цінних паперів проти оплати" відповідно до Розділу 13 цих Правил, регламенту, погодженого між Біржею та Розрахунковим центром.

У разі невиконання Покупцем РЕПО зобов'язань щодо переказу коштів на виконання 1 частини РЕПО такий Договір РЕПО визнається анульованим.

17.4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКІВ НА ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ДОГОВОРАМИ РЕПО БЕЗ КОМПЕНСАЦІЙНИХ ВНЕСКІВ

17.4.1. При невиконанні Учасником Біржових торгів зобов'язань за 2 частиною РЕПО, такий Учасник Біржових торгів (винна сторона):

- зобов'язаний сплатити Учасникові Біржових торгів-контрагентів (добросовісній стороні) неустойку в розмірі позитивної різниці між ціною (загальною сумою) зворотної купівлі за 2 частиною РЕПО та ціною (загальною сумою) купівлі за 1 частиною РЕПО;
- не має зобов'язань по сплаті Учасникові Біржових торгів-контрагентів неустойки, якщо ціна (загальна сума) зворотної купівлі за 2 частиною РЕПО нижче або дорівнює ціні (загальній сумі) купівлі за 1 частиною РЕПО.

При невиконанні Учасником Біржових торгів зобов'язання по сплаті коштів за 2 частиною РЕПО або поставки цінних паперів, які були предметом 1 частини Операції РЕПО, даний Учасник Біржових торгів зобов'язаний сплатити Учасникові Біржових торгів-контрагентів пеню у розмірі подвійної облікової ставки НБУ за кожен день прострочення виконання зобов'язання.

При цьому Добросовісний Учасник Біржових торгів - сторона Договору РЕПО має право припинити Договір РЕПО в односторонньому порядку. Договір РЕПО вважається припиненим в односторонньому порядку в момент відправлення Біржі добросовісним Учасником Біржових торгів повідомлення про одностороннє припинення Договору РЕПО, зразок якого публікується на Інтернет-сайті Біржі. Повідомлення про одностороннє припинення Договору РЕПО за ініціативи добросовісної сторони автоматично формується в ЕТС Біржі та зберігається Біржею в Реєстрі Договорів Біржі. Біржа засобами ЕТС Біржі інформує винну сторону Договору РЕПО-

контрагента про припинення Договору РЕПО.

17.4.2. При проведенні розрахунків на виконання зобов'язань за Договорами РЕПО сторони РЕПО самостійно розраховують параметри забезпечення РЕПО та проводять розрахунки відповідно до законодавства.

17.4.3. Спори, що виникають у зв'язку з укладенням та виконанням Договорів РЕПО, а також врегулюванням Остаточного зобов'язання, розглядаються відповідно до Розділу 27 цих Правил та/або іншим чином, передбаченим чинним законодавством України.

17.4.4. У разі, якщо Учасник Біржових торгів на Ринку РЕПО двічі на рік вчасно не виконає своїх зобов'язань за Договорами, він втрачає доступ до Ринку РЕПО на термін, визначений Біржовою Радою.

РОЗДІЛ 18.

ОСОБЛИВОСТІ БІРЖОВИХ ТОРГІВ, КЛІРИНГУ, РОЗРАХУНКІВ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКІВ ЩОДО ДЕРЖАВНИХ ОБЛІГАЦІЙ УКРАЇНИ, ОБЛІГАЦІЙ МІСЦЕВИХ ПОЗИК ТА ДЕПОЗИТНИХ СЕРТИФІКАТІВ НБУ

Особливості доступу до Біржових торгів державними облігаціями України, облігаціями місцевих позик та депозитними сертифікатами НБУ на окремих Ринках, склад та особливості участі в Біржових торгах Учасників Біржових торгів, інформаційної взаємодії між Розрахунковим центром та/або НБУ та Біржею, реквізитний склад Заявок, порядок клірингу та розрахунків, забезпечення виконання Договорів, предметом яких є державні облігації України, облігації місцевих позик та депозитні сертифікати НБУ, визначаються законодавством України, нормативно-правовими актами НБУ та Комісії.

РОЗДІЛ 19.

РОЗМІЩЕННЯ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ІНШИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА БІРЖІ

19.1. Організація розміщення цінних паперів та інших фінансових інструментів.

19.1.1. Біржа організує розміщення цінних паперів та інших фінансових інструментів та забезпечує Учасникам Біржових торгів рівні умови участі в розміщенні цінних паперів або інших фінансових інструментів відповідно до Регламенту розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.

19.1.2. Продавцем цінних паперів або інших фінансових інструментів при їх розміщенні на Біржі (далі - продавцем) є емітент цінних паперів або інших фінансових інструментів чи Учасник Біржових торгів-андеррайтер, що відповідним чином уповноважений емітентом провести розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.

19.1.3. Коло покупців цінних паперів або інших фінансових інструментів при їх розміщенні на Біржі (далі - покупці) визначається емітентом в рішенні про емісію цінних паперів або інших фінансових інструментів.

Для виконання умов розміщення та обігу облігацій із закритим (приватним) способом розміщення Біржа забезпечує обмежений допуск до біржових торгів облігаціями, відповідно до умов розміщення, що унеможливить їх придбання особами, які не внесені до переліку осіб, серед яких емітент має намір розмістити облігації.

19.1.4. Забезпечення виконання Учасниками Біржових торгів зобов'язань за Договорами при розміщенні цінних паперів та інших фінансових інструментів на Біржі регламентується системою договірних відносин між Біржею, емітентом цінних паперів або інших фінансових інструментів та/або Учасником Біржових торгів-андеррайтером та Розрахунковим центром або Депозитарієм, причому договори між Біржею та Розрахунковим центром або Депозитарієм можуть містити окремі регламенти щодо обміну повідомленнями між ними при розміщенні цінних паперів або інших фінансових інструментів на Біржі.

19.2. Ринок розміщення - це окремий від інших Ринок, на якому Учасникам Біржових торгів надається право протягом визначеного терміну надавати Заявки на купівлю цінних паперів або інших фінансових інструментів, що запропоновані до розміщення, у визначеному цими Правилами порядку.

19.2.1. На Ринку розміщення Учасник Біржових торгів може виставити необмежену кількість Заявок на купівлю різного типу.

19.2.2. Заявки, що надаються Учасниками Біржових торгів, які бажають прийняти участь в розміщенні, можуть бути двох типів: конкурентні та неконкурентні.

19.2.3. Конкурентна Заявка - це Заявка, яка передбачає безумовну згоду Учасника Біржових торгів придбати певну кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів по вказаній в Заявці ціні або ціні, вираженій у відсотках від номінальної вартості (для облігацій). Кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів за конкурентною Заявкою не може бути менше ніж мінімально встановлений розмір Лоту.

До конкурентних Заявок належать:

- Лімітована Заявка (Limit bid) - Заявка, в якій вказано кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів, та ціна або відсоток від номінальної вартості (для облігацій), який Учасник Біржових торгів безумовно готовий заплатити;
- Крокова Заявка (Step bid) - Заявка, в якій вказано кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів, яку Учасник Біржових торгів безумовно готовий придбати, в залежності від встановленої ціни продажу або відсотку від номінальної вартості (для облігацій).

19.2.4. Неконкурентна Заявка - це Заявка, яка передбачає безумовну згоду Учасника Біржових торгів придбати певну кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів по середньозваженій ціні або ціні, вираженій у відсотках від номінальної вартості (для облігацій), що склалася за результатами розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів за конкурентними Заявками.

До неконкурентних Заявок належать:

- Проста Заявка (Strike bid) - Заявка, в якій вказано загальна кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів, яку Учасник Біржових торгів безумовно згоден придбати за ціною розміщення, яка визначається продавцем або Біржею при розміщенні;
- Грошова Заявка (Currency bid) - Заявка, в якій вказана загальна сума коштів, за яку Учасник Біржових торгів безумовно згоден придбати невизначену кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів за ціною розміщення, яка визначається продавцем при розміщенні.

19.2.5. Заявки на Ринку розміщення повинні містити щонайменше наступні параметри:

- вид/тип/категорія цінного паперу або іншого фінансового інструменту;
- назва емітента цінного паперу або іншого фінансового інструменту;
- кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів;
- ціна одного цінного паперу або іншого фінансового інструменту;
- вид Заявки;
- інші параметри відповідно до виду цінного паперу або іншого фінансового інструменту;
- найменування та реквізити клієнта Учасника Біржових торгів (за наявності);
- ЕЦП Учасника Біржових торгів.

Ідентифікаційний номер Заявки, дата та час реєстрації і найменування Учасника Біржових торгів автоматично присвоюється ЕТС Біржі.

19.3. Продавець і Біржа погоджують між собою умови проведення розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів, які повинні відповідати умовам, визначеним у рішенні емітента про емісію цінних паперів або інших фінансових інструментів. На підставі узгоджених умов проведення розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів продавець та Біржа укладають Договір про проведення розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів на Біржі, невід'ємним додатком до якого є Регламент розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.

Договірні відносини між продавцем та Біржею можуть також містити положення про надання емітентом повноважень Платіжній організації або Банку, що обслуговує Учасників Біржових торгів на надання Біржі інформації про переказ коштів на виконання зобов'язань за Договорами, укладеними на Ринку розміщення. За наявності таких повноважень Платіжна організація або Банк, що обслуговує Учасників Біржових торгів приймає на себе зобов'язання щодо інформування Біржі про зарахування коштів на рахунок продавця за розміщені цінні папери або інші фінансові інструменти. Формат та регламент обміну даними (засобами Системи ВІТ eTrade Mail, факсимільного зв'язку, іншими засобами) між Біржею та Платіжною організацією або Банком, що обслуговує Учасників Біржових торгів, обумовлюється у відповідному договорі.

19.4. У Регламенті розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів можуть встановлюватись наступні особливості організації розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів на Біржі:

19.4.1. Вимоги щодо забезпечення виконання Учасниками Біржових торгів Договорів: механізм застосування параметрів забезпечення виконання зобов'язань Учасника Біржових торгів на Ринку розміщення та/або контролю проведення переказу коштів з боку Біржі.

19.4.2. Обмеження щодо видів Заявок, які можуть виставити Учасники Біржових торгів при розміщенні: продавець може обмежити в Регламенті розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів кількість неконкурентних Заявок.

19.4.3. Критерії цінових або інших умов продажу цінних паперів або інших фінансових інструментів, згідно яких задовольнятимуться Заявки.

19.4.4. Обмеження Лоту в Заявках.

19.4.5. Сценарій розміщення:

- анонімний сценарій - в Торговому терміналі BIT eTrade відображаються всі Заявки, без зазначення Реєстраційного коду Учасника Біржових торгів;
- неанонімний сценарій - в Торговому терміналі BIT eTrade відображаються всі Заявки та Реєстраційний код кожного Учасника Біржових торгів;
- закритий сценарій - в Торговому терміналі BIT eTrade відображаються тільки власні Заявки Учасників Біржових торгів. Всі Заявки бачить тільки продавець в Торговому терміналі BIT eTrade IPO;
- інший.

19.4.6. Порядок та строк розрахунків за Договорами при розміщенні цінних паперів або інших фінансових інструментів.

19.5. Для проведення розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів Біржа може надавати продавцю Торговий термінал BIT eTrade IPO, який має наступні функціональні можливості:

- вибір особливостей організації розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів на Біржі, відповідно до підпунктів 19.4.2-19.4.6 пункту 19.4 цих Правил;
- перегляд усіх Заявок, наданих Учасниками Біржових торгів, незалежно від особливостей організації розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів на Біржі, у книзі реєстрації Заявок (book-building);
- задоволення (акцепт) або відмову у задоволенні Заявок та надання Біржі Електронного документу - повідомлення про перелік задоволених Заявок;
- перегляд Договорів, укладених внаслідок розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів;
- отримання Біржею або надання Біржі Електронного документу, що підтверджує переказ коштів в розрізі Договорів, укладених при розміщенні цінних паперів або інших фінансових інструментів.

19.6. Біржа оприлюднює інформацію про проведення розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів на Інтернет-сайті Біржі та/або в ЕТС Біржі.

Повідомлення містить інформацію щодо параметрів цінних паперів або інших фінансових інструментів та умови розміщення, узгоджені Біржею та продавцем в Регламенті розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.

19.7. Доступ до участі в Біржових торгах на Ринку розміщення.

19.7.1. В залежності від порядку проведення розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів, визначеного емітентом в рішенні про емісію цінних паперів або інших фінансових інструментів, передбачається проведення публічного (відкритого) або приватного (закритого) розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.

19.7.2. До відкритого (публічного) розміщення допускаються Учасники Біржових торгів, які пройшли процедуру допуску до розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів, визначену в Регламенті розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.

19.7.3. До закритого (приватного) розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів допускаються:

- Учасники Біржових торгів, коло яких визначено в рішенні про закриті (приватне) розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів;

- Учасники Біржових торгів, які діють від імені інвесторів, коло яких визначено емітентом в рішенні про закрите (приватне) розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів, які пройшли процедуру допуску до розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів, визначену в Договорі на проведення розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.

19.8. Допуск цінних паперів або інших фінансових інструментів до Біржових торгів на Біржі при розміщенні проводиться у відповідності з цими Правилами. Цінні папери та інші фінансові інструменти при розміщенні допускаються до Біржових торгів на Біржі як позалістингові цінні папери та інші фінансові інструменти.

19.9. Порядок Біржових торгів на Біржі при розміщенні цінних паперів та інших фінансових інструментів.

19.9.1. Розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів відбувається в Торговельні дні. Не пізніше, ніж за 3 (три) робочих дні до дати початку розміщення, Біржа повідомляє Учасників Біржових торгів про зміни дати, часу та умов проведення розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.

19.9.2. Після початку розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів Біржа створює та веде Електронний документ - книгу реєстрації Заявок (book-building), яка містить усі Заявки, що надійшли від Учасників Біржових торгів. Інформація, яка міститься в книзі реєстрації Заявок, відображається в Торгових терміналах ВІТ eTrade за згодою продавця.

19.9.3. До закінчення терміну прийому Заявок, визначеного у Регламенті розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів, Учасникам Біржових торгів надається право на коригування або скасування конкурентних Заявок. Для коригування раніше поданої Заявки Учасник Біржових торгів повинен зняти Заявку, яка підлягає коригуванню, та виставити нову Заявку.

19.9.4. Після настання кінцевого терміну прийому Заявок, скасування Заявок не допускається.

19.9.5. Заявки, що надійшли до Біржі після настання кінцевого терміну їх прийому, що вказаний в Регламенті розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів, автоматично відхиляються Біржею.

19.9.6. На підставі конкурентних Заявок в залежності від Регламенту розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів може визначатися ціна відсіку або середньозважена ціна розміщення за ціновими критеріями, або встановлюється індикація ціни у вигляді мінімального відсотку або середньозваженого відсотку від номінальної вартості (для облігацій).

19.9.7. При розміщенні цінних паперів або інших фінансових інструментів може діяти наступна черговість задоволення Заявок, відповідно до обраних критеріїв:

- задовольняються неконкурентні Заявки Учасників Біржових торгів по ціні відсіку або середньозваженій ціні або по індикації ціни у вигляді відсотка від номінальної вартості, який дорівнює мінімальному відсотку або середньозваженому відсотку від номінальної вартості цінних паперів (для облігацій);
- задовольняються конкурентні Заявки з ціною, яка є вищою за ціну відсіку або середньозважену ціну, або за ціною, що перевищує мінімальний відсоток або середньозважений відсоток від номінальної вартості (для облігацій);
- у випадку, якщо обсяг конкурентних Заявок по ціні відсіку або середньозваженій ціні, перевищує кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів, виставлених до розміщення, то такі Заявки задовольняються пропорційно до їх обсягу.

19.9.8. Продавець самостійно за допомогою Торгового терміналу ВІТ eTrade IPO або Біржа на підставі доручення продавця подає Заявку (Заявки) на продаж цінних паперів або інших фінансових інструментів для задоволення (акцепту) Заявок покупців-Учасників Біржових торгів відповідно до критерію, визначених Регламентом розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.

У разі, якщо це передбачено Регламентом розміщення, акцепт Заявки автоматично фіксується ЕТС Біржі.

Біржа у формі Електронного документу формує Реєстр Договорів при розміщенні цінних паперів або інших фінансових інструментів. Після цього Договори щодо розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів вважаються укладеними.

19.9.9. Біржа може надавати Учасникам Біржових торгів, що брали участь у розміщенні, інформацію про:

- встановлену ціну відсіку та/або середньозважену ціну розміщення при його проведенні за ціновими критеріями, або
- індикацію ціни у вигляді мінімального відсотку від номінальної вартості та/або середньозваженого відсотку від номінальної вартості (для облігацій), або
- перелік задоволених Заявок, якщо продавцем вибраний інший критерій та/або принцип.

19.9.10. Результати розміщення оприлюднюються у щоденній інформації щодо результатів Біржових торгів на Інтернет-сайті Біржі та/або в ЕТС Біржі та/або розповсюджуються за допомогою BIT eTrade Mail.

19.10. Зразок Договору, що укладається на Ринку Розміщення, у формі документу на папері, що є що містить інформацію та реквізити, ідентичні до Договору, укладеного в формі Електронного документу, публікується на Інтернет-сайті Біржі.

19.11. Виконання розрахунків на виконання зобов'язань за Договорами при розміщенні.

19.11.1. Біржа організовує розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів за умови, що емітент уклав з Розрахунковим центром та/або Депозитарієм договір, який регламентує порядок проведення Клірингу та/або розрахунків щодо розміщення цінних паперів емітента на Біржі.

19.11.2. Розрахунки здійснюються Учасником Біржових торгів протягом терміну, передбаченого в Регламенті розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів.

19.11.3. Біржа контролює обов'язкове проведення переказу коштів за Договорами, укладеними при розміщенні цінних паперів або інших фінансових інструментів.

19.11.4. Поставка цінних паперів відбувається в термін, передбачений в Регламенті розміщення цінних паперів, відповідно до регламенту Депозитарію, що обслуговує цінні папери при розміщенні.

Біржа відповідно до регламенту взаємодії з Розрахунковим центром або Депозитарієм надає Відомість сквитованих розпоряджень (правочинів) Біржі на переказ цінних паперів або інших фінансових інструментів на рахунки в цінних паперах покупців лише після отримання Біржею інформації, що підтверджує факт повної оплати цінних паперів за Договорами, укладеними при розміщенні.

19.11.5. Комісійну винагороду за організацію проведення розміщення цінних паперів або інших фінансових інструментів продавець сплачує Біржі згідно з тарифами Біржі.

19.12. За результатами розміщення Біржа зберігає:

- повідомлення про перелік задоволених Заявок від емітента/Учасника Біржових торгів-андеррайтера у вигляді Електронних документів, сформованих за допомогою Торгового терміналу BIT eTrade IPO, з можливістю відтворення їх копії у вигляді документу на папері;
- оригінали Договорів у вигляді Електронних документів, з можливістю відтворення їх копій у вигляді документа на папері;
- Відомість сквитованих та затверджених розпоряджень (правочинів) Біржі у вигляді Електронного документу, з можливістю відтворення їх копій у вигляді документа на папері;
- повідомлення щодо проведення переказу коштів за Договорами, укладеними при розміщенні у вигляді Електронного документу, з можливістю відтворення їх копій у вигляді документа на папері, або паперового документу.

19.13. Ціни, що склалися при укладанні Договорів на Ринку розміщення цінних паперів та інших фінансових інструментів, не використовуються при визначенні Біржового курсу, Ціни відкриття, Ціни закриття.

РОЗДІЛ 20.

ПОРЯДОК КОТИРУВАННЯ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ІНШИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ТА ВИЗНАЧЕННЯ БІРЖОВОГО КУРСУ

20.1. Після або протягом Торговельної сесії Біржа застосовує процедуру котирування, за результатами якого визначає Біржовий курс та/або параметри, що характеризують динаміку Біржових торгів (Ціни відкриття та Ціна закриття Торговельної сесії, мінімальну та максимальну ціну, ціни, за яким подані найкращі заявки на купівлю та продаж) для цінних

паперів та інших фінансових інструментів, внесених до Біржового списку.

Біржовий курс цінного папера розраховується у день проведення Біржових торгів за цим цінним папером шляхом розрахунку середнього арифметичного зваженого цін Договорів, укладених у такий Торговельний день, при одночасному дотриманні таких вимог:

- у Договорі передбачено, що строк його виконання не перевищує 2 робочих днів з моменту укладання такого Договору;
- Договір укладено на підставі безадресної Заявки, яка станом на момент укладання Договору входить до Граничного спреду котирування;
- Граничний спред котирування становить не більше 15%;
- час існування Граничного спреду котирування цінного паперу, для якого розраховується Біржовий курс, повинен бути не меншим за 50% часу кожної Торговельної сесії за таким цінним папером;
- МДО - не менше 20 тис грн (для боргового цінного паперу не менше 200 тис грн);
- загальна сума укладених Договорів, за якими розраховується Біржовий курс цінного папера, в межах Граничного спреду котирування не повинна бути менша 20 тис грн. (для боргового цінного паперу не повинна бути менша 200 тис грн.).

Для розрахунку Біржового курсу лістингового цінного папера використовуються Договори), які відповідають вищезазначеним вимогам, та укладені протягом останньої години до моменту, коли був укладений останній Договір за таким цінним папером, який відповідає наведеним вище вимогам, при цьому зазначений останній Договір також входить до розрахунку Біржового курсу.

Біржовий курс цінного папера розраховується за такою формулою:

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n (v_i - w_i \cdot c_{T_i})}{\sum_{i=1}^n w_i} + c_{T_e},$$

де:

n - кількість Договорів, за якими розраховується Біржовий курс;

v_i - сума i -ого Договору, за яким розраховується Біржовий курс;

w_i - кількість цінних паперів у i -ому Договорі, за яким розраховується Біржовий курс;

c_{T_i} , c_{T_0} - накопичений купонний (процентний) дохід, що припадає на один борговий цінний папір, для якого розраховується Біржовий курс, відповідно станом на дату T_i виконання i -ого Договору та на дату T_0 розрахунку Біржового курсу. Дані складові формули використовуються лише при розрахунку Біржового курсу боргових цінних паперів, для яких передбачені виплати фіксованого доходу, і мають приймати нульове значення для інших цінних паперів. У разі, якщо передбачені виплати доходу, фіксованого в іноземній валюті, накопичений купонний (процентний) дохід за такими виплатами має зазначатись в гривні за офіційним курсом НБУ станом на дату розрахунку Біржового курсу.

При розрахунку Біржового курсу його значення округлюється до чотирьох значущих цифр після коми.

Якщо за цінним папером протягом Торговельного дня не було укладено жодного Договору, який відповідає вимогам, зазначеним у цьому пункті, Біржовий курс цього цінного папера у такий Торговельний день не визначається.

Біржовий курс цінного папера не визначається:

- при первинному розміщенні цінних паперів, тобто, на Ринку Розміщення;
- за Договорами РЕПО, тобто, на Ринку РЕПО;
- за Договорами, укладеними на підставі адресних Заявок, тобто на Адресному ринку;
- за Договорами, укладеними при проведенні аукціонів з продажу акцій, що належать державі, та укладеними на односторонніх аукціонах (тобто на Ринку Аукціону).

(Зміни до цього пункту Правил Біржі порівняно з попередньою редакцією набирають чинності 07.11.2015).

20.2. Договори, які мають ознаки можливого маніпулювання, можуть не використовуватися при розрахунку Біржового курсу.

Біржовий курс цінного папера визначається без урахування Договорів, у яких Центральний контрагент виступає як покупець цінного папера.

РОЗДІЛ 21. РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ БІРЖИ ТА ЇЇ ОПРИЛЮДНЕННЯ

21.1. Вся інформація, що пов'язана з ходом та результатами Біржових торгів, є власністю Біржі. Біржа не має права розголошувати інформацію, що стосується сторін Договорів, за винятком випадків надання такої інформації до уповноважених державних органів відповідно до чинного законодавства України.

21.2. Біржа забезпечує на Інтернет-сайті та/або в ЕТС Біржі розкриття інформації про:

21.2.1. Реєстр Членів Біржі та Учасників Біржових торгів та зміни в цьому Реєстрі, в т.ч. відомості про застосування санкцій щодо невиконання цих Правил, із зазначенням порушень;

21.2.2. Біржовий список та Біржовий реєстр та факти включення/виключення цінних паперів до/з Біржового списку (Біржового реєстру) або зміни рівня лістингу;

21.2.3. узагальнені дані про результати Біржових торгів (загальні обсяги Біржових торгів, кількість цінних паперів та інших фінансових інструментів);

21.2.4. факти відсутності розрахунків та/або проведення розрахунків з порушенням встановленого Договором терміну їх виконання за наслідками укладених на Біржі Договорів та/або розірвання раніше укладених на Біржі Договорів Учасниками Біржових торгів;

21.2.5. показники, що відображають динаміку ринку - ринкова капіталізація емітентів (середнє значення ринкової капіталізації), зміни рівня цін на цінні папери та інші фінансові інструменти, загальні обсяги щодо пропозиції та попиту на цінні папери та інші фінансові інструменти, Біржові курси, Спреди);

21.2.6. перелік видів послуг, що надаються Біржею, із зазначенням розміру оплати за ними (тарифи);

21.2.7. Біржовий курс та результати котирування цінних паперів, яка повинна містити щонайменше: Біржовий курс із зазначенням дати його визначення; Ціну відкриття; Ціну закриття; обсяг укладених Договорів; інформацію про невиконані та/або анульовані Договори, а також інформацію про внесені зміни до Договорів; ціну та обсяг кращої (найменшої) Заявки на продаж та кращої (найбільшої) Заявки на купівлю.

Біржа може оприлюднювати додаткову інформацію, що стосується результатів Біржових торгів та показників, які характеризують кон'юнктуру фондового ринку (зокрема, про Біржовий фондовий індекс), а також регулярну та особливу інформацію емітентів допущених до торгів на Біржі цінних паперів, яка надається Біржі емітентами відповідно до пункту 6.14 цих Правил.

Біржа також оприлюднює на Інтернет-сайті та/або в ЕТС Біржі інформацію та документи, передбачені до оприлюднення цими Правилами (зокрема, документи щодо доступу та допуску до Біржових торгів; інформацію про зупинення/поновлення Біржових торгів; зразки форм Договорів; формули розрахунку цін на Ринку РЕПО; регламент спеціалізованого Аукціону, перелік та розрахункову вартість цінних паперів, що складають Додаткове забезпечення; інформацію про проведення Аукціону/Розміщення цінних паперів; за умови впровадження в обіг цінних паперів іноземних емітентів - інформацію, яка розкрита іноземним емітентом на іноземній біржі відповідно до її вимог та підлягає оприлюдненню на Інтернет-сайті Біржі на умовах і в строки, передбачені договором з іноземним емітентом та нормативно-правовими актами Комісії).

21.3. Під час та по закінченню Біржових торгів Біржа забезпечує Учасників Біржових торгів інформацією, яку вони мають право використовувати під час Біржових торгів та розкрити цю інформацію Клієнтам, але не мають права передавати її для подальшого розповсюдження третім особам. При цьому Учасники Біржових торгів в Торговому терміналі мають доступ до інформації про:

- Чергу Заявок на купівлю та на продаж з вказівкою сукупного об'єму за кожного наявного ціною;
- подані таким Учасником Біржових торгів Заявки, що зареєстровані ЕТС Біржі та знаходяться в Черзі Заявок, адресні Заявки, подані на Адресному ринку, а також про Заявки, за якими укладено Договір;
- Договори, що укладені таким Учасником Біржових торгів;
- ціни Договорів, що укладені під час Біржових торгів, та об'єми останніх укладених Договорів;
- відносну зміну ціни останнього Договору у порівнянні у ціною передостаннього Договору.

21.4. Біржа оприлюднює щоденну інформацію, визначену в підпунктах 21.2.1-21.2.3,

21.2.7 пункту 21.2 цих Правил, до 9:30 годин дня, наступного за звітним.

Біржа оприлюднює інформацію, визначену в підпунктах 21.2.4-21.2.5 пункту 21.2 цих Правил, протягом 2 робочих днів з дати виникнення змін відповідно до нормативно-правового акту Комісії. У разі, якщо останній день оприлюднення інформації є неробочим, останнім днем оприлюднення вважається наступний після неробочого робочий день.

Біржовий курс, визначений за результатами Біржових торгів, перелік видів послуг, що надаються Біржею, із зазначенням розміру оплати за ними, а також інформація, визначена підпунктами 21.2.1-21.2.3, 21.2.7 пункту 21.2 цих Правил, оприлюднюється на Інтернет-сайті Біржі у цілодобовому режимі.

21.5. Інформація, що вказана в пункті 21.2 цих Правил розкривається через:

- Інтернет-сайт Біржі на визначених Біржею умовах;
- шляхом розсилки інформаційним агентствам та засобам масової інформації;
- засобами Системи ВІТ eTrade Mail.

21.6. Біржа надає адміністративні дані до Комісії відповідно до нормативно-правових актів Комісії.

РОЗДІЛ 22.

НАГЛЯД БІРЖІ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ УЧАСНИКІВ БІРЖОВИХ ТОРГІВ ТА ПОРЯДОК НАКЛАДЕННЯ САНКЦІЙ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БІРЖІ. ЗАПОБІГАННЯ МАНІПУЛЮВАННЮ НА БІРЖІ ТА УКЛАДАННЮ НЕСТАНДАРТНИХ ДОГОВОРІВ

22.1. Нагляд та контроль за дотриманням цих Правил Членами Біржі, Учасниками Біржових торгів та емітентами, цінні папери яких унесені до Біржового реєстру, здійснюється автоматично ЕТС Біржі, Біржовою Радою на підставі інформації, яку надає Адміністратор.

22.2. Порухення вимог цих Правил, рішень органів Біржі, анулювання (невиконання) Договору за цінним папером, в т.ч. у випадку, коли був розрахований та оприлюднений Біржовий курс такого цінного папера, а також подання недостовірної інформації є підставою для застосування заходів дисциплінарного впливу з боку Біржі, а саме:

22.2.1. попередження окремого Члена Біржі, яким вчинене порушення;

22.2.2. призупинення терміном до 30 днів права на участь в Біржових торгах Члена Біржі, яким скоєне порушення;

22.2.3. тимчасове позбавлення, терміном до 6 місяців, права на участь в Біржових торгах Члена Біржі, яким вчинене порушення;

22.2.4. тимчасове позбавлення, терміном до 12 місяців, права на участь в Біржових торгах Члена Біржі, яким вчинене порушення;

22.2.5. позбавлення права на участь в Біржових Члена Біржі, яким вчинене порушення;

22.2.6. припинення доступу до Біржових торгів та виключення з Реєстру Членів Біржі та Учасників Біржових торгів та/або Реєстру Уповноважених представників Члена Біржі та/або Учасника Біржових торгів або їх Уповноважених представників, яким скоєне порушення;

22.2.7. накладення штрафних санкцій, розмір яких встановлюється окремим рішенням Біржової Ради.

Заходи впливу за анулювання Договору Сторонами в день, відмінний від дня укладення, залежать від факту розрахунку та оприлюднений Біржового курсу такого цінного папера на підставі укладеного Договору. Заходи впливу не застосовуються у разі зміни умов Договору (анулювання/розторгнення Договору Сторонами в день укладення, анулювання/розторгнення Договорів РЕПО), виконаних у відповідності до п. 12.5-12.6, Розділів 15 та 17 цих Правил. Порядок дій при невиконанні Договорів, укладених на Адресному ринку та Ринку РЕПО, в т.ч. порядок визначення винної Сторони, можлива сума неустойки, заходи впливу передбачені Розділами 15 та 17 цих Правил.

22.3. При прийнятті рішення про накладання санкцій, Біржова Рада попереджує Члена Біржі, про накладання санкцій не пізніше ніж за 10 робочих днів.

22.4. Член Біржі має право надати пояснення щодо фактів або їх класифікації наведених у цьому рішенні з наданням доказів у письмовій формі у термін, що не перевищує 10 робочих днів, з моменту попередження відповідним органом про накладення на нього санкцій. Біржова Рада зобов'язана розглянути звернення Члена Біржі, та винести відповідне рішення, з

подальшим його інформуванням.

22.5. В разі застосування санкцій Біржа надсилає Члену Біржі письмове повідомлення, в тому числі за допомогою Системи ВІТ eTrade Mail, про застосування санкцій, копія якого надсилається до Комісії.

Про виявлені порушення та накладені санкції Біржа повідомляє Комісію протягом п'яти робочих днів.

22.6. Член Біржі, на якого накладено санкцію, має право оскаржити рішення про застосування санкції у Арбітражній комісії Біржі, Третейському суді та суді.

22.7. Біржа здійснює запобігання Маніпулюванню на Біржі та укладанню нестандартних Договорів, що не відповідають цим Правилам, шляхом застосування наступних заходів:

- поточного нагляду Адміністратора Біржі;
- вибіркового перевірок, що проводяться згідно рішень Біржової Ради;
- зупинення та поновлення Біржових торгів;
- застосування до Членів Біржі, дисциплінарних санкцій, згідно пункту 22.2 цих Правил;
- вжиття інших необхідних заходів.

В разі виявлення ознак Маніпулювання на Біржі та укладення нестандартних Договорів Адміністратор збирає необхідну інформацію та негайно повідомляє директора Біржі, Біржову Раду для вжиття необхідних заходів.

22.8. Критерії Маніпулювання.

22.8.1. Маніпулюванням цінами на фондовому ринку є:

- здійснення або намагання здійснити операції чи надання заявки на купівлю або продаж цінних паперів, які надають або можуть надавати уявлення щодо поставки, придбання або ціни цінного папера, що не відповідають дійсності, та вчиняються одноосібно або за попередньою змовою групою осіб і призводять до встановлення інших цін, ніж ті, що існували б за відсутності таких операцій або Заявок;
- здійснення або намагання здійснити операції чи надання Заявки на купівлю або продаж цінних паперів шляхом вчинення умисних протиправних дій, у тому числі шахрайства чи використання інсайдерської інформації;
- поширення інформації через засоби масової інформації, у тому числі електронні засоби масової інформації, або будь-якими іншими способами, яке призводить або може призвести до введення в оману учасників ринку щодо ціни, попиту, пропозиції або обсягів торгів цінних паперів на Біржі, що не відповідають дійсності, зокрема поширення недостовірної інформації, у разі коли особа, яка поширила таку інформацію, знала або повинна була знати, що ця інформація була недостовірною;
- купівля або продаж цінних паперів перед закриттям Торговельної сесії Біржі з метою введення в оману учасників ринку щодо цін, які склалися наприкінці Торговельної сесії;
- неодноразове протягом Торговельного дня укладення двома або більше Учасниками Біржових торгів Договорів купівлі чи продажу цінних паперів у власних інтересах чи за рахунок одного і того ж Клієнта, за якими кожен з Учасників Біржових торгів виступає як продавець та покупець одного і того ж цінного папера за однаковою ціною в однаковій кількості або які не мають очевидного економічного сенсу або очевидної законної мети хоча б для одного з Учасників Біржових торгів (або їх клієнтів), а також надання Клієнтом кільком Учасникам Біржових торгів доручення на укладення в його інтересах однієї або більше Договорів з одним і тим самим цінним папером, під час яких покупець та продавець діють в інтересах Клієнта;
- неодноразове протягом Торговельного дня здійснення або намагання здійснити операції чи надання Заявки на купівлю або продаж цінних паперів, що не мають очевидного економічного сенсу або очевидної законної мети, якщо за результатами таких Біржових торгів власник таких цінних паперів не змінюється;
- неодноразове невиконання Учасником Біржових торгів зобов'язань за Договорами, укладеними протягом Торговельного дня у власних інтересах або за рахунок Клієнтів, якщо укладення зазначених Договорів спричинило значне збільшення або зниження ціни цінного папера, за умови, що такі Договори мали суттєвий вплив на ціну такого папера;

- укладення на Біржі Договорів з цінним папером за ціною, що має суттєве відхилення від ціни відповідного цінного папера, яка склалася на Біржі тієї ж Торговельної сесії (поточна ціна) шляхом подання безадресних Заявок, за умови, що угоди укладені від імені та/або за рахунок осіб, між якими (працівниками яких) існувала попередня домовленість про придбання або продаж цінного папера за ціною, що має суттєве відхилення від поточної ціни.

22.8.2. Не є маніпулюванням цінами на Біржі дії, що мають на меті:

- підтримання цін на емісійні цінні папери у зв'язку з їх публічним розміщенням або обігом, за умови, що такі дії вчиняються Учасником Біржових торгів на підставі відповідного договору з емітентом таких цінних паперів;
- підтримання цін на цінні папери відкритих або інтервальних інститутів спільного інвестування у зв'язку з їх викупом у випадках, встановлених законом;
- підтримання цін, попиту, пропозиції або обсягів торгів цінними паперами, за умови, що такі дії вчиняються Учасником Біржових торгів (Маркет-мейкером) на підставі відповідного договору з Біржею.

Не є маніпулюванням на фондовому ринку дії, що вчиняються органами державної влади у зв'язку з реалізацією грошово-кредитної політики або політики управління державним боргом.

22.8.3. Біржа здійснює контроль за укладанням Договорів щодо:

- перевищення часткою обсягу (суми) Договорів, укладених відповідним Учасником Біржових торгів за безадресними заявками (за виключенням Заявок Маркет-мейкерів), у загальному обсязі Біржових торгів за цим цінним папером за календарний місяць встановленої величини 50%;
- перевищення часткою обсягу (суми) Договорів, укладених відповідним Учасником Біржових торгів за безадресними заявками (за виключенням Заявок Маркет-мейкерів) за календарний місяць, від середнього значення такої суми Договорів, що укладені цим Учасником Біржових торгів за 6 місяців встановленої величини 50%;
- зміни обсягу Біржових торгів відповідним цінним папером за календарний місяць на встановлену величину понад 75% порівняно із попереднім календарним місяцем, за умови, що протягом попереднього календарного місяця проводилися Біржові торги таким цінним папером;
- перевищення часткою обсягу (суми) Договорів, укладених між двома Учасниками Біржових торгів за безадресними заявками (за виключенням Заявок Маркет-мейкерів) за Торговельний день по певному цінному паперу, в яких ці Учасники Біржових торгів поперемінно виступають продавцями та покупцями (взаємні угоди), від загального обсягу Біржових торгів цим цінним папером за цей період встановленої величини 50%.

22.8.4. Біржа здійснює наступні процедури щодо запобігання Маніпулюванню.

Адміністратор Біржі в межах поточного нагляду здійснює:

- додатковий контроль за укладанням Договорів з купівлі-продажу цінних паперів між Учасниками Біржових торгів з подальшим внесенням змін щодо ціни та подальшим неодноразовим перенесенням термінів виконання Договору. У випадку виявлення 10 випадків таких фактів протягом календарного місяця відповідна інформація надається на розгляд директору Біржі та/або Біржовій раді;
- контроль за поданням Учасниками Біржових торгів Заявок на купівлю-продаж цінних паперів та здійснення нагляду у режимі реального часу за процесом проведення Біржових торгів на предмет відповідності критеріям, наведеним у п. 22.8.3 цих Правил;
- щоденне проведення аналізу щодо Маніпулювання поданих Заявок на купівлю-продаж цінних паперів та укладених Договорів за підсумками Торговельної сесії, укладання нестандартних Договорів, результати якого консолідується у щомісячному звіті, який надається директору Біржі та/або Біржовій Раді;
- щоденне здійснення контролю при проведенні Біржових торгів із застосуванням попереднього резервування Активів для виявлення фактів, коли за результатами Біржових торгів не змінюється власник цінних паперів.

22.8.5. Біржа у разі виявлення у діях Учасника Біржових торгів або його Клієнта ознак Маніпулювання може зупинити Біржові торги за таким цінним папером або призупинити допуск такого Учасника до Біржових торгів та зобов'язана не пізніше наступного робочого дня повідомити про це Комісію та/або Державного представника Комісії засобами факсимільного зв'язку та/або засобами Системи ВІТ eTrade Mail.

Біржа за результатом виявлення у діях Учасника Біржових торгів ознак Маніпулювання протягом місячного строку здійснює встановлення особи (осіб), причетної(их) до можливого Маніпулювання, перевіряє зміст дій щодо можливого Маніпулювання, аналізує причини, що призвели до можливого Маніпулювання, складає відповідний документ із зазначеного питання.

При з'ясуванні змісту дій щодо Маніпулювання Біржа може звертатися до Учасників Біржових торгів за інформацією, яка стосується Біржових торгів.

Біржа протягом одного дня після складання відповідного документа з висновком щодо можливого Маніпулювання надає Комісії такий документ з обґрунтованим описом підстав щодо його складання.

В разі підтвердження фактів Маніпулювання на Біржі (зокрема за отриманою у письмовій формі інформацією від Комісії, Державного представника Комісії, саморегульованої організації) директор Біржі має прийняти рішення щодо застосування до Членів Біржі дисциплінарних санкцій, відповідно до пункту 22.7 цих Правил.

22.9. У відповідності з підпунктом 4.10.1 Розділу 4 цих Правил, поширення інформації про застосування Біржею санкцій здійснюється шляхом внесення в Реєстр Членів Біржі та Учасників Біржових торгів даних про дисциплінарні заходи, які були вжиті до Члена Біржі.

22.10. У випадку виникнення у Адміністратора Біржі в процесі діяльності щодо запобігання Маніпулюванню на Біржі обґрунтованих підозр, що під час подання Заявок та укладення Договорів на Біржі використовується або може бути використана інсайдерська інформація, Адміністратор Біржі повідомляє про це Біржову Раду та/або директора Біржі.

Критерії Заявок та Договорів, які можуть мати ознаки протиправного використання інсайдерської інформації, додаткові до різкої зміни цінного папера (для Позалістингових цінних паперів - понад 100% зміни Ціни закриття за календарний місяць та понад 50% зміни Ціни закриття за календарний тиждень; для лістингових цінних паперів - відповідно до критеріїв цінової нестабільності, встановлених п. 26.10 цих Правил), визначаються Рішенням Біржової Ради, якщо інше не передбачено нормативно-правовими актами Комісії.

Адміністратор Біржі на підставі рішення директора Біржі та/або Біржової Ради забезпечує перевірку Договорів, що були укладені за період не менше 15 календарних днів до оприлюднення інформації (якщо інше не передбачено нормативно-правовими актами Комісії), що відноситься до інсайдерської, з метою виявлення неправомірного використання такої інформації відповідно до законодавства України.

Заходи, які запроваджує біржа у разі виявлення у діях Учасника (Учасників) Біржових торгів ознак використання інсайдерської інформації, аналогічні до зазначених у п. 22.8.5, якщо інше не передбачено нормативно-правовими актами Комісії.

РОЗДІЛ 23.

СИСТЕМА БЕЗПЕКИ ТА ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ БІРЖОВИХ ТОРГІВ

23.1. Програмне забезпечення АС Біржі відповідає таким вимогам інформаційної безпеки:

- наявність системи захисту інформації, яку не можна відключити і неможливо здійснити оброблення інформації без її використання;
- використання парольного захисту;
- автентифікація Підписувача за допомогою використання відкритого ключа сертифіката Підписувача під час здійснення будь-яких операцій;
- шифрування даних на всіх етапах документообігу Біржі з Учасниками Біржових торгів з метою забезпечення належного захисту інформації під час обміну між різними підсистемами формування та оброблення інформації;
- забезпечення блокування роботи Підписувача під час багаторазових спроб (не більше трьох) неправильного введення паролю;
- наявність безперервного технологічного контролю за цілісністю інформації та накладання/перевірка ЕЦП на всіх Електронних документах Учасника Біржових торгів на всіх етапах їх оброблення;
- обов'язкова реєстрація всіх спроб доступу, усіх операцій та інших дій, їх фіксація в АС Біржі у захищеному від модифікації електронному журналі з постійним контролем його цілісності.

23.2. Політика інформаційної безпеки Біржі.

23.2.1. На Біржі застосовується політика інформаційної безпеки, що базується на

законодавстві України та нормативних документах відповідно до вимог Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (далі - ДССЗІ України) щодо забезпечення захисту інформації.

Інформаційна безпека Біржі визначається як стан захищеності інформації, що характеризується здатністю АС Біржі, її технічних засобів та інформаційних технологій забезпечувати конфіденційність, цілісність і доступність інформації при її обробці в АС Біржі та забезпечує її формування, використання та розвиток.

Політика інформаційної безпеки на Біржі при обслуговуванні АС Біржі будується на тому, що кожний суб'єкт, що взаємодіє з Біржею, самостійно реалізує вимоги до інформаційної безпеки. При цьому в межах комунікаційної взаємодії встановлюється високий рівень довіри до інформаційної безпеки всіх суб'єктів документообігу. Самостійна відповідальність та високий рівень вимог до інформаційної безпеки забезпечує загальну інформаційну безпеку.

23.2.2. Політика інформаційної безпеки на Біржі включає вимоги щодо безперервності функціонування АС Біржі, в тому числі вірогідність операційних Ризиків, їхніх ймовірностей і можливих наслідків, включаючи ідентифікацію та розміщення пріоритетів для критичних процесів, розрахунок ймовірностей їхнього виникнення та оцінку можливих наслідків з оцінкою збитку, вимоги щодо регулярного тестування та відновлення контраварійних планів та процесів.

23.2.3. Інформаційна безпека забезпечується наступним чином.

Конфіденційність інформації (захист інформації від несанкціонованого доступу) забезпечується використанням шифрування даних.

Цілісність інформації (захист даних (інформації і програмного забезпечення) на умовах, за якими дані зберігаються для використання згідно з призначенням, передаються та приймаються без змін) в АС Біржі забезпечується застосуванням ЕЦП.

Дійсність інформації (забезпечення доступності інформації та основних послуг для Учасників Біржових торгів) в АС Біржі забезпечується використанням ЕЦП і Позначки часу.

Доступність інформації (забезпечення доступності інформації та основних послуг для Учасників Біржових торгів) в АС Біржі забезпечується за допомогою застосування технології гарячого резервування основних серверів АС Біржі, а також резервування каналів доступу в мережу Інтернет та системи резервного електроживлення (включаючи роздільні уведення електроживлення та джерела безперебійного живлення).

Конфіденційність, цілісність та підтвердження авторства інформації під час її оброблення та/або передавання в АС Біржі забезпечуються застосуванням засобів криптографічного та технічного захисту інформації, а також виконанням відповідних організаційних та організаційно-технічних заходів.

23.2.4. Захист інформації забезпечується за рахунок використання комплексного підходу при забезпеченні мережевої безпеки, безпеки доступу в Інтернет, антивірусному захисту робочих станцій і серверів АС Біржі, застосуванням обміну зашифрованими повідомленнями, включаючи ЕЦП та Позначки часу.

Мережева безпека будується на базі файрвола із забезпеченням антивірусного контролю трафіка, контролюючи вхідний трафік з мережі Інтернет на файрвол та трафік усередині сегментів корпоративної мережі Біржі. Файрвол управляється адміністратором безпеки АС Біржі локально. Файрвол розташований на виділеному комп'ютері.

Доступ із мережі Інтернет у внутрішню мережу АС Біржі обмежений і контролюється адміністратором безпеки Біржі з використанням фільтрації мережених пакетів даних.

Веб-сервер АС Біржі має дозволений доступ тільки по порту 80.

Система виявлення зовнішніх атак із мережі Інтернет розташована на сервері доступу в мережу Інтернет і забезпечує цілодобовий контроль за несанкціонованим доступом із Інтернет у внутрішню мережу АС Біржі.

23.2.5. Обмін Електронними документами між Біржею, Платіжною організацією, Учасниками Біржових торгів, тощо виконується з використанням засобів криптографічного захисту інформації, що надаються ЦСК, що є відповідним чином акредитованим у встановленому законодавством України порядку та обслуговує відповідну особу, з якою здійснюється інформаційний обмін, та з яким Біржею укладено відповідні договори про надання послуг ЕЦП.

23.2.6. В АС Біржі застосовуються найважливіші принципи інформаційної безпеки, в т.ч. розподіл доступу до інформаційних ресурсів і потоків інформації.

Підписувачі зобов'язані виконувати встановлені законодавством України, цими Правилами, Регламентом ЦСК та внутрішніми нормативними документами Біржі вимоги щодо забезпечення захисту інформації, що обробляється в АС Біржі. Підписувачі несуть відповідальність у випадку порушення вимог з інформаційної безпеки відповідно до

законодавства України, цих Правил та укладених ними договорів.

Маршрутизація інформаційних потоків в АС Біржі створена таким чином, що отримувачем Електронного документу, створеного Учасником Біржових торгів, завжди буде Біржа.

23.3. Головними об'єктами захисту в АС Біржі є:

23.3.1. Заявки та Договори;

23.3.2. Розпорядження Біржі на проведення Клірингу та переказу коштів;

23.3.3. Електронні дані, які циркулюють на програмному рівні при обміні інформацією між компонентами АС Біржі;

23.3.4. ЕЦП, паролі, системна інформація і дані, що використовуються Біржею (бази даних, довідники, архіви, інформація про Учасників Біржових торгів та надані ними Заявки та укладені Договори, здійснені операції, тощо);

23.3.5. Програмно-технічні засоби генерації, обліку і розповсюдження ключової інформації, а також ініціалізації та персоналізації фінансових операцій.

23.4. Головною метою захисту інформації в АС Біржі є запобігання:

23.4.1. несанкціонованому доступу до інформації, знищенню, викривленню інформації про Електронні документи, що ініційовані з використанням Торгових терміналів Учасників Біржових торгів на кожній ланці організаційної та технологічної інфраструктури компонентів АС Біржі або втручання в процес їх формування;

23.4.2. несанкціонованим змінам конфігурації програмного забезпечення компонентів АС Біржі;

23.4.3. несанкціонованим діям обслуговуючого персоналу АС Біржі;

23.4.4. застосуванню шкідливого програмного забезпечення.

23.5. Для запобігання порушенням, що можуть загрожувати інформаційній безпеці АС Біржі, Біржа здійснює такі організаційні заходи:

23.5.1. розробляє документи, які містять вимоги щодо забезпечення захисту інформації в АС Біржі;

23.5.2. контролює дотримання цих документів всіма Учасниками Біржових торгів;

23.5.3. розподіляє права доступу до інформаційних ресурсів АС Біржі;

23.5.4. регламентує порядок внесення змін до програмно-технічних засобів, що використовуються в АС Біржі;

23.5.5. організує облік, зберігання та знищення Електронних документів та носіїв з конфіденційною інформацією;

23.5.6. реалізує в АС Біржі автоматичний моніторинг фінансових трансакцій.

23.6. Будь-яка інформація, що супроводжує процес Клірингу та розрахунків від його ініціювання Підписувачем до моменту його одержання отримувачем, підлягає обов'язковій реєстрації в базах даних АС Біржі.

23.7. Технологія обміну інформацією в АС Біржі.

Головним елементом інформаційної безпеки в АС Біржі є застосування ЕЦП, Позначки часу та криптографічного захисту при обміні даними між Учасниками Біржових торгів, Біржею та Платіжною організацією.

Послуги з ЕЦП, Позначки часу та криптографічного захисту надає ЦСК. АС Біржі застосовує засоби ЕЦП, що базуються на атестованих засобах криптографічного захисту та забезпечують безперервний захист інформаційних ресурсів від несанкціонованого ознайомлення з нею та/або її модифікації.

АС Біржі функціонує виключно у взаємодії з ЦСК.

23.7.1. Відповідно до схеми обміну інформацією на Біржі передбачені наступні варіанти обміну інформацією:

23.7.1.1. При обміні інформацією з Торговими терміналами Учасника Біржових торгів та Платіжною організацією використовуються ЕЦП та Засоби КЗІ ЦСК Біржі.

23.7.1.2. При обміні інформацією з Державним комітетом фінансового моніторингу України використовуються ЕЦП та Засоби КЗІ, що використовуються Державним комітетом фінансового моніторингу України.

23.7.1.3. При обміні інформацією з Розрахунковим центром (Депозитарієм) використовуються ЕЦП та Засоби КЗІ, що використовуються Розрахунковим центром (Депозитарієм).

23.8. З метою забезпечення безперервного функціонування АС Біржі в надзвичайний період використовуються наступні технологічні та адміністративні заходи:

23.8.1. на Біржі визначаються працівники, до посадових обов'язків яких належать організація взаємодії з ЦСК Біржі, підтримка в належному стані комп'ютерної техніки, забезпечення накопичення і зберігання інформації. Ці та інші працівники Біржі, до посадових обов'язків яких належить обслуговування інформаційних систем, мають вивчати роботу АС Біржі в обсязі, достатньому для відновлення їх функціонування в АС Біржі, ЦСК Біржі і подальшого їх обслуговування. Для забезпечення належної кваліфікації таких працівників для них організовується навчання, яке проводять фахівці Біржі, які обслуговують АС Біржі та інші системи.

23.8.2. Стійка робота телекомунікаційної мережі АС Біржі забезпечується шляхом:

23.8.2.1. резервування магістральних каналів зв'язку мережі Інтернет та каналів доступу до неї забезпечене двома каналами зв'язку за різними провайдерами Інтернет, що дає змогу в разі перевантаження чи несправності магістральних каналів зв'язку перенаправляти трафік за альтернативним маршрутом. Резервний канал зв'язку в мережі Інтернет працює в режимі гарячого резервування;

23.8.2.2. забезпечення АС Біржі резервними процесорними модулями та блоками живлення і запасних функціональних модулів;

23.8.2.3. регулярного проведення резервного копіювання серверів АС Біржі, її програмного забезпечення, архівування електронних журналів згідно з нормативно-розпорядчою документацією з проведення регламентних робіт;

23.8.2.4. зберігання в резервних копіях на носіях інформації в місцях, відокремлених фізично, особливо важливих даних щодо схем Біржі (функціональних, електричних, розміщення інформаційних ресурсів, магістральних каналів зв'язку, систем електроживлення і заземлення обладнання), систем управління АС Біржі і їх моніторингу, конфігурацій обладнання локальної обчислювальної мережі АС Біржі;

23.8.2.5. регулярної звірки, під час проведення інвентаризаційних заходів, ліцензійності та санкціонованості програмного забезпечення, яке використовується на Біржі;

23.8.2.6. забезпечення багаторівневого захисту від несанкціонованих дій персоналу, пов'язаних із внесенням змін до системи управління АС Біржі, записів конфігурацій її обладнання;

23.8.2.7. обладнання приміщень Біржі гарантованими системами резервного електроживлення на базі локальних джерел безперервного електроживлення та засобами пожежогасіння, контролем доступу та дистанційного спостереження, що дає змогу не лише обмежити доступ до програмно-технічних комплексів АС Біржі, а й забезпечувати цілодобову роботу телекомунікаційних комплексів без присутності обслуговуючого персоналу.

23.8.3. Якщо внаслідок впливу надзвичайних ситуацій функціонування однієї з систем АС Біржі в штатному режимі роботи неможливе, то Біржа може:

- передати повноваження щодо роботи з цими системами резервному підрозділу, який взаємодіє через мережу Інтернет в штатному режимі;

- здійснювати обмін інформацією за допомогою альтернативних засобів (змінні магнітні та магнітооптичні носії, паперові носії);

- користуватися послугами пункту обміну інформацією в електронному вигляді на змінних носіях, якщо постачальники телекомунікаційних послуг припинили обслуговування.

23.8.4. Для відновлення функціонування підсистем автоматизації в штатному режимі слід відновити функціонування відповідного програмного забезпечення. Уся важлива інформація зберігається в базах даних систем, які розміщуються в АС Біржі.

23.8.5. У разі втрати інформації з баз даних її відновлення проводиться з резервних носіїв інформації (магнітооптичних дисків або дисків DVD), отриманих шляхом "холодного" та щоденного "гарячого" резервування бази даних.

РОЗДІЛ 24.

ПОРЯДОК ЗБЕРІГАННЯ ДОКУМЕНТІВ НА БІРЖІ

24.1. Біржа забезпечує формування і зберігання документів, визначених цими Правилами, у відповідності до вимог діючого законодавства, цих Правил, укладених договорів з Учасниками Біржових торгів та Платіжною організацією. Строки зберігання відповідних категорій документів, які утворюються в процесі діяльності Біржі, визначаються внутрішнім нормативним документом (номенклатурою справ) Біржі. Для одного виду документів установлені однакові строки зберігання документів незалежно від виду носія, на якому вони складені (паперовий, електронний, тощо).

24.2. Біржа зберігає усі Договори в архіві та на запит Учасника Біржових торгів, що є стороною Договору та автором Заявки, та/або уповноважених представників державних органів, протягом 3 (трьох) робочих днів з дати запиту до Біржі надає Виписку (Виписки) з Реєстру Договорів, з зазначенням Договорів, укладених даним Учасником Біржових торгів. Виписка з Реєстру Договорів у формі, що публікується на Інтернет-сайті Біржі, підписується директором / членом дирекції / іншою уповноваженою особою Біржі та скріплюється печаткою Біржі.

24.3. Біржа забезпечує зберігання первинних документів (паперових та Електронних), та документів, що були підставою для здійснення операцій за рахунками Учасників Біржових торгів (їх клієнтів), протягом 5 років з дати здійснення операції.

24.4. Біржею визначається відповідальна особа за ведення електронного архіву Біржі та архіву документів на папері.

24.5. Електронний архів Біржі - частина АС Біржі, що містить Електронні документи і дані, що створюються під час оброблення Електронних документів та можуть бути переглянуті та роздруковані засобами АС Біржі. У разі зберігання первинних документів у вигляді електронних документів Біржа зобов'язана виготовити їх копії на паперових носіях на вимогу контролюючих органів у межах їх повноважень, передбачених Законами України, а також на вимогу Учасників Біржових торгів.

Програмно-технічні засоби Біржі передбачають:

- автоматизацію роботи з електронним архівом;
- можливість ознайомлення з будь-якою потрібною архівною інформацією протягом терміну її зберігання, при цьому виконуються лише операції з перегляду, пошуку та формування вихідних документів;
- архівацію - регламентну або позапланову (у разі потреби).

24.6. Дані в електронному архіві дублюються і зберігаються на двох різнотипних електронних носіях у двох різних приміщеннях. В якості електронних носіїв для зберігання в електронному архіві Біржі можуть використовуватися: жорсткі диски комп'ютерів (серверів), оптичні (лазерні) компакт-диски та інші носії.

24.7. Перевірка цілісності електронного архіву Біржі (перевірка належного функціонування електронних носіїв і можливість отримання інформації з них шляхом перевірки можливості читання цього архіву) здійснюється не менше ніж один раз на рік комісією, призначеною директором Біржі. Знищення даних електронного архіву Біржі при закінченні строку зберігання здійснюється також цією комісією зі складанням відповідного акту.

24.8. Системою організації захисту інформації на Біржі передбачено процедуру перезапису електронного архіву Біржі відповідно до умов зберігання інформації.

У разі закінчення гарантованого строку зберігання інформації на електронному носії здійснюється перезапис даних електронного архіву Біржі на новий носій, а в разі порушення цілісності електронного архіву - його відновлення з резервної копії.

РОЗДІЛ 25.

ПОРЯДОК ДІЙ ПРИ ТЕХНІЧНИХ ЗБОЯХ ПІД ЧАС БІРЖОВИХ ТОРГІВ

25.1. У разі Технічного збою на Торговому терміналі Учасника Біржових торгів він інформує про це наявними засобами зв'язку (ЕТС Біржі, Системи ВІТ eTrade Mail, Інтернет-сайта Біржі, телефонним зв'язком або інше) Адміністратора Біржі та доручає йому або анулювати, або залишити в Черзі Заявки, які були надані раніше. Адміністратор Біржі зобов'язаний виконати таке доручення Учасника Біржових торгів, після чого проінформувати його про це наявними засобами зв'язку (ЕТС Біржі, Системи ВІТ eTrade Mail, Інтернет-сайта Біржі, телефонним зв'язком або інше).

Якщо працездатність Торгового терміналу Учасника Біржових торгів може бути поновлена Учасникам Біржових торгів, то він може повторно авторизуватись в ЕТС Біржі.

Виконання зобов'язань за Договорами, що були укладені до Технічного збою, а також за Договорами, що були укладені після Технічного збою у разі залишення Учасником Біржових торгів Заявок в Черзі Заявок, виконується в загальному порядку, що передбачений цими

Правилами.

25.2. У разі Технічного збою в ЕТС Біржі оголошується технічна перерва в Біржових торгах. При оголошенні технічної перерви Адміністратор Біржі здійснює перевірку цілісності даних про Біржові торги в ЕТС Біржі та оцінює можливість подальшого проведення біржових торгів.

25.3. Якщо протягом технічної перерви, що оголошена внаслідок Технічного збою ЕТС Біржі, працездатність ЕТС Біржі може бути поновлена, то Біржові торги поновлюються після закінчення технічної перерви. Після поновлення Біржових торгів Учасники Біржових торгів повторно виконують процедури для авторизації в ЕТС Біржі. У разі поновлення Біржових торгів час їх закінчення не змінюється.

25.4. Якщо під час технічної перерви, що оголошена внаслідок Технічного збою ЕТС Біржі, працездатність ЕТС Біржі не може бути поновлена та виконання Біржею, Розрахунковим центром, Платіжною організацією, Депозитарієм тощо покладених на них функцій у відповідності з цими Правилами стає неможливим або значно ускладненим на невизначений термін, то така ситуація за рішенням директора Біржі визнається надзвичайною у відповідності з Розділом 26 цих Правил.

Якщо результати Біржових торгів збереглися на електронних носіях та цілісність даних не порушена, Адміністратор Біржі інформує Розрахунковий центр, Платіжну організацію, Депозитарій та Учасників Біржових торгів наявними засобами зв'язку про припинення Біржових торгів та надає Учасникам Біржових торгів, Розрахунковому центру, Платіжній організації та Депозитарію документи, що складені за формою та в порядку, передбаченому в цих Правилах. Виконання зобов'язань здійснюється за договорами, що укладенні до Технічного збою ЕТС Біржі.

25.5. У всіх випадках Технічних збоїв ЕТС Біржі, на письмовий Учасника Біржових торгів Біржею надається довідка про Технічний збій ЕТС Біржі.

РОЗДІЛ 26. ПОРЯДОК ДІЙ ПРИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

26.1. Під надзвичайними ситуаціями в роботі Біржі, які за оцінкою директора Біржі порушують або можуть порушити нормальний порядок Біржових торгів.

26.2. Надзвичайними можуть бути визначені наступні обставини:

- (i) будь-які події та/або обставини, які за оцінкою директора Біржі тимчасово або на невизначений термін зроблять неможливими або значно ускладнять виконання Біржею покладених на неї функцій у відповідності з цими Правилами. До таких подій/обставин, у тому числі, можуть бути віднесені:
  - пожежі;
  - стихійні лиха;
  - тривалі відключення електроенергії;
  - масові заворушення, військові дії, демонстрації, акти терору, інші акти насильства;
  - інші обставини, що передбачені договорами, укладеними Біржею;
- (ii) будь-які події та/або обставини, які за оцінкою директора Біржі створюють або можуть створити загрозу життю та здоров'ю серед співробітників Біржі;
- (iii) повідомлення Розрахункового центру, Платіжної організації або Депозитарію про виникнення надзвичайної ситуації, що може призвести до порушення звичайного порядку проведення Біржових торгів;
- (iv) будь-які інші подібні за оцінкою директора Біржі події або обставини.

26.3. Визначення ситуації на Біржі як надзвичайної здійснюється відповідно до рішення директора Біржі.

26.4. У разі визначення ситуації, що виникла, надзвичайною Біржа виконує наступні Дії:

- (i) повідомляє Розрахунковий центр, Платіжну організацію та Депозитарії наявними засобами зв'язку (Система BIT eTrade Mail, Інтернет-сайт Біржі, телефонним зв'язком або інше) про виникнення надзвичайної ситуації та про заходи щодо її усунення;

- (ii) повідомляє Учасників Біржових торгів наявними засобами зв'язку (ЕТС Біржі, Система ВІТ eTrade Mail, Інтернет-сайт Біржі, телефонним зв'язком або інше) про виникнення надзвичайної ситуації та про заходи щодо її усунення;
- (iii) приймає рішення про оголошення технічної перерви в Біржових торгах з будь-якого моменту часу Біржових торгів.

26.5. В якості заходів щодо врегулювання надзвичайної ситуації Біржа має право:

- (i) припинити Біржові торги;
- (ii) відмінити результати Біржових торгів на усіх або кількох Ринках, які проводились у день виникнення надзвичайної ситуації та/або у попередній день, визнати такі Біржові торги такими що не відбулися, Заявки не наданими, а Договори неукладеними;
- (iii) здійснити інші дії у разі необхідності.

26.6. При прийнятті рішення щодо врегулювання надзвичайної ситуації директор Біржі має право:

- (i) встановити термін та порядок повідомлення Учасників Біржових торгів, Розрахункового центру, Платіжної організації та Депозитарію;
- (ii) встановити термін та порядок виконання рішень директора Біржі Учасниками Біржових торгів;
- (iii) обумовити порядок набуття чинності рішення директора Біржі певними обставинами.

26.7. Рішення директора Біржі щодо врегулювання надзвичайної ситуації є обов'язковими для виконання всіма Учасниками Біржових торгів.

26.8. Про рішення директора Біржі, а також про заходи щодо врегулювання надзвичайної ситуації Учасники Біржових торгів, Розрахунковий центр, Платіжна організація, Державний представник Комісії повідомляються не пізніше ніж в день прийняття такого рішення.

26.9. Біржа звільняється від відповідальності за незабезпечення у відповідальності з цими Правилами належних умов для проведення Біржових торгів у наступних випадках:

- (i) визнання ситуації надзвичайною у зв'язку з обставинами, що передбачені у підпункті (i) пункту 26.2. цих Правил;
- (ii) визнання ситуації надзвичайною у зв'язку з обставинами, що передбачені підпунктом (iv) пункту 26.2 цих Правил, в тому числі, Технічними збоями; відмовами систем зв'язку, електроживлення, кондиціювання та інших систем життєзабезпечення, якщо такі обставини безпосередньо вплинули на проведення Біржових торгів, за винятком випадків виникнення таких обставин внаслідок вини або бездіяльності Біржі.

26.10. Окремим випадком надзвичайних обставин є ситуація цінової нестабільності і значних коливань цін цінних паперів (відхилення Біржового курсу, цін Заявок та цін укладених Договорів понад можливе за звичайних обставин. Критерії цінової нестабільності встановлюються Біржовою Радою відповідно до нормативно-правових актів Комісії.

Граничні значення зміни ціни (підвищення або зниження) цінного папера встановлюються Біржею відповідно до вимог Комісії, зокрема відповідно до рівня лістингу цінного папера.

26.11. Відповідно до вимог Комісії встановлюються наступні критерії (граничні значення) обов'язковості або можливості зупинення торгів (та термін такого зупинення) цінним папером відповідного рівня лістингу, зокрема, для цінних паперів, які використовуються для розрахунку Біржового фондового індексу, у режимах торгів (на Ринках), які беруть участь у формуванні Поточної ціни цінного папера, залежно від ступеня зміни Поточної ціни:

26.11.1. Біржа зобов'язана зупинити Біржові торги цінним папером *першого* рівня лістингу у режимах торгів, які беруть участь у формуванні Поточної ціни цього цінного папера, залежно від ступеня зміни Поточної ціни. У разі зміни значення Поточної ціни цінного папера *першого* рівня лістингу від Ціни закриття попереднього Торговельного дня не менше ніж на 10% у бік збільшення або зменшення протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації зазначеної зміни, Біржові торги цим цінним папером зупиняються на 1 годину, але не більше ніж до закінчення Торговельного дня. У разі якщо після поновлення Біржових торгів відбувається зміна Поточної ціни цінного папера *першого* рівня лістингу від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня не менше ніж на 30% у бік збільшення або зменшення протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації зазначеної зміни, Біржові торги цим цінним папером зупиняються до закінчення Торговельного дня;

26.11.2. Біржа зобов'язана зупинити Біржові торги цінним папером *другого* рівня лістингу та/або цінним папером, який використовується для розрахунку *Біржового фондового індексу*, у режимах торгів, які беруть участь у формуванні Поточної ціни цінного папера, залежно від ступеня зміни Поточної ціни. У разі зміни значення Поточної ціни цінного папера *другого* рівня лістингу та/або цінного папера, який використовується для розрахунку Біржового фондового індексу, від останньої Ціни закриття Торговельного дня не менше ніж на 20% у бік збільшення або зменшення протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації зазначеної зміни Біржові торги цим цінним папером зупиняються на 1 годину, але не більше ніж до закінчення Торговельного дня. У разі якщо після поновлення Біржових торгів відбувається зміна Поточної ціни цінного папера *другого* рівня лістингу та/або цінного папера, який використовується для розрахунку Біржового фондового індексу, від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня не менше ніж на 40% у бік збільшення або зменшення протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації зазначеної зміни, Біржові торги цим цінним папером зупиняються до закінчення Торговельного дня;

26.11.3. Біржа може зупинити торги Позалістинговим цінним папером у режимах торгів, які беруть участь у формуванні Поточної ціни такого цінного папера, залежно від ступеня зміни поточної ціни, а саме у разі зміни значення Поточної ціни цінного папера від останньої Ціни закриття Торговельного дня не менше ніж на 40% у бік збільшення або зменшення протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації зазначеної зміни. В такому випадку Біржові торги можуть бути зупинені на 1 годину, але не більше ніж до закінчення Торговельного дня. У разі якщо після поновлення Біржових торгів відбувається зміна Поточної ціни Позалістингового цінного паперу від останньої Ціни закриття попереднього Торговельного дня не менше ніж на 50% у бік збільшення або зменшення протягом 10 хвилин поспіль з моменту фіксації зазначеної зміни, Біржові торги цим цінним папером можуть бути зупинені до закінчення Торговельного дня.

У разі виникнення Ситуації цінової нестабільності Біржа в особі директора та/або Біржової ради може прийняти рішення не зупиняти торгівлю цінним папером за наявності інформації про фактичні обставини, які впливають на ціну цінного папера, призводячи до Ситуації цінової нестабільності, такі як деномінація акцій, виплата купонного доходу, часткове погашення номінальної вартості, суттєва зміна курсу гривні до іноземних валют, якщо цінні папери номіновані в іноземній валюті тощо. Біржа повідомляє Комісію про таке рішення із зазначенням підстав для його прийняття.

Біржа у разі зупинення торгівлі цінними паперами, зміна ціни яких перевищує граничні значення, передбачені п. 26.11.1-26.11.3 цих Правил, та здійснення відповідної перевірки може зупинити торгівлю іншими цінними паперами такого емітента та цінними паперами інших емітентів аналогічної та споріднених галузей за погодженням з державним представником Комісії.

26.12. Біржа здійснює розрахунок Поточних цін під час Торговельної сесії не рідше ніж 1 раз на хвилину. Перший розрахунок Поточної ціни (Ціни відкриття) здійснюється через одну годину від початку Торговельного дня. У разі зупинення Біржових торгів цінним папером розрахунок Поточної ціни такого цінного папера не здійснюється протягом терміну зупинення Біржових торгів за таким цінним папером.

У разі відсутності протягом розрахункового періоду фактів укладення Договорів, які враховуються при розрахунку Поточної ціни цінного папера, Поточна ціна цінного папера визначається з урахуванням безадресних Заявок, на підставі яких можуть бути укладені такі Договори, таким чином:

якщо краща ціна, вказана в безадресній Заявці на купівлю цінного папера, вища за останнє розраховане на підставі Договорів значення Поточної ціни відповідного цінного папера, то Поточна ціна цінного папера вважається рівною кращій ціні, вказаній в безадресній Заявці на купівлю відповідного цінного папера;

в іншому випадку, якщо краща ціна, вказана в безадресній Заявці на продаж цінного папера, нижча за останнє розраховане на підставі Договорів значення Поточної ціни відповідного цінного папера, то Поточна ціна цінного папера вважається рівною кращій ціні, вказаній в безадресній Заявці на продаж відповідного цінного папера;

в інших випадках Поточна ціна цінного папера вважається рівною останній розрахованій на підставі Договорів Поточній ціні цього цінного папера.

26.13. У разі перевищення Граничних значень зміни ціни цінного папера, передбачених п. 26.11.1-26.11.2 цих Правил, Адміністратор або директор Біржі зупиняє торгівлю таким цінним папером для виявлення причин, що призвели до ситуації цінової нестабільності та значного коливання ціни такого цінного папера.

Адміністратор або директор Біржі може не зупиняти торгівлю, якщо дата попереднього Договору, укладеного на відповідному Ринку на Біржі щодо цього цінного паперу, перевищує 1 календарний місяць та/або у разі відбуття подій, що могли вплинути на ціну цінних паперів (виплата доходу, в т.ч. купонного, погашення частини номінальної вартості тощо) та/або якщо ціна Договору щодо боргових цінних паперів відхиляється від номінальної вартості/непогашеної частини номінальної вартості з врахуванням накопиченого купонного доходу не більше ніж на 20% (для цінних паперів першого рівня лістингу) та 30% (для цінних паперів другого рівня лістингу), якщо інше не передбачено п. 26.11 цих Правил.

26.14. З метою виявлення причин цінової нестабільності та значного коливання ціни цінного папера (перевищення Граничних значень зміни ціни цінного папера, передбачених п. 26.11.1-26.11.2 цих Правил), зокрема щодо наявності ознак маніпулювання, Біржа здійснює перевірку.

Адміністратор або директор Біржі може зупинити Біржові торги на строк, що не перевищує строку перевірки причин цінової нестабільності та значного коливання ціни цінного папера. В рамках розпочатої перевірки Адміністратор або директор Біржі може прийняти рішення про поновлення торгівлі. Строк перевірки не може перевищувати 2 робочих днів, якщо інше не встановлено рішенням Біржової ради або директора Біржі. При цьому Адміністратор або директор Біржі може зупинити торгівлю іншими цінними паперами такого емітента та цінних паперів інших емітентів аналогічної та споріднених галузей за погодженням з державним представником на Біржі.

Про зупинення Біржових торгів внаслідок настання Ситуації цінової нестабільності Біржа негайно інформує усіма можливими засобами (ЕТС Біржі, Системи ВІТ eTrade Mail, Інтернет-сайту Біржі, телефонного зв'язку або інше) Учасників Біржових торгів, Розрахунковий центр, Платіжну організацію, Депозитарій та державного представника Комісії.

Біржа у разі здійснення заходів, передбачених п. 26.11 цих Правил, інформує Комісію про результати перевірки причин цінової нестабільності, зокрема в форматі надання адміністративних даних відповідно до вимог Комісії.

Рішенням Біржової Ради та/або директора Біржі можуть визначатися додаткові підстави для зупинення Біржових торгів.

РОЗДІЛ 27.

ПОРЯДОК РОЗВ'ЯЗАННЯ СПОРІВ МІЖ УЧАСНИКАМИ БІРЖОВИХ ТОРГІВ

27.1. Спори, що виникають між Учасниками Біржових торгів повинні передаватися на розгляд Арбітражної комісії Біржі, що утворюється за рішенням Біржової Ради, відповідно до вимог позивного звернення щодо справ у спорах, що виникають при укладенні, розірванні і виконанні Договорів. Арбітражна комісія Біржі діє на підставі Положення про Арбітражну комісію Біржі.

27.2. Сторони будь-якого спору повинні докласти добросовісних зусиль для вирішення спору дружнім чином, без арбітражу.

27.3. Спори, що виникають з укладення, виконання, змін та розірвання Договорів за цими Правилами, стороною яких є державні органи, розглядаються судовим органом згідно з чинним законодавством України.

27.4. У випадку виникнення спірних питань між Біржею та Учасниками Біржових торгів, пов'язаних з автентичністю та чинністю Електронного документа та часом його підпису, або факту неотримання Електронного документа порядок дій Сторін регулюється правилами Системи ВІТ eTrade Mail та регламентом ЦСК Біржі.

РОЗДІЛ 28.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БІРЖІ

28.1. Комісія здійснює регулювання та контроль за діяльністю Біржі у порядку, установленому законодавством України.

28.2. Комісія контролює дотримання Біржею цих Правил та вимог чинного законодавства України.

28.3. Біржа забезпечує доступ державного представника Комісії до інформації про проведення Біржових торгів у режимі реального часу.

РОЗДІЛ 29. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

29.1. Ці Правила, а також зміни та/або доповнення до них, затверджуються Біржовою Радою та набувають чинності після реєстрації в Комісії, а у разі необхідності, НБУ.

29.2. Окремі положення цих Правил можуть бути оформлені у вигляді окремого(их) документу(ів), які містять обов'язкову вказівку що вони є частиною цих Правил.

29.3. Про затвердження та набуття чинності цих Правил, а також про зміни та доповнення до них, Біржа інформує Учасників Біржових торгів, Депозитарії, Платіжну організацію та ЦСК Біржі шляхом направлення електронного документа з повідомленням не пізніше ніж за п'ять днів до дати набуття чинності, якщо Біржовою Радою не встановлене інше.

29.4. У випадку внесення змін до законодавства та/або нормативно-правових актів Комісії, що регулюють функціонування фондових бірж, клірингової та депозитарної системи ці Правила застосовуються у частині, що не суперечить нормативним актам Комісії.

29.5. Ці Правила розміщуються на Інтернет-сайті Біржі за адресою <http://fbp.com.ua/Norm.aspx>.